Poštnina plačana v gotovini.

Leto XVII., št. 193

Ljubljana, sobota 22. avgusta 1936

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 3. — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440. Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1. Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Prezident Beneš med čsl. Nemci

Češkoslovaška republika si je v kratkih letih svojega obstoja pridobila izreden mednarodni ugled, da jo ves omikani svet pozna kot otok demokracije, miroljubnosti in reda v grozeče razburkanem morju Evrope. Ta izredno častni epitheton ornans ni nikomur privržen sam po sebi; treba si ga je zaslužiti s poštenim in trdim delom — in Češkoslovaška si ga je prislužila. Njena vzorna uprava, po kakršni hrepene mnogi narodi, jo stavi v tem pogledu v vrsto onih redkih evropskih držav, ki se ponašajo s to blagodatjo; njena modra notranja politika nima primere med državami; njeno smotreno gospodarstvo, ki rešuje težke probleme, še preden se razvijejo do onega strahovitega obsega, da »ljuta rana zahteva ljuto travo«, je lahko sijajen vzgled marsikateri državi, koje problemi so neprimerno enostavnejši in lažji; njena zunanja politika, ki je pridobila državi ugled, segajoč daleč preko sorazmerja njene površine in števila prebivalstva, je marsikje predmet zavisti.

Ali ni značilno in zanimivo, da težko najdeš v inozemstvu živečega češkoslovaškega državljana — Čeha, Slovaka, Nemca, Madžara — ki bi kdaj izustil hudo besedo na naslov svoje države? Edino izjemo tvori peščica notoričnih tujih plačancev, ki jim je blatenje države obrt in ki po pretežni večini niso niti čsl. državljani. Emigracija čsl. naroda je krepka opora domovini, kakor tudi domovina posveča njej vso pažnjo. Češkoslovaška sicer nima jeklenih pomorskih kolosov, pa so interesi njenih državljanov vseeno vselej in povsod zaščiteni, kar je gotovo najvišje priznanje za njeno zunanjo službo.

Na tako zavidno višino se je bratska republika povzpela v Masarykovi eri in v Beneševi krepko koraka po poti, ki si jo je začrtala ob ustanovitvi. Na krmilu stoji danes mož, ki popolnoma izpolnjuje in nadaljuje misijo prezidenta Osvoboditelja. Poleg vseh drugih odličnih sposobnosti dičita predsednika dr. Beneša občudovanja vredna energija in globoko poznavanje sodobnih političnih, gospodarskih in socialnih problemov. Češkoslovaški narod baš v sedanjih težkih časih spoznava, kakšna sreča je, da ga vodi mož, kakršen je Beneš. To dokumentira narod tudi pri vsaki priliki, ko pride predsednik republike v neposredni stik z njim. Službeni obiski prezidenta se pretvarjajo v prave njegove osebne triumfe, ki pa so istočasno tudi triumfi ljubezni do domovine in neomajnega zaupanja v modro vodstvo državne politike. Pretekle dni je prezident Beneš službeno obiskal nemško in mešano ozemlje severne Češke in se je zlasti zadržal v Libercu in Jabloncu. To so kraji, kjer so predsednika pozdravljali Nemci Petrovsky, Kostka in Drbohlav ter Čehi Kögler, Matzenauer in Schneider, da ni občutil odsotnosti praške sredine, kjer sprejema v avdienci nemške ministre Czecha, Špino in Zajička, ter češke Frankeja, Najmana in Trapla.

V krajih, kjer vladajo narodnostne razmere take vrste in kjer je Češka Lipa zagrizeno nemško mesto, Nemški Brod pa takisto zavedno češko, so bile bolj kot kjerkoli drugod umestne njegove besede o usodni povezanosti obeh narodov. To so kraji, kjer prebivajo oni Nemci, ki so v avstrijskih časih prizadeli toliko zla Slovanom in kjer je tekla zibelka najbolj zagrizenim velenemškim fanatikom. Predsednik dr. Beneš pa jim je tako trezno in modro orisal dolžnosti, ki jih zahtevata od njih sedanji položaj in dejanski stan, da ni mogoče misliti, da bi bile njegove besede padle na neplodna tla. Poglavar slovanske države je s ponosom in s polno pravico lahko zatrdil pozdravljajočim ga nemškim desettisočem, da so njihove pravice kot narodne manjšine tako vzorno zajamčene z zakoni in izvajajočo se prakso, kakor so odnošaji med narodi urejeni morda samo še v Švici. Resno in s prepričevalno iskrenostjo je diskretno svaril pred posnemanjem tujih, dasi zelo bližnjih vzorcev in izrečno naglasil, da se bo država znala braniti vseh napadov, naj pridejo od koder koli.

Vse to so končno čisto notranje zadeve, ki se tičejo predvsem le Čehov in Nemcev ter njihovega sožitja na »otoku demokracije, miroljubnosti in reda«, toda predsednik Beneš je prinesel na češki sever tudi veselo oznanilo, katerega pomen sega daleč preko meje Češkoslovaške. Bila je prava beseda o pravem času: »Prepričan sem, da bomo očuvali mir«. Kadar tako avtoritativna osebnost, kakor je državni poglavar ČSR in obenem najboljši poznavalec evropske politike, izreče znamenite besede o ohranitvi miru, se naseli mir v preplašena srca delavnega ljudstva in ta blagodejni evangelij ne bo ostal brez učinka tudi na ostali svet.

Podali smo kratko toda točno sliko Češkoslovaške. Kadar nanese pogovor nanjo, se čuje često prazna beseda: Čeni imajo srečo. Res, imajo jo, toda ne one, ki je sinonim za slepo naključje, marveč srečo spoznanja, da vedo kaj hočejo, srečo trdne volje, da korakajo po odrejeni poti, srečo pametnega dela in složnega sodelovanja za dobrobit domovine. Tudi Masaryk in Beneš nista slučajni produkt političnih kombinacij, marveč prava izvoljenca naroda, ki je tako moder, da si postavlja na čelo ravno najboljšega izmed sebe.

Preboj polkroga pri Madridu

Polom uporniške ofenzive pri Irunu — Velik uspeh vladnih čet na guadaramski fronti in ob portugalski meji

Madrid, 21. avgusta. o. 35. dan državljanske vojne v Španiji je prinesel dve pomembni zmagi vladnim četam, ki sicer ne bosta odločilni za nadaljnji razvoj bratomorne vojne, ki sta pa vendar dokazali, da je vladna vojska vsaj po svoji visoki morali mnogo bolj močna kakor uporniške sile kljub vsem podporam v orožju in denarju, ki jih prejemajo iz fašistične Nemčije in Italije.

Na fronti pred San Sebastianom in Irunom je vladalo v zadnjih dveh dneh popolno mrtvilo. Snoči okrog 18. pa je fronta zopet oživela in so se najprej pojavila nad postojankami vladnih borcev tri letala upornikov in pričela bombardirati važnejše strateške točke. Takoj nato so začeli uporniki z vso vnemo obstreljevati s topovi zlasti trdnjavi Guadalupo in Fonterrabio, ki sta glavni dve oporišči vladne vojske okrog Iruna in San Sebastiana. Vladna vojska na obstreljevanje ni odgovorila. Miličniki in vojaki so se zaščitili v svojih rovih in čakali, da uporniške čete preidejo v napad na nož. Pod zaščito svojih letal so uporniki zares proti večeru pričeli z napadom.

Napad na Irun in Sebastian krvavo odbit

Ko so bili že čisto blizu strelskih jarkov vladne vojske, so jih pričeli iz trdnjav Guadalupe in Fonterrabie obsipati z gostim dežjem šrapnelov in granat z zažigalnimi snovmi. To je porazno učinkovalo na fašiste, ki so se morali pred plameni umakniti z vso naglico. Vse naokrog pred postojankami vladne vojske se je vnelo, kar je bilo za pripravljene čete znamenje za prehod v napad in zasledovanje bežečih vstašov. Še pred nočjo so vladne čete zavzele nove postojanke in se v njih utrdile.

Noč je prešla precej mirno. Davi ob 5. so poizkusili uporniki nov napad proti Irunu in San Sebastianu. **Do 6. se je razvila na vsej fronti strašna borba na nož. Najhujša je bila bitka okrog postojanke pri Alundi Punchi. Topništvo v trdnjavah v Guadalupi in Fonterrabiji ter na vladnem rušilcu »3«, ki se je vsidral prav blizu obalne trdnjave Guadalupe, je krepko podpiralo akcijo vladnih čet. Uporniško topništvo seveda tudi ni mirovalo.**

Uspehi vladnih čet okrog Madrida

Skoraj istočasno so se razvnele nove borbe tudi na fronti na Sierri Guadarrami. Do najhujših bojev je prišlo v odseku med Naval Peralom, ki so ga uporniki pred kratkim zavzeli, in Pegurnosom. Pod vodstvom generala Mangade so večji oddelki vladne vojske že snoči docela porazili nasprotnika in prebili fronto tako, da uporniki sedaj ne bodo mogli dalje razviti polkroga, ki so ga začrtali od severozapada okrog Madrida. Čete generala Mangade so se prebile do novih postojank in oblegajo sedaj mestece Avilo. Mestece je zelo dobro zavarovano in obdano od debelega zidovja, ki so ga zgradili še v srednjem veku. Pričakovati je, da bo borba za Avilo trajala precej dolgo.

V drugem sektorju na gorovju Guadarrami so vladne čete pod vodstvom kapetana Gualana Fermina zavzele vas Buitrago, ki leži 60 km severno od Madrida na cesti, ki vodi v Burgos. Odsek, v katerem so se vršili ti boji, spada prav za prav že v področje fronte pri Somosierri, kjer je zadnje dni vladalo precejšnje zatišje.

Na skrajnem boku vladnih črt, na fronti pri Somosierri je vladna vojska še vedno v defenzivi. V vasi Gascone, mimo katere poteka prva linija vladne vojske, so včeraj madridski grafični delavci zamenjali vladne napadalne oddelke, ki so branili vas in postojanke okrog nje celih 10 dni.

Pred novimi boji za Badajoz

S fronte pri Badajozu blizu portugalske meje poročajo, da je vladnim četam uspelo zavzeti kraj Don Benito vzhodno od Meride. Vladna vojska se pripravlja sedaj na ponovno osvoboditev tega mesta, čegar padec je postal usoden za Badajoz. Merida je važno železniško križišče in vozijo skozi njo vlaki v smeri proti Estremaduri.

Položaj pri Malagi in Granadi

Z aragonske fronte ni posebnih vesti. Položaj na fronti severno od Malage ni popolnoma jasen, ker se širijo nasprotujoče si vesti. **Poveljstvo civilne garde v Malagi zatrjuje, da so vladne čete porazile upornike in da prodirajo sedaj proti Granadi, ki jo bodo kmalu že oblegale,** isto pa trdijo tudi uporniki o Malagi sami.

Uspeh današnjega dne je bil potemtakem predvsem preboj polobroča okrog Madrida, s čemer so bili vstašem prekrižani njihovi računi o skorajšnji koncentrični ofenzivi na Madrid, in polom fašistične ofenzive pri San Sebastianu in Irunu, ki bi ju radi fašisti dobili v svoje roke, da bi tako prekinili zvezo med Francijo in severno vladno vojsko.

Vojni minister o zmagi na Sierri Guadarrami

Madrid, 21. avgusta. d. Včeraj se je sestal ministrski svet pod predsedstvom Azane. Ministrski predsednik Giral je izjavil zastopnikom tiska, da je bila seja informativnega značaja.

Vojni minister je poudaril, da so včeraj vladne čete z uspehom napadle postojanke upornikov na Sierri Guadarrami ter popolnoma pobile neko njihovo kolono, pri čemer so zaplenile tudi precej vojnega materiala.

Nadalje je bilo objavljeno, da so uporniki popolnoma izpraznili okolico Naval Perala in da so se pričeli umikati na vsej fronti Sierre Guadarrame.

London, 21. avgusta. p. Madridska vlada javlja o celi vrsti včerajšnjih uspehov na frontah. Vladne čete, ki prodirajo iz Valencije ogrožajo mesto Teruel, ki leži ob železnici proti Madridu in je zasedeno po upornikih. Vladne čete so že v bližini mesta. Pri Saragossi, ki je cilj napadov miličnikov, prihajajočih iz Barcelone, je bil odbit napad upornikov, ki so imeli 40 smrtnih žrtev in mnogo ranjencev. Tudi v smeri proti Cordobi so vladne čete napredovale dalje.

S francoske meje

Hendaye, 21. avgusta. w. Pooblaščeni minister in ministerialni direktor v San Sebastianu Aregui je včeraj v spremstvu 20 ministrskih uradnikov prekoračil francosko mejo. Noč je prebil v španskem konzulatu v Hendayu ter se je nato vrnil najbrže v Barcelono. O svrhi njegovega potovanja ni ničesar znanega.

Čete ljudske fronte so s pomočjo topništva danes izvedle napad in zopet osvojile postojanke pri Veotasu, ki so jih nedavno izgubile. Na obeh straneh so imeli precejšnje izgube.

Vladno topništvo v Gvadelupi je obstreljevalo postojanke upornikov. Pri tem mu je pomagala torpedovka št. 3, ki je bila zasidrana pred Fuenterrabio. Ker torpedovka ni bila v teritorialnih vodah, jo je mornariški poveljnik v Bidassi naprosil, naj preneha s streljanjem. Bitka je trajala več ur ter je na obeh straneh zahtevala precej smrtnih žrtev. Postojanke so ostale neizpremenjene. S francoske obale se lahko zasledujejo gibanja obeh strank.

Poljski častni konzul ustreljen

Varšava, 21. avgusta. AA. Poljskega častnega konzula v Valenciji Noguera Bonora Vicentea so miličniki aretirali, nato pa ustrelili. Poljski opravnik poslov v Madridu je pri madridski vladi energično protestiral in je zahteval o dogodku točnih pojasnil. Pokojni častni konzul ni užival kot španski državljan pravice eksteritorialnosti, ki velja sicer za diplomatske predstavnike

Ne več proti Madridu temveč proti Malagi

Nov operacijski načrt upornikov — Odločitev pred Madridom nemogoča, dokler ne pade Malaga

Burgos, 21. avgusta. V prihodnjih dneh je pričakovati, da bo težišče vojaških operacij upornikov preloženo s severnih front Saragossa — San Sebastian in Sierra Guadarrama na jug na ozemlje Malage in Granade. Vrhovna poveljnika upornikov generala Franco in Mola sta prišla namreč do prepričanja, da je odločitev pred Madridom toliko časa nemogoča, dokler ne zasedejo Malage, oporišča vladi zvestega vojnega brodovja in vladi zveste province Granade. General Franco je z osvojitvijo Cartagene pridobil važno oporišče za prodiranje proti Malagi, odkoder bi se lahko uspešno nadaljevale operacije.

Glavni napad na Malago naj bi po Francovem načrtu izvršili uporniki s pomočjo letalskih brodovij in vojnih ladij. Čete bi prodirale istočasno v treh kolonah od zapada, severa in vzhoda. Franco hoče na vsak način zavzeti Malgo, ker vladne čete od tamkaj neprestano ogrožajo upornike in otežujejo tudi prevoz svežih uporniških čet iz španskega Maroka

V glavnem stanu generala Mole so mnenja, da bi mogel postati padec Malage odločilen za izid državljanske vojne. Ako se mu posreči zasesti Malago, bi mogel general Mola s svojo armado energično prodirati proti Madridu in izvesti obkolitev glavnega mesta; silno pa bi se poslabšal položaj za upornike, če bi se republikanskim četam posrečilo prodreti na jug in zavzeti Granado. To bi povzročilo generalu Francu velike skrbi in tudi onemogočilo operacije proti Madridu.

Sunek proti Malagi bo izvršen po natančnem operacijskem načrtu. Uporniški vojni ladji »Espana« in »Almirante Cervera«, ki sta doslej obstreljevali Irun in San Sebastian, bosta odposlani sedaj pred Malago. S tem bi nastal na severozapadni fronti začasno zopet mir.

V Malagi je sedaj precej neznaten oddelek vladnih čet, ki je razporejen med mestom in Granado. Prava bojna fronta ne obstoja in se bojna dejanja omejujejo na gverilske akcije.

Kadar govori strast

Grozotne slike iz bratomorne vojne

London, 21. avgusta. v. Angleški listi objavljajo grozotne slike iz državljanske vojne v Španiji. Navajajo oceno odličnega lizbonskega novinarja, ki se je mudil v Burgasu in je tri tedne potoval po severni Španiji. Po njegovi oceni na Španskem ne gre več samo za politično in socialno revolucijo. Razbesnela se je pravcata verska vojna, poostrena še z medsebojnim sovraštvom starih plemen. Pričakovanja, da bi krvavih dogodkov moglo biti kmalu konec, niso utemeljena. Portugalski opazovalec misli, da bodo krvavi boji zahtevali preko četrt milijona žrtev. Najbolj tragično je, da pade največ žrtev izven bojnih front. Strasti so tako razvnete, da se nasprotniki maščujejo nele drug nad drugim, temveč tudi nad rodbinami sovražnika in nad ljudmi, o katerih mislijo, da so protivnikovi pristaši. Surov zverinski umor je obeležje tega tragičnega bratomornega boja.

V krajih, kjer besni vojna vihra, so naselja opustošena. Žene in otroci tavajo po šumah in objokujejo ubite očete. Zlasti težke izgrede počenjajo vojaki tujskih legij, ki nosijo zastave z mrtvaško glavo. Dočim madridska vlada obtožuje nacionaliste, da brez usmiljenja morijo njene pristaše, njihove žene in otroke, se z uporniške strani vsak dan navajajo podrobnosti o grozovitostih pristašev režima, ki ubijajo zajete talce in zlasti preganjajo in mučijo duhovnike. V Estremaduri so prilike posebno grozne. Tam zakopavajo mrliče v skupnih grobovih, polivajoč jih z apnom, da bi preprečili epidemije. Madridska vlada naznanja preko radia, da je zrak v Burgosu, kjer je pri pouličnih bojih pri napadu nacionalistov poginilo mnogo vojakov in kjer so nacionalisti po zasedbi mesta izvršili strašno maščevanje nad nasprotniki, tako pokvarjen, da je težko dihati.

V Madridu se je pričel širiti legar. V vsej Španiji je gospodarsko življenje zaostalo. Beda postaja vedno večja. Splošna nesigurnost narašča. Računa se, da je preko milijon ljudi pod orožjem.

Iz uporniškega tabora

Lizbona, 21. avgust. AA. Snoči je izjavil po sevillski radijski postaji general Quiepo de Llano, da so po zanesljivih poročilih iz Madrida tamkaj pobili 7.000 nasprotnikov komunistov. V drugih krajih so zadnji teden pobili 1.400 ljudi. Razen tega je general sporočil, da se je uporniški vojski včeraj posrečilo zavzeti Pueblo dellos Infantes in Almodovar na Guadalquiviru, 30 km zahodno od Cordobe, in v granadskem okraju mesto Perune.

Badajoz, 21. avgusta. AA. Četrti oddelek španske tujske legije, čigar štab ostane v Badajozu, izvršuje temeljito čiščenje tamošnje pokrajine od komunistov. Pri tem se ni treba čuditi mnogoštevilnim justifikacijam, če se upoštevajo nepopisna zverinstva, pribijanje na križ, sežiganje živih ljudi in druga grozovita trpinčenja vseh vrst, ki so jih izvršili komunisti v krajih, ki so jih zasedli. Včeraj so legionarji dokončno zasedli mesta Villanuevo in Don Benito, kjer se nahaja vojaško letališče, Aliuero, Almendralejo, Santo Marco in Araceno de Uleva, kjer niso naleteli na noben odpor. V pokrajini Badajoz vlada mir. Obnovljen je železniški promet med Merido in Badajozom. Včeraj so v pokrajini Badajozu sestrelili tri vladna letala.

General Franco proti obnovi monarhije

Tanger, 21. avgusta. b. Iz najbližjih krogov uporniškega generala Franca se doznavajo nekatere zanimive podrobnosti o njegovih pravih namerah za primer, da mu uspe nadvladati sedanjo špansko vlado. Po **teh vesteh je general Franco nasprotnik monarhije in proti povratku bivšega španskega kralja na španski prestol. Tega pa njegova bližja okolica noče izdati, ker ima Franco ves interes na tem, da ga podpirajo v njegovem boju proti sedanji vladi tudi monarhisti, ki predstavljajo v Španiji še vedno precejšnjo moč.** V resnici pa je general Franco, kakor tudi večina generalov, ki ga obdajajo, **protimonarhist in bi v primeru svojega uspeha uvedel v Španiji avtoritativno republiko po portugalskem vzgledu.** Kakor znano, se tudi portugalska revolucija ni končala z restavracijo monarhije, dasi se je zdelo, da je to edini njen namen. Pohlep po oblasti pa je med španskimi generali zelo velik in se zdi zato zelo verjetno da je tudi Francu osvojitev oblasti prav za prav glavni namen.

Sorodnost te politike s politiko Lizbone do neke mere pojasnuje, zakaj je Portugalska ves čas španskih bojev s svojimi simpatijami, na strani španskih upornikov, ne pa španske vlade. Za portugalske simpatije pa govore še drugi razlogi. **Portugalska se spričo odprte meje napram Španiji zelo boji španskega komunizma,** ker obstoji velika verjetnost, da bi se ta kaj kmalu zanesel tudi na portugalska tla, kar bi interesom sedanje portugalske vlade gotovo ne odgovarjalo. Odtod tudi dosedanje zavlačevanje pritrdilnega odgovora portugalske republike na francoski načrt o nevmešavanju in le pogojni pristanek nanj. **Tudi se Portugalska boji, da ne bi zmaga sedanje španske vlade, še bolj pa zmaga španskih komunistov neugodno vplivala na razvoj portugalsko-španske trgovine, ker bi levičarska vlada Portugalski gotovo ne bi bila naklonjena, kar se je pokazalo že v dosedanjem razvoju medsebojnih trgovskih odnošajev, odkar je v Španiji na oblasti vlada ljudske fronte.**

Bojevito razpoloženje v Italiji

Rim, 21. avgusta. o. Atmosfera v Rimu je naravnost elektrizirana. Splošno govore, da je Mussolini odredil vsem vojnim silam največjo pripravljenost. Tudi vsi vojaki letnika 1914., ki bo morali biti sedaj odpuščeni iz vojaške službe, bodo še nadalje pridržani v kadru. Poleg vsega se bodo 25. avgusta v južni Italiji okrog Neaplja pričeli veliki vojni manevri in je zaradi tega militaristična psihoza tudi v širših množicah še bolj narasla. Pri manevrih bo sodelovalo okrog 100.000 mož. K sodelovanju so bili pozvani mnogi vojaški strokovnjaki zaveznikov Italije.

Mussolini in njegovi najbližji sotrudniki budno zasledujejo razvoj dogodkov v Španiji ter oprezajo za vsako priliko, da bi italijanska vojska lahko neposredno intervenirala proti španski vladni vojski. **Zvedelo se je, da je Mussolini sklenil upreti se z vso odločnostjo vsakršnemu poizkusu, da bi se zatrl fašistični pokret v Španiji.** Rim in Berlin vedno bolj odkrito podpirata španske fašiste in bosta to storila še bolj, čim bi se njihov položaj količkaj poslabšal.

Admiral Röder pri Hitlerju

Berlin, 21. avgusta. o. Snoči so v Berlinu splošno trdili, da je vrhovni poveljnik nemške vojne mornarice admiral Röder odpotoval s posebnim letalom v Berchtesgaden, kjer se sedaj mudi Hitler na oddihu. Obenem sta odpotovala tja tudi šef kabineta dr. Meissner in državni tajnik Lammers.

Madrid in nemška grožnja

Madrid, 21. avgusta. AA. V španskih vodilnih krogih mislijo, da ocenjujejo nekateri tuji krogi nemški korak pri španski vladi preveč resno. V Madridu so mnenja, da temu koraku ne kaže pripisovati ultimativnega značaja. Nemški korak se ne razlikuje od svarila Velike Britanije v začetku državljanske vojne, ko so bili tudi njeni državljani izpostavljeni neizbežnim neprilikam in ogrožene tudi njene ladje. Tedaj je Velika Britanija sporočila, da bodo njene ladje takoj otvorile ogenj, če bi se podobni primeri ponovili.

Tuje vojne ladje v španskih vodah

Lizbona, 21. avgusta. AA. V severna španska pristanišča je odplul portugalski torpedni rušilec »Lima«, da prevzame tamkajšnje brazilske in portugalske državljane. Ob istem času je priplul tudi japonski parnik »Haki Maru«, na katerem je več brazilskih in portugalskih državljanov, ki so pobegnili iz vzhodnjih španskih luk.

Brazilija prekinila odnošaje s špansko vlado

Sao Paolo, 21. avgusta. b. Kakor doznava tukajšnji »Diario de Sao Paolo« iz najboljšega vira, je brazilski predsednik Vargas sklenil prekiniti odnošaje s sedanjo špansko vlado z motivacijo, da ima »komunistični značaj«. Brazilski poslanik v Madridu je bil takoj odpoklican, španskemu poslaniku pa je vlada že izročila potne liste. Vest še ni potrjena.

Regent Horthy v Avstriji

Prvo potovanje madžarskega regenta Horthyja v inozemstvo — Vesti o sestanku Horthyja in Schuschnigga s Hitlerjem

Dunaj, 21. avgusta. d. Snoči je prispel na Dunaj madžarski državni upravnik admiral Horthy, ki je takoj po svojem prihodu odšel na madžarsko poslaništvo. Admiral Horthy se bo udeležil na povabilo avstrijske vlade lova na gamse na severnem Tirolskem, nato pa bo potoval preko Koroške, kjer se mudi predsednik avstrijske republike Miklas, nazaj v Budimpešto.

Davi je regent Horthy sprejel na madžarskem poslaništvu zveznega kancelarja dr. Schuschnigga, ob 10. dopoldne pa se v spremstvu svojega potnega maršala podpolkovnika Brunzicka nadaljeval pot na Tirolsko. Nocoj bi moral priti v Hinterris am Adhensee, kjer se bo jutri pričel lov na tamkajšnjem državnem posestvu, ki bo trajal tri dni. Zanimivo je, da je regent Horthy potoval v Hinterris preko bavarskega ozemlja. Ni izključeno, da se bo Horthy za nekaj ur ustavil v enem izmed bavarskih krajev, čemur pripisujejo avstrijski politični krogi zelo velik pomen, ker leži Berhtesgaden, kjer se sedaj mudi Hitler, v malem nemškem trikotu, ki ga od dveh strani obdaja ozemlje Salzburške. Čujejo se glasovi, da se bo na Bavarskem sestal s kancelarjem Hitlerjem. Regenta Horthyja spremlja tudi kancelar dr. Schuschnigg in ni izključeno, da bo ob tej priliki prišlo tudi do sestanka Schuschnigga s Hitlerjem, ki naj bi ga omogočil baš Horthy.

Moskovski zarotniški proces

Kakor smo poročali, se je te dni pričel pred sovjetskim sodiščem veleizdajalski proces proti tkzv. trockistom. Pred sodiščem stoji 15 obtožencev, od katerih je 12 Židov. Glavna obtoženca sta Kamenjev in Zinovjev, nad vso petnajstorico pa plava zlokobna senca Trockega, ki ga Stalin pred leti ni hotel položiti kot žrtev na oltar ideje židovskega mesianizma. Pred sodiščem se ta ideja ne omenja več, obtožnica se je ne dotika niti z besedo, obtožba se glasi na umor Kirova, na zaroto in terorizem proti predstavnikom države SSSR.

Prvi dan veleizdajalskega procesa je prinesel svetu iznenadenje: priznanje obtožencev v vseh točkah obtožnice. Voditelja Kamenjev in Zinovjev sta odkrila namero skupine, ki je hotela odstraniti vse odličnejše prvake stranke in javne delavce. Po vrsti bi bili morali pasti, Kirov, glava ljeningrajske sekcije stranke, za njim Stalin, maršal Vorošilov, komisar za železnice Kaganovič (Kohn) in Ordžonikidze. Ostali obtoženci so potrdili te izpovedbe in dodali mnoge podrobnosti.

Obtoženci nimajo zagovornikov in zoper sodbo nimajo možnosti nikake pritožbe. Jevdokimov, Bakajev, Kamenjev in Zinovjev, so obtoženi kot neposredni zasnovatelji umora Kirova in za nje predlaga obtožnica »najvišjo izmero kazni«, kar je evfemistični izraz sovjetskega kazenskega prava za smrtno kazen.

Obtoženec Mračkovski je izpovedal, da je obtoženi Smirnov l. 1931. prinesel iz Berlina od Trockega izdelan načrt za organizacijo terorističnih akcij proti članom bolševiške vlade, a posebno še proti Stalinu. Organizirana je bila centrala trockistično-zinovljevskega bloka, ki je po celi Rusiji organizirala teroristične podružnice. Po nalogu Trockega in Kamenjeva se je izvršil umor Kirova. Terorist Bogdan je imel izvršiti atentat na Stalina. Ker se je upiral, so ga pozvali k samoumoru.

Včeraj je bil zaslišan Kamenjev, ki je izpovedal, da so zarotniki poskušali pridobiti tudi Buharina. Član njihove organizacije je bil tudi bivši sovjetski veleposlanik v Londonu Sokolnikov. Zinovjev je izpovedal, da se nikdar ni razšel s Trockim. Razdelila sta si delo in kar je Trocki delal in snoval v inozemstvu, to so Zinovjev in tovariši izvrševali tajno v Rusiji.

Kongres slovanskih geografov zaključen

Sofija, 21. avgusta. AA. Dopoldne je bila na univerzi zaključena seja četrtega kongresa slovanskih geografov. Odgovor kralja Borisa na brzojavno čestitko kongresa so vsi člani kongresa poslušali stoje in ga sprejeli z velikimi ovacijami. Nato je glavni tajnik kongresa prof. Batakljiev prebral poročilo o delu kongresa, potem pa se je začelo čitanje resolucije. Bolgarski in jugoslovenski paleontologi in geologi so napovedali ustanovitev balkanskega združenja za paleontologijo in geologijo. Kongres je izrazil željo po ustanovitvi geobotaniške in karpatobalkanske zveze in zveze muzejev slovanskih držav ter željo po čim intenzivnejšem pouku o zemljepisju balkanskih držav in drugih slovanskih držav v srednjih šolah na kongresu zastopanih držav. Prihodnji kongres bo na Češkoslovaškem. V svojem sklepnem govoru je predsednik kongresa g. Bambera izrekel zahvalo Bolgariji za prisrčen sprejem in dobro organizacijo kongresa. Jutri odidejo udeleženci kongresa na poučne izlete po Bolgariji.

Vprašanje kmečkih dolgov

Beograd, 21. avgusta. p. »Jugoslovenski kurir« poroča, da se je vlada zopet pričela baviti z vprašanjem definitivne ureditve kmečkih dolgov. V to svrho se bo najprej vršila posebna konferenca zastopnikov Narodne banke in profesionalnih bančnih organizacij. Nato se bo vršila druga taka konferenca, ki pa ji bo prisostvoval tudi ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović. Vlada bo za tem sestavila definitivni načrt zakona za likvidacijo kmečkih dolgov. Kakor se je zvedelo iz verodostojnih virov, namerava vlada obenem predložiti parlamentu tudi načrt zakona o bankah, o občinskih hranilnicah, o odgodilvi plačil, o privatnih hipotekarnih bankah in menjalnicah.

Minister financ zopet prevzel posle

Beograd, 21. avgusta. p. Davi se je vrnil iz Karlovih Varov finančni minister Letica in je zopet prevzel posle svojega resora.

Belgijski zunanji minister na Jadranu

Beograd, 21. avgusta. o. Že nekaj dni se mudi na Jadranu belgijski zunanji minister Van der Ginst s svojo soprogo. Posetil je Šibenik in tudi nekatera druga mesta ob dalmatinski obali.

Nj. Vis. knez Pavel na Štajerskem

Konjice, 20. avgusta.

Danes je knez namestnik Pavle v spremstvu Kentskega vojvode napravil avtomobilski izlet po štajerskih krajih skozi Savinjsko dolino v Konjice, kjer sta visoka gosta obiskala kneza Windischgrätza. Pomudila sta se v gradu do 7. zvečer in se potem vrnila na Brdo.

Jadranski sokolski zlet

Šibenik, 21. avgusta

Jutri in v nedeljo se bo vršil v Šibeniku III. jadranski sokolski zlet, ki je obvezen za tri primorske sokolske župe: sušaško-reško, šibeniško-zadrsko in splitsko. Na zlet pa se je prijavilo tudi okoli 5000 Sokolov iz cele države. Mesto je v zastavah. Danes dopoldne je prispel prvi sokolski vlak, ki je pripeljal Sokole iz žup Beograd, Kragujevac, Skoplje. Popoldne je posebni vlak pripeljal člane iz žup Novi Sad in Tuzla. Sokoli so bili prisrčno pozdravljeni. Zvečer se pripeljejo Sokoli iz žup Sarajevo in Banjaluka. Jutri zjutraj prispejo župe Zagreb, Belovar, Karlovac, Ljubljana in Maribor, popoldne pa župa Sušak-Reka. Najavljenih je veliko število posebnih parnikov z dalmatinskega otočja.

Jutri se bodo vršile medžupne tekme, zvečer pa bo na zletišču akademija obeh olimpijskih sokolskih vrst. Glavni zletni dan je nedelja. Ob 11. bo velika sokolska povorka, ob 4. pop. pa javna telovadba na zletišču.

Letošnji sokolski jadranski zlet bo krasna vsenarodna manifestacija jugoslovenske misli ob našem morju.

Za zboljšanje potniškega prometa

Beograd, 21. avgusta. p. Davi se je pričel prvi del konference zastopnikov železniških direkcij, generalne direkcije železnic, glavnih paroplovnih družb, družbe »Wagon-Lits«, »Putnika«, odseka za tujski promet v ministrstvu za trgovino in industrjo ter poštnega ministrstva. Konferenco vodi pomočnik generalnega direktorja inž. Jojić. Trajala bo več dni.

Šahovska olimpiada v Monakovem

Monakovo, 21. avgusta. g. V. in VI. kolo sta dali doslej naslednje rezultate:

V. kolo: Češkoslovaška-Brazilija 3 : 2, Litva-Francija 5 : 2, Danska-Holandska 3 in pol : 2 in pol, *Jugoslavija-Islandija 6 in pol : pol;* Švedska-Letonska 3 : 1; Nemčija-Bolgarija 4 : 1; Estonska-Švica 3 : 1; Finska-Rumunija 3 : 1; Madžarska-Italija 3 in pol : 1 in pol; Norveška-Poljska 3 in pol : 2 in pol.

VI. kolo: Češkoslovaška-Finska 5 : 1; *Jugoslavija-Litva 4 : 3;* Danska-Francija 2 in pol : pol; Avstrija-Holandska 4 in pol : 2 in pol; Švedska-Islandija 3 in pol : pol; Letonska-Bolgarija 4 in pol : pol; Nemčija-Norveška 2 in pol : pol; Poljska-Estonska 4 : 1; Švica-Brazilija 4 : 4; Madžarska-Rumunija 2 : 1.

Začasno stanje je sedaj naslednje: Poljska 32 (5), Češkoslovaška 30 in pol (5), *Jugoslavija 30 in pol (3)*, Nemčija 27 (9), Avstrija 25 in pol (1), Madžarska 23 in pol (8) itd.

Veleturnir v Nottinghamu

Nottingham. 21. avgusta. g. V 9. kolu je bila večina partij prekinjena, in sicer dr. Euwe dr. Aljehin, Flohr dr. Vidmar (dr. Euwe in Flohr sta v boljši poziciji), Botvinik dr. Lasker, Capablanca Reshevsky in dr. Tartakover-Winter.

V nadaljevanju partije Flohr-Thomas je zmagal Flohr, s Tylorjem pa je Thomas remiziral po 9. kolu:

Stanje dr. Euwe Botvinik 6 (1), Fine 5 in pol, Reshevsky 5 (1), Capablanca, dr. Vidmar 4 in pol (1), Bogoljubov 4 in pol, Flohr 4 (1), dr. Aljehin, dr. Lasker 3 in pol (1), dr. Tartakower 3 (1), Tylor 3, Thomas 2 in pol, Winter 1 in pol (1), Alexander 1.

Nacionalni šahovski turnir v Zemunu

Zemun, 21. avgusta. p. Danes se je zaključil amaterski turnir za državno prvenstvo v šahu. Za zmagovalca z naslovom mojstra Jugoslavije za leto 1936 je bil proglašen Matvejev, ki je dobil prvo nagrado 1300 Din. Drugo nagrado (1000 Din) je dobil Preinfalk iz Ljubljane, tretji Filipčič iz Zagreba (700) četrto Kindij (500), peto Poljakov iz Skoplja (400), šesto in sedmo si delita Lešnik in Jurišić (650 Din), osmo Bajer (250 Din).

Beležke

Seja izvršnega odbora JNS

Predsednik JNS, g. Peter Živković, je sklical sejo Izvršnega odbora JNS v Beogradu za sredo 26. t. m. ob 9. dopoldne.

Zagrebški konfuzionist zopet na delu

Nedavno smo se nekoliko obračunali z zagrebškim »konfusionsratom« in njegovimi metodami. Prikazali smo, kako vlogo je »Obzor« igral v toku naše novejše narodne zgodovine in koliko je on vedno prispeval, da se razvojne politične linije našega naroda pokvarijo, zabrišejo in pogledi na posamezna vprašanja zameglijo. Naša lekcija je za nekaj tednov zalegla in »Obzor« je postal nekoliko previdnejši. Medtem pa je očividno zopet pozabil, da zaloga našega materiala o njegovi vlogi v našem javnem življenju še zdavnaj ni izčrpana, in vrnila se mu je stara korajža. Pred nekaj dnevi smo napisali nekaj pripomb povodom predavanja, ki ga je imel g. Vilder v Sarajevu. »Obzor« seveda g. Vilderja in njegovih prijateljev ne mara. Navzlic temu se tu in tam postavlja v pozo njihovih zaščitnikov, če mu to omogoči udariti po JNS, zlasti pa po njenem slovenskem delu.

Tudi tokrat je porabil priliko za napade proti jugoslovenski nacionalni politiki v Sloveniji. Potem ko je povsem izkrivljeno predstavil pomen resolucije od 30. avgusta 1928., ko je takratna SDS, zlasti pa pokojni dr. Žerjav, dr. Kramer in njihovi prijatelji, preprečila, da politika KDK zapusti osnovo državnega in narodnega edinstva, očita dr. Kramerju, da se je izneveril svojemu podpisu in da je zopet prešel na fronto »hegemonije in centralizma«. S tema dvema besedama označuje namreč »Obzor« program državnega in narodnega edinstva. Toda dočim zagrebški konfuzionist obtožuje dr. Kramerja, da je »fanatičen pristaš« jugoslovenskega programa, v svojih nadaljnjih izvajanjih v isti sapi očita istemu dr. Kramerju, da so on in njegovi prijatelji stoodstotni slovenski nacionalisti, da govorijo o posebni slovenski kulturi in da na vso moč podpirajo izgraditev slovenske narodne individualnosti! Kot posebno obremenilen dokaz navaja »Obzor«, da ti preklicani Jugosloveni izdajajo celo dnevnik pod naslovom »Slovenski Narod«!... Navajanje tega dejstva je pa le dokaz nelojalnosti zagrebškega lista, ki seveda ve, da je ime »Slovenski Narod« že 69 let napisano na čelu tega znanega naprednega ljubljanskega dnevnika, ki se sme pohvaliti, da nikdar ni bil glasilo nobenega separatizma, v čemer sigurno prednjači svojemu za eno leto starejšemu zagrebškemu kolegi.

»Obzor« hoče z nadaljevanjem svoje intrigantske in konfuzijske politike očividno izsiliti, da se enkrat temeljito razčisti in pojasni vloga, ki jo on poslednja desetletja igra v naši politični žurnalistiki. Mi smo na razpolago.

Politika po modi

Iz kmetijskih krogov nam pišejo: V Rimskih toplicah se je v začetku avgusta sešla v prijetnem hladu priljubljenega kopališča za gospodo iz Zagreba in nedeljske izletnike iz Celja skupina »kmečkih predstavnikov«, ki s polit. voditeljev bivše Samostojne kmetske stran. ni več zadovoljna. Gospoda iz Celja in Maribora je ugotovila, da je od 5. maja 1935. poteklo že 15 mesecev, pa je treba v duhu nove mode zopet nove politike, da pridemo pač tudi mi Slovenci kot narod v ono kolo, ki se po Jugoslaviji vrti in »sporazumeva.« Na ta način je torej slovenski narod zopet obogatel, dobili smo »vodstvo opozicije bivše SKS«, ki se je v Rimskih toplicah anonimno ustanovilo in je, kakor poroča »Slovenska zemlja«, srdito obsodilo izdajstvo politikov, ki so po šestem januarju 1929. podpirali razne diktature. Slovensko kolo se je torej zavrtelo v znamenju kmečkih puntov, Matije Gubca in borbe za staro pravdo, do zapraševnega federalističnega programa iz leta 1925., do kletev vinogradnikov zaradi konkurence južnih vin in do ogorčenja našega hmeljarja na banaški hmelj. Menda sta g. Pucelj in Jugoslovenska nacionalna stranka zagrešila, da tudi v drugih delih naše prostrane države rodi vinska trta in da tudi v Banatu raste hmelj, ki se tudi prodaja in izvaža v svet. Še nekaj nam ta gospoda v »Slovenski zemlji« pove na naslov vseh tistih, ki smo trpeli v svetovni vojni, ko piše doslovno, da je v času svetovne vojne slovenska gospoda, tako ene kakor druge vrste, pomagala avstrijski fevdalni državi ob njenem zatonu pognati slovenskega kmeta in delavca v klavnice na raznih bojiščih! Od Radića do dr. Mačka vodi čudno vijugasta pot, na katero so že zašli slovenski bojevniki slavnega spomina, pa se bodo motali po njej tudi salonski pristaši modne politike v senci hrvatskih in slovenskih zastav, dokler ne bo kazalo drugače.

Politika pa ni moda, politika je odgovornost pred narodom.

Aca Stanojević ne ve ničesar

Aca Stanojević, ki je prispel v Beograd je imel celo vrsto razgovorov s svojimi ožjimi političnimi prijatelji. Napovedanega sestanka z Davidovićem in Joco Jovanovićem ni bilo. Napram novinarjem je bil kakor običajno zelo rezerviran. Na vprašanje, ali bo kmalu objavljen skupni proglas srbskega dela združene opozicije za občinske volitve, pa je dejal, da o tem ničesar ne ve in da mu Miša Trifunović ni še ničesar poročal.

Dr. Lončar organizira Gospodarsko slogo . . .

Glasilo dr. Mačka »Hrvatski dnevnik« poroča iz Ljubljane, da se vrši med slovenskimi kmeti živahna akcija za ustanavljanje podružnic Gospodarske sloge. Vrše se številni sestanki o izvedbi široke organizacijske mreže te organizacije po vsem ozemlju Slovenije. Sedež slovenske Seljaške sloge bo v Ljubljani. Vodstvo priprav je prevzel dr. Lončar, ki je že odpotoval v Zagreb z nekaterimi prijatelji, da se porazgovori z Zagrebčani o izmenjavanju proizvodov in pridelkov med hrvatskimi kraji in Slovenijo pod vodstvom in nadzorstvom Gospodarske sloge.

Sporazum v Kranju dosežen toda delavstvo stavka dalje

Delavstvo vztraja dalje v tovarnah

Kranj, 21. avgusta.

Da bi se stavka v tekstilnih tovarnah čimprej ugodno rešila, so se danes ob 14. uri najprej sestali zastopniki delodajalcev v mestni sejni dvorani, istočasno pa so zastopniki delavstva imeli sestanek pri Joštarju. Ob 15. se je nato v sejni dvorani pričelo skupno pogajanje, kateremu so prisostvovali zastopniki tovarn, za Delavsko zbornico Golmajer, za Centralni tarifni odbor Jakomin, Bučar in Lombardo ter delavski zaupniki iz vseh tovarn, od inspekcije dela pa je prispel inspektor Gorjanc, ki je zastopal kr. bansko upravo. Od sreskega načelstva je bil prisoten podnačelnik Lojk, industrijsko zbornico je zastopal dr. Goljar.

Pogajanja so bila dvakrat prekinjena, da so se na eni strani prosvetovali zastopniki delavstva, na drugi pa predstavniki delodajalcev, prispeli so že tudi zastopniki mariborskih tovarn, ki so živo interesirani na novi kolektivni pogodbi. Ob 18. uri so bila pogajanja zaključena in so vsi zastopniki podpisali zapisnik, v katerem je delavskim zahtevam ugodeno. V zapisniku izjavljajo zastopniki po vsestranskem sporazumu, da bodo stvarno pristopili k razpravam za kolektivno pogodbo, in sicer bo banska uprava sklicala prvo razpravo za 28. avgusta ter bodo vabila že jutri razposlana. Glede redukcij mezd po 11. juniju 1936. je v zapisniku ugotovljeno, da gre tu očitno za nesporazum. V kolikor pa se bo ugotovilo da je bil kdo prikrajšan in so mu bile mezde znižane, bo vpostavljeno stanje pred 11. junijem ter mu bo razlika doplačana. Vsako nadurno delo bo poslej odvisno od vsakokratnega sporazuma med podjetniki in delavstvom. Redno delo se obnovi v ponedeljek 24. avgusta ob normalnem delovnem času posameznih tovarn. Delodajalci lojalno izjavljajo, da ne bodo nikogar preganjali zaradi stavke ali odpuščali delavstva, pač pa mora delavstvo takoj izprazniti obratne prostore.

Po tem sporazumu je bilo pričakovati, da je stavka definitivno likvidirana. Toda kmalu se je pokazalo, da so vodjitelji stavke izgubili vodstvo nad delavstvom. Za 19. uro je namreč bil sklican velik zbor delavstva na dvorišču »Stare pošte«. Delavstvo se pozivu ni odzvalo, zlasti ženske so odločno nastopile, da so stavkujoči se nadalje ostali v tovarnah, kjer so se vrstili govori in so padali razni očitki na račun vodstva stavkujočih. V ostalem pa se delavstvo nadalje zadrži mirno. Po Kranju so začeli nabirati prispevke za prehrano. Enako traja stavka tudi v Škofji Loki, iz Tržiča pa zvečer ni poročil, koliko uspeha so imeli odposlanci tekstilnega delavstva, ki so se popoldne s kolesi odpeljali v Tržič, da pridobijo za stavko tudi delavstvo tržiških tovarn.

Dan smrtnih nesreč

Tri smrtne žrtve prometa in kopica nezgod

Po daljšem presledku se je danes zvrstilo v enem samem dnevu polno nesreč, da moramo današnji dan prišteti med najbolj črne v kroniki zadnjih mesecev. Zlasti je promet zahteval kar tri smrtne žrtve. Eno je povozil vlak, drugi dve žrtvi sta obležali pod avtomobilom. V naslednjem objavljamo poročila, ki smo jih zbrali do večera:

Dolenski vlak je razmesaril uglednega posestnika

Novo mesto, 21. avgusta.

Davi ob 5.30 se je pripetila na železniški progi Novo mesto—Straža pri čuvajnici v Selih huda nesreča, katere žrtev je postal 45-letni bogati posestnik Josip Šiška iz Sel pri Straži. Čuvajnica stoji nedaleč za malim hribčkom ob levi strani proge, kjer majhen vinograd zastira pogled nanjo.

Okrog 5. je posestnik odšel z doma z vozom, namenjen v Stražo na Pavlinovo žago po žaganje. V voz je imel vprežena konja in vola, seboj pa je vzel tudi svojega 10-letnega nečaka Milana Golobiča, ki je bil pri njem na počitnicah. Ko sta dospela iz vasi do železniškega prelaza, ki vodi na cesto v Stražo, nista niti malo mislila na prihod vlaka iz Novega mesta. Nečak Milan, ki je bil obrnjen s pogledom vzdolž tira proti Novemu mestu, je opazil prihajajoči vlak in je s krikom opozoril strica na nevarnost. Med tem je deček tudi že skočil z voza in se tako rešil gotove smrti. Priletel je na kup kamenja na tiru, kjer je obležal nezavesten.

Stric Josip, ki je imel okrog vratu in života ovite vajeti, je skočil h konju, misleč, da bo mogel poriniti voz od tira nazaj. Med tem opravkom pa je že pribrzela lokomotiva in ga vrgla ob tla. Ker je imel vajete ovite, je stroj vlekel vse skupaj nekaj časa ob tiru nato pa zrinil pod sebe konja, ki ga je vsega razkosal. Kosi trupla so ležali po tiru kakih 90 m daleč. Posestnika Šiško je stroj vlekel kakih 40 m daleč, nato pa ga vrgel na desno stran obtirnega jarka. Nesrečnež je imel okrog sebe ovito vse jermenje, vajeti in uzdo, čez pleča pa je imel k sebi prižeto polovico komatovega bgrodja.

Pogled nanj je bil strašen. Imel je odprto trebušno votlino, odrezano levo roko, zlomljeno desno nogo, obličje pa vse razmesarieno.

Vola je stroj vlekel kakih 100 m daleč, kjer ga je vrgel ob levo stran tira. Voz je ostal le nekaj korakov od prelaza z razbitim delom na levi strani tira.

Tragično umrli posestnik je bil na glasu dobrega gospodarja. Zapustil je ženo in 80-letne onemogle starše. Konja in vola je pobral konjač. Milan se je kmalu osvestil. Truplo ponesrečenega Šiške pa so prenesli na dom, kjer je zavladala žalost. O nesreči so bili takoj obveščeni železniška uprava in varnostni organi, ki so ukrenili vse potrebno, da so očistili tir. Kdo je zakrivil nesrečo, bo ugotovila komisija, ki je bila vse dopoldne na delu.

Dve smrtni žrtvi avtomobila

Ljubljana, 21. avgusta

Avtomobilski promet je danes popoldne zahteval dve smrtni žrtvi. Na klancu pri Višnji gori je neznan avtomobilist zadel Jožeta Župančiča, dninarja, rojenega 1917. v Spodnjem Brezovem. Župačičeve poškodbe so bile tako hude, da jim je kmalu po prevozu v Ljubljano v bolnišnico podlegel. Orožništvo je takoj uvedlo preiskavo, da ugotovi številko in ime neznanega avtomobilista.

Druga nesreča pa se je popoldne primerila na Zaloški cesti. Štiriletna Verica Škoda, hčerka delavca Ivana Škode, zaposlenega v Hrovatovi tovarni olja, je šla sama od Ljudskega doma proti domu na Zaloški cesti štev. 80. Nasproti ji je pridirjal avtomobil, ki ga je šofiral mesar Ivan Dimnik. Po usodnem naključju je prišlo dekletce pod voz, ki ji je zlomil tilnik. V brezupnem stanju so Verico prepeljali v bolnišnico, kjer pa je po 18. uri izdihnila. Vozača Dimnika so takoj nato zaslišali na policijski stražnici v Mostah, da ugotovijo, v koliko je njegovo šofiranje zakrivilo otrokovo smrt.

Nesreči dveh deklet

Zelo huda nesreča je doletela tudi Frančiško Rozmanovo, ki je stara šele 18 let in uslužbena kot gospodinjska pomočnica pri primarju prof. dr. Zalokarju na Maistrovi cesti 6, v Ljubljani. Z družino je bivala zadnje dni na počitnicah v Velikih Laščah, kjer ima g. prof. dr. Zalokar svojo lično domačijo. Danes popoldne se je pogumna Francka odločila, da se popelje z moškim kolesom proti Blokam. Po nesreči pa je zadela v obcestni kamen in je padla tako hudo, da si je prebila lobanjo. O nesreči je bila takoj obveščena ga. dr. Zalokarjeva, ki ji je nudila prvo pomoč in telefonirala v Ljubljano po reševalce, da so Francko z avtom prepeljali v bolnišnico. Njene poškodbe so žal tako hude, da visi življenje na niti.

V Kranjski gori se je ponesrečila 16-letna Angela Kosmačeva, hči ondotne čuvajke železniške proge. Po skalah blizu doma je plezala, pa je nenadoma omahnila in padla v precej globok prepad, kjer si je zlomila nogo.

Obstreljen vlomilec

Davi nekaj minut pred 2. uro je stražnik na Masarykovi cesti opazil sumljivega moškega, ki se je menda pripravljal k vlomu. Stražnik je neznanca pozval, naj se vda. Ta pa se je pognal v beg in tako je bil stražnik prisiljen rabiti orožje. Ustrelil je za neznancem in ga zadel od zadaj v koleno. Krogla je šla skozi pregib in je obtičala pod skledčko. Stražnik je nato telefoniral po reševalce, ki so ranjenca prepeljali v bolnišnico. V njem so spoznali 31-letnega brezposelnega ključavničarja Antona Sevčnika, ki je doma iz Mengša in je bil že izgnan iz Ljubljane, kamor mu je povratek zabranjen.

Požar v Kosezah

Davi ob 3.25 je katehet Tome iz Zgornje Šiške po telefonu obvestil ljubljanske reševalce, da je nastal ogenj v Kosezah. Osem poklicnih gasilcev je odbrzelo k požaru z motorno brizgalno. Gorela je mizarska delavnica mojstra Antona Hafnerja. Na pomoč so prihiteli tudi ljubljanski prostovoljni gasilci in četa iz Dravelj, a že od početka ognja so bili na delu vrli Šiškanji, ki pa jim je reševanje bilo posebno otežkočeno, ker tam še ni vodovoda in so morali vodo črpati iz vodnjakov. Z mizarsko delavnico so pogorele tri kompletne spalnice in 7 foteljev, ki še niso bili popolnoma dovršeni, razen tega pa mizar ske mize in mnogo orodja. Mojster Hafner trpi 30.000 Din škode na pogorelem pohištvu in precejšnjo vsoto tudi na ostalem inventarju. Vendar pa je zavarovan pri dveh zavarovalnicah in bo tako manj da škoda v celoti krita. Ljubljanski reševalci so ob 4.33 zapustili pogorišče.

Nov pomočnik komandanta 39. pešpolka

Beograd, 21. avgusta. p. Danes je bil objavljen večji vojni ukaz. Med drugimi je imenovan za vršilca dolžnosti pomočnika komandanta 39. pešpolka podpolkovnik Budimir Martinović.

Proslava 30 letnice koče na Sedlu preložena

Kamnik, 21. avgusta

Po sporazumu med podružnico v Kamniku in osrednjim odborom SPD je proslava 30letnice koče na Sedlu preložena na 30. avgusta.

Sokol Štepanja vas

Sokol Štepanja vas poziva vse člane, naraščaj in deco, naj se udeleže drevi ob 20. obveznega sestanka v telovadnici. V nedeljo dopoldne bo krst 10. sina rodbine Ziherl. Kumstvo je blagovolil prevzeti Nj. Vel. kralj Peter II., starešina SKJ. Na sestanku se bomo pogovorili o sprejemu njegovega namestnika. — Uprava.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved za danes: Delno oblačno v severni polovici države in jasno na jugu. Utegne priti do dežja z nalivi. Temperatura bo nekoliko padla. Sonce vzhaja ob 4.47 in zahaja ob 18.33.

Dunajska vremenska napoved za petek: Večinoma lepo in toplo, kasneje najbrže hude ploh.

Stavka v tekstilnih tovarnah

Tri tisoč delavcev in delavk odločno zahteva kolektivno pogodbo

Kranj, 21. avgusta

Izmed vseh strok delavstva je tekstilna stroka, lahko se reče, bila še najmanj prizadejana po današnji gospodarski krizi. Čeprav so bile posledice tudi tu precej občutne, vendar so tekstilne tvornice svojo letno bilanco zaključevale s sorazmerno velikimi dobički, in so torej mogle tudi še nadalje kljubovati današnji gospodarski depresiji, kar po večini v drugih strokah ni bilo mogoče. Do današnjih dni ni bilo namreč nobenega večjega obsežnejšega gibanja delavcev, ki bi težilo za tem, da se izboljšajo delovni pogoji in ustvarijo znosnejše življenjske prilike, saj je delavstvo smatralo svoj položaj še kolikor toliko za znosen ter je zlasti umelo pokazati mnogo razumevanja za to, da je imelo pri tekstilni tvornici možnosti skromnega zaslužka. Pri nas je tekstilna stroka ena najbolj razširjenih in je v njej zaposlenega mnogo delavstva. Vseh tvornic v dravski banovini je 7 in samo v kranjskih tekstilnih tvornicah ima zaslužka okrog 3000 delavcev, večinoma delavk-pletilj.

Nizke mezde in kazni

V zadnjem času je šlo za to, da se med delavci in podjetji sklenejo kolektivne pogodbe, ki imajo namen, da bi zavarovale položaj delavcev vsaj za neko dobo. Nekatera podjetja pa ne samo da niso skušale sklenitve pogodbe zavlačevati, ampak so hotela delavcem in delavkam mezde še znižati. Plačevala so nekaterim delavcem od ure samo 1.50 dinarja do 2 dinarja, nekateri delavci so v tvornici delali na akord, to se pravi: kolikor metrov blaga je delavec napravil, toliko je bil plačan, pri tem pa se je pogosto zgodilo, da je moral tisti, ki je imel delo ob slabšem stroju, mnogokrat nositi sam stroške, če se mu je zaradi slabega, že starega stroja blago pokvarilo. Pri nizkih mezdah so bili delavci prisiljeni delati tudi nadure, za kar so dobili procentualno za polovico več na uro. Tako so delavci namesto 8 ur delali dnevno tudi po dvanajst ur, da so zaslužili 15 do 25 dinarjev. Mesečno so nekatere dobre delavke dobile za naporno delo ob stroju do 400 dinarjev. Seveda se je s tem le težko preživljati, plačevati stanovanje in hrano, toda podjetja so računala, da so to po večini delavke iz bližnje okolice, ki stanujejo na domu in naj bi jim bil ta zaslužek samo nekak postranski donos. Često se je dogajalo, da je kaka delavka pri napornem delu dvanajst ur pri stroju po naključju zadremala, za kar je navadno sledila kazen: večdnevni kazenski brezplačni dopust.

Predlog tarifnega odbora s protestom odbit

Zavoljo takih prilik je delavstvo zahtevalo takojšnjo sklenitev kolektivne pogodbe, ki naj bi regulirala pravice in dolžnosti delavstva. V sredo zvečer se je v Kranju na trgu pred Staro pošto vršilo zborovanje delavstva, katerega se je udeležilo okrog 3000 ljudi. Iz Ljubljane so prišli zastopniki Delavske zbornice. V imenu Centralnega tarifnega odbora so govorili člani: Jakomin, Lombardo in Bučar. Poročali so o razvoju pogajanj ter so med drugim predlagali, **naj se v štirinajstih dneh izmed zastopnikov industrijcev in delavcev osnuje ožji odbor, ki se bo o kolektivni pogodbi pogajal bolj podrobno.** Med drugimi je govoril tudi g. Golmajer kot zastopnik Delavske zbornice ter očrtal boj tekstilnih delavcev od 1924. leta do danes. Poslanec g. dr. Šemrov je bil takisto poleg in je izjavil, da so zahteve delavstva upravičene.

Delavske zahteve

Zborovalci so predlog, naj se pogajanja o kolektivni pogodbi odložé za 14 dni, z viharnim protestnim vzklikanjem odklonili in **zahtevali takojšnja pogajanja.** Delavstvo je bilo zelo razburjeno še posebno zaradi tega, ker je neko podjetje skušalo znižati akordne postavke, ko je bila kolektivna pogodba že vložena. Tako početje je delavstvo smatralo za izzivalno. Banski upravi v Ljubljani in sreskemu načelstvu v Kranju ter vsem tekstilnim podjetjem je odposlalo naslednjo zahtevo: **Razprava o tekstilni kolektivni pogodbi naj se takoj začne. Do sklenitve kolektivne pogodbe naj vsa podjetja ustavijo vsako znižanje plač do sedanjih temeljnih in akordnih mezd. Vse mezde, ki so bile znižane po 11. juliju 1936, naj ostanejo, kakor so bile. Do sklenitve kolektivne pogodbe naj se ustavijo vsa nadurna dela v vseh tekstilnih podjetjih.**

Delavstvo vztraja v tvornicah

Ker do pogajanj niti včeraj ni prišlo, je vse delavstvo brez izjeme in sicer v tvornicah Jugobruna, Jugočeške, Textil.- Industeks, že popoldne ob 14., v mehaničnih tekstilnih delavnicah Anton Božič, Franjo Sirc in Adolf Prah pa ob 17. po danem znaku iz siren opustilo vse delo v tvornicah ter zastražilo vse telefone v tvornici in vse izhode, **ter ni dovolilo nikomur, niti ravnateljem niti nameščencem, da bi zapustili tvornico.** Preprečilo je tudi v zadnjem trenotku, ko se je izvedelo za stavko, da bi tovorni avtomobili odpeljali izdelano blago iz tvornice, pri čemer so zlasti delavke pokazale mnogo poguma, kajti legle so kar preko ulice. Vodstvo stavke je prevzel v svoje roke iz delavcev in delavk in delavskih zaupnikov sestavljen stavkovni odbor. Stavki se je pridružila tudi predilnica v Škofji Loki. Delavstvo je ostalo v tvornicah še vso noč, tako da so jim morali svojci prinašati hrano z doma. Šele zvečer je prevzel vodstvo stavke, ki je bila proti njegovi volji, krajevni tarifni odbor, ki je dovolil ravnateljem odhod iz tvornice. Zahteva, naj znaša najmanjša mezda za delavca na uro 3 dinarje, za bolj kvalificirane pa najmanj 4 dinarje, je upravičena. Pogajanja o tem se vodijo na sreskem načelstvu v Kranju in bo torej moralo priti čimprej do sklenitve kolektivne pogodbe, ker delavstvo je sklenilo, da tvornice dotlej sploh ne zapusti.

Tekstilno podjetje Hribernik v Št. Vidu nad Ljubljano je danes popoldne sporazumno s svojim delavstvom ustavilo obrat, dokler ne pride do sporazuma med tekstilnimi podjetji in delavstvom.

Protestna stavka na Slačniku

zaradi nenadne odpustitve 10 tovarišev

Zagorje, 21. avgusta.

V ponedeljek opoldne so začeli cestni delavci na Slačniku spet stavkati, in sicer v znak protesta, ker je vodstvo nenadno brez upravičenega razloga odpustilo 10 delavcev. Kakor znano je delavstvo na tej cesti delalo v dveh šihtih po 6 ur, da je tako imelo več brezposelnikov zaslužek. Vseh delavcev je bilo na Slačniku 220, in to po polovici iz Zagorja in Trbovelj.

Zadnja stavka je sicer prinesla zvišanje mezd, vendar pa se delavstvo iz več razlogov ni moglo zadovoljiti. Kmalu po končani stavki je vodstvo odkazalo nekaterim delavcem akordna dela, pri katerih pa so mogli posamezniki zaslužiti komaj po 1 do 1.50 Din na uro, ker jih je pri delu oviral močvirnat teren. Vendar je vodstvo to upoštevalo in plačalo uro po novoodmerjenih mezdah. Dalje se posamezni delavci pritožujejo, da so jim stalno odkazana težavna dela, ki se smatrajo za kazenska, in da morajo prenašati nepotrebne šikane. Največje razburjenje pa je povzročilo obvestilo prejšnji petek, da bo odpuščenih 10 delavcev. V nedeljo potem so bila imena teh odpuščencev objavljena na občinski deski. Grozi pa še odpuščenje nadaljnjih 20 delavcev, ki naj bi jih tovariši sami določili. Da se to ne izvrši, so iz vzajemnosti začeli protestno stavko.

V torek je obiskalo bansko upravo delavsko odposlanstvo in prosilo za posredovanje. Zlasti je zahtevalo, da se mora držati pogodba, sklenjena med vodstvom in delavstvom ob zadnji stavki. Odposlanstvu je bilo obljubljeno, da se bo zglasil na Slačniku zastopnik banske uprave in na kraju dela preučil razmere. Obljuba je bila izpolnjena in včeraj je res prišel na Slačnik inž. Porenta, ki se je najprej posvetoval z inž. Vivodom, nato pa z delavskima zastopnikoma Kermelom in Drnovškom, ki sta povedala, da pomeni stavka samo protest zaradi nepravilne delavske odpustitve. Vse delavstvo da se je soglasno izreklo za stavko, češ da se ne da več po nepotrebnem šikanirati, ker ima tako že težavno delo. Zastopnika sta tudi prosila, naj se napravi za delavstvo baraka, da bo imelo streho v primeru slabega vremena. Odločno sta dalje izjavila, da pri stavki ne gre za nikako politiko, temveč le za kruh. Vsi da se prizadevajo, napraviti čim več, a ker je teren neugoden, včasih ni mogoče kakšnega dela izvršiti v predpisanem roku. Če pa je kdo med njimi res delomrznež, ga ne bo nihče branil.

Zastopnik banske uprave je obljubil, da bodo končno odločitev prejeli v zagorski občini. Delavstvo stavka še dalje in se baje pripravlja stavka tudi na drugih cestah.

Današnji »Slovenski dom« piše o stavki, da je nastala zaradi tega, ker je med delavstvom preveč takšnih, ki jim ni za nobeno delo. »Prijatelje delavstva« okrog »Slovenskega doma« pozivamo, naj pridejo enkrat gledat, kako prijetno je cestno delo na težavnem terenu in hkratu še v tej neznosni vročini. Delavstvo si bo te svoje prijatelje dobro zapomnilo!

Cestna dela pri Slačniku ustavljena

Zagorje, 21. avgusta.

Dela na cesti Zagorje—Trbovlje pri Slačniku so ustavljena. Tak razglas so nabili na občinsko desko. Vsi delavci iz Zagorja in Trbovelj so pozvani, naj pridejo jutri v soboto vsak na svojo občino po plačo in po osebne listine. Ustavitev dela bo hudo zadela zlasti oženjene delavce. Pričakovalo se je bilo, da bo posebna komisija na licu mesta ugotovila, kaj je vzrok nesoglasja med vodstvom in delavstvom in ali je redukcija potrebna.

Občinske zadeve v Zalogu

Zalog, 18. avgusta.

Od oblastne razrešitve našega občinskega odbora do danes se ni ničesar slišalo o našem občinsko-gospodarskem življenju. Ker je letošnje leto volitev — vsaj tako je obljubljeno — in pri občinskih volitvah ne gre za politiko, oziroma ne smela bi pri sestavljanju list biti predvsem merodajna pripadnost k tej ali oni stranki, ker se v občinskih odborih ne bi smela obravnati politična vprašanja, nego le reševati domače gospodarske zadeve, zato ne bo odveč, če se seznanimo tudi s začasnimi razmerami v naši občini.

Sreski načelnik za ljubljansko okolico je z odlokom od 12. februarja letos imenoval člane začasne občinske uprave: Kebra Franceta, posestnika na Studencu; Reška Edvarda, papirniškega delavca v Vevčah; Robido Antona, posestnika v Zg. Kašlju; Pangeršiča Janeza mlajšega, papirniškega delavca v Zalogu, Avšiča Franceta, zidarskega mojstra v Sneberjih; Zajca Antona, posestnika v Zg. Zadobrovi; Prvi je bil postavljen za predsednika. Že na prvi seji začasne občinske uprave 7. marca je poročal začasni predsednik Keber, da Rešek Edvard in Pangeršič Janez mlajši (oba krščanska socialista) imenovanja ne sprejmeta. Sresko načelstvo je nato imenovalo Čeparja Antona, skladiščnika državnih železnic in člana zaloške Sokolske čete ter Bolto Antona. Tudi Čepar je imenovanje odklonil.

Začasna občinska uprava je sklenila, da se članom komisije stavbenih ogledov določi za izgubo časa pri vsakem ogledu 10 Din. Ta sklep nasprotuje določilu § 67 zakona o občinah, po katerem se občinskim odbornikom lahko določi povračilo potnih stroškov, ne more se jim pa že v naprej določiti gotovih fiksnih zneskov. Sličen sklep je sresko načelstvo v Ljubljani z odlokom z dne 26. oktobra 1934. razveljavilo. Izmed številnih točk, ki jih navaja uradna revizija, izvršena po organih kr. banske uprave v dnevih od 17. do 30. decembra 1935, je bil tudi ta sklep občinskega odbora **povod razrešitve zaradi nerednega poslovanja!** Za ogled pri Avblju Janezu v Zg. Kašlju št. 74 je določila začasna občinska uprava na izgubi časa 40 Din. Avbelj Janez se je pritožil. Začasna občinska uprava je odstopila Avbljevo pritožbo v razsodbo sreskemu načelstvu v Ljubljani. Za ureditev končnih letnih računov 1929., 1930. in drugih se pooblašča začasni predsednik, da najame v ta namen sposobno moč, da račune skladno zahtevam krajevne kontrole uredi; delovodja ne pride do tega, ker je preobložen z drugimi posli, ki so neodložljivi. Za živinopreglednika in izdajo živinskih ogleđnih listov za vasi Studenec, Polje Slape in Vevče je določen Kočar Leopold iz Studenca. Krajevni odbor JRZ v Polju je imel 12. t. m. pri Kočarju na Studencu sestanek z dnevnim redom: Priprave za občinske volitve, določitev kandidatov in namestnika, podpisovanje predlagateljev kandidatne liste in slučajnosti.

KINO MOSTE
Danes v soboto in ponedeljek ob 20.30, v nedeljo ob 17, 19. in 21. uri
FRANČIŠKA GAAL kot
„Mala mamica“
Ernst Verebes, Otto Walburg, Fridrih Benfer
Šlager duhovitosti, glasbe in smeha!
Cene: od Din 3.50 do Din 6.50

PREMIERA! Ob 16., 19.15, in 21.15 uri
DUŠE POD BIČEM
Najnovejši športni rezultati z berlinske olimpiade ter najnovejši Fox in Ufa tednik.
Kino Union, tel. 22-21
LIDA BAAROVA (Einer zuviel
ALBRECHT SCHONHALS am Bord)
Prekrasen osvajajoč film o ljubezni, krivdi in borbi. Napeta kriminalna primes daje filmu pravo sliko življenske resničnosti...

Akademska Mala antanta je zborovala

Stalni svet akademske Male antante: Od leve na desno: inž. C. Vladimir Beringer, predsednik nacionalne unije češkoslovaških študentov, g. Vladimir Pošmurny, glavni tajnik akademske Male antante; knez Alexandre Kantakužen, predsednik sveta akad. Male antante; g. Rajčević, podpredsednik Male antante; g. Rapotec Stanislav, blagajnik

Ožji in širši odbor Saveza Jugoslovanskih nacionalnih akademskih organizacij. Zadaj od leve na desno stoje gospodje: Lenac, Sovljanić, Rapotec, Jakšić, Uršič, Rajčević, Klemenc, Marinković (predsednik), Zupan, Andjelković. Spredaj kleče: Jež, Kutin in Bukša

Močan uspeh amaterskega odra

„Celjski grofje“ na Viču so doživeli dve lepi predstavi

Na Viču, 18. avgusta.

Po lepih uspehih, ki so jih dosegli »Celjski grofje« v inozemstvu, potem pa še v Zagrebu, so jih uprizorili v soboto in nedeljo tudi na Viču. Sokolski gledališki oder je žel z njimi nepričakovan uspeh. Pisatelj Kreft, ki je prisostvoval predstavi, se je zelo pohvalno izrazil o igralcih, ki so posebno v pravilnosti izgovarjave nudili izreden užitek. Vse vloge so bile zelo dobro zasedene, prav tako so bili dobri tudi kostumi in scenerija, ki je bila v rokah g. Lipeta Kosca.

Kreft je svojo pisateljsko tvornost posvetil zgodovinski neizčrpnosti naše narodne preteklosti. Za »Celjskimi grofi« pride letos na repertoar Narodnega gledališča »Matija Gubec«. Tako oblikuje Kreft osebnosti, ki so usmerjale zgodovinski razvoj našega naroda in ki so postale v njem skoraj legendarične. Po zgledu Krleže hoče Kreft razkriti temne strani telesno in duševno obromelih plemenitaških rodbin, katerim je edini smoter, doseči najvišjo mero ugodja, brez ozira na to, da padajo nedolžne žrtve. V »Celjskih grofih« je močno prikazana tragika kastelanske hčere Veronike Deseniške, ki je ošabna rodbina Celjanov zaradi svoje darežljivosti in želje po razširjenju gospostva noče in ne sme priznati najčistejšega čuvstva človeka: ljubezni. Veronika — kastelanka jim je tudi ovira za pridobitev knežjega dostojanstva; znebiti se je morajo; proglasijo jo za čarovnico. Stari Herman, grof celjski, si mora zavarovati hrbet, zato skliče trško sodišče, ki pa po zaslugi Pravdača, sina Hermanovega s tržanko po običajnem jusu primae noctis, izreče oprostilno sodbo. A Celjan je nepopustljiv: svojemu ječarju Joštu namigne, da Veroniko utopi, Pravdača pa vrže v ječo, kjer se obesi.

Igralci so prevzete vloge podali nad pričakovanje. Herman g. Severja je bil tako življenjski in umetniški, da bi mogel delati čast poklicnemu odru; glas, mimika, hoja, vse odlično. Ako upoštevamo, da je Sever komaj 21 letni mladenič, brez vsake gledališke izobrazbe, mu moramo priznati izredno nadarjenost in živo ljubezen do odra.

Pravdača je igral g. Battelino s presenetljivo prepričevalnostjo. Kakor je bil miren in je vpadal le z odlomki svojih misli v razgovore, tako se je razvnel kot zagovornik Veronike, podkrepil z mimiko, gibi, barvo in jakostjo glasu svoja logična izvajanja. Skozi ves dolgi zagovor je ohranil čistost izgovarjave, kar se le malokateremu dilentantu posreči. Njegov stalni prezirni nasmeh je še posebej obarval ves lik Pravdača.

G. Ambrož je podal vlogo gvardijana celjskih minoritov z vsemi odtenki dobrovoljčka v posvetnem uživanju, a doslednega borca za pravice gosposke, cerkvene, kakor svetne. Prepričevalnega predstavnika sholastike, dvornega kaplana Gregorja, je izoblikoval g. Demšar; njegova umirjenost kretenj in govora je bila skoro popolna.

Hermanov sin Friderik g. Pajk je bil izpočetka na višku, kasneje je po nepotrebnem popustil, vendar je vlogo rešil v okviru prejšnih. Njegov sin Ulrik (g. Willenpart) je bil dober, toda ni se mogel prav uživeti v vlogo mladega grofiča z vsemi njegovimi neugnanostmi. Ogrsko kraljico Barbaro je igrala gdč. Steyerjeva dokaj dovršeno, samo mimične in glasovne finese take visoke dame so ji še tuje. — Gdč. Thalerjeve Veronika Deseniška je bila prepričevalna. Posebno njen zagovor pred sodniki je bil v resnici doživet. Ostali so svoje vloge odigrali dobro, mestoma prav dobro. Kdor često zahaja na predstave amaterskih odrov in je videl »Celjske grofe« na Viču, mora priznati izredno višino te mlade dramske družine. Efa.

Mala olimpiada v Kamni gorici

Kako so letovali otroci mestnih nameščencev iz Ljubljane

Ljubljana, 21. avgusta.

Po svoji dobri navadi je načelstvo Bolniške blagajne mestnih nameščencev v Ljubljani tudi letos poslalo dve skupini otrok svojih članov na poletni oddih v prelepo Lipniško dolino, v starinsko Kamno gorico. Tu ima organizacija tudi svoj pension »Jelovco«, kamor poleg mestnih uslužbencev prav radi zahajajo tudi drugi ljubljanski letoviščarji in turisti. Prav te dni se je z letovanja vrnilo 39 dečkov — mesec pred njimi je bivalo v koloniji enako število deklic — ki so prišli vsi ogoreli in utrjeni k staršem. Življenje v koloniji je tako uravnano, da so otroci poleg dobre hrane, kopanja, izletov in iger deležni tudi najpodrobnejšega pouka v življenjskem redu. Marsikakšen mamin miljenček, ki se sicer redkokdaj sreča s trdotami vsakdanjega delovnega življenja, je moral izkusiti tudi prenekatero grenko preizkušnjo, ko je moral sam skrbeti za red svoje postelje in svojih reči, s čimer doma nikoli ni imel opravka. Po zajtrku so se mali kolonisti vsak dan med prepevanjem narodnih pesmi odpravili na igrišče, kjer so napravili nekaj gimnastičnih vaj, nato pa so se pozabavali z nogometom in odbojko. Po opoldanskem premoru so se hodili kopat, a če je bilo nebo malo namršeno, so prirejali krajše in daljše izlete. Bili so v Radovljici, na Brezjah, na Jamniku in na Mošenjski planini, pa celo v Kropi, »na koncu sveta«. Največji praznik kolonije pa je bil letos obisk Vintgarja in Bleda, odkoder so mali letoviščarji prinesli vse polno najlepših vtisov.

Igre, ki prihajajo kolonistom na misel, deloma nazorno kažejo, kam se bo njihova pozornost obrnila v poznejšem življenju. Medtem ko se večji kopljejo, manjši gradijo na bregu nebotičnike, palače in jezove, kar priča, da se v njihovih dušah skrivajo talenti za inženjerje. Pa tudi bodočih pilotov je gotovo nekaj med njimi, saj so napravili miniaturnih aeroplanov za celo eskadriljo. Največja senzacija tega poletja pa je bila zanje berlinska olimpiada. Človek si ni mogel misliti popoldneva in večera, ob katerem ne bi mali Ljubljančani razmotrivali rezultatov na olimpijskih tekmah. V znamenje, da nočejo zaostajati za velikim sportnim svetom, so ta čas fantje tudi sami priredili stafetni tek na 4 X 500 metrov. S plamenicami v rokah so tekli skozi vas in izkazalo se je, da Kamnogoričani svojim gostom niso kos. S kolonistovskega obzidja pa je zagorel »olimpijski ogenj« in zmagovalcem na čast je nekaj raket zletelo v zrak. Pred dnevi jih je iznenadil obisk zastopnikov načelstva BB in mestnega fizika dr. Rusa in gospodje so se lahko prepričali o zdravju pa o vzornem redu, ki vlada v koloniji. Vodstvo kolonije je bilo v rokah člana načelstva BB Janeza Zorca in učitelja Jožka Havlička, ki sta morala skrbeti, da so bili malim letoviščarjem želodčki polni ter da so si med igro obenem širili duševno obzorje in smisel za praktičen življenjski red.

Obmejni promet na Notranjskem

Stanje po sankcijah — Potreba nove carinarnice

Rakek, 21. avgusta.

Ko je po vojni postal Rakek obmejna postaja, je bilo treba k majhnemu postajnemu poslopju prizidati prostore za obmejni komisariat in za carinarnico. Danes ima postaja svoj peron, ki se lahko meri z ljubljanskim, postajno restavracijo in menjalnico. Že nekaj let pa se poudarja tudi potreba samostojnega poslopja za carinarnico, ki po obsegu svojega poslovanja in po svojem pomenu to brez dvoma zasluži. Obenem bo treba urediti posebno čakalnico za sprejeme visokih domačih in inozemskih političnih osebnosti, da ne bo zadrege.

Carinarnica na Rakeku obsega štiri oddelke: v Planini, na Kalcah, v Hotedršici in Leskovi dolini. Samo carinski oddelek Kalce je nameščen v državni zgradbi, ostali pa v zasebnih. Zlasti Planina, ki je na glavni cesti, potrebuje samostojno poslopje, zato je bilo že odkupljeno stavbišče in pred nekaj dnevi je bila v Ljubljani licitacija za zidavo poslopja; potrditi jo mora samo še ministrstvo.

Ker je italijanska obmejna cona v pogledu preskrbe skoraj docela odvisna od naše obmejne strani, je razumljivo, da je bil obmejni promet z živili tudi v času sankcij venomer dokaj živahen. Avtomobilski promet gre večji del skozi Planino, Kalce in Hotedršico. V dobi sankcij osebni promet ni mnogo upadel, v splošnem pa je seveda v poletnih mesecih neprimerno večji kakor pozimi. Kako hude so bile posledice sankcij, se vidi najbolj po tem, da je blagovni promet vpadel za celih 90%, po ukinitvi sankcij pa sploh ni nobenega blagovnega prometa. Največ blagovnega prometa je zavzemal prevoz iz sosednih držav skozi našo državo v druge države.

Kar se prekrškov tiče, je bilo letos kaznovanih že 382 oseb s carinsko kaznijo (lani 60) in je moralo denarno kazen plačati 156 oseb v iznosu 13.856 Din. Med letom je zadela huda izguba carinarnico, ko se je 17. marca smrtno ponesrečil pri Brezovici kontrolor Andrej Bole, v carinski oddelek finančnega ministrstva pa je bil premeščen priljubljeni upravnik dr. Vasa Piper, finančni tajnik, za katerim je prevzel to odgovorno mesto kontrolor Franjo Pavlovič, ki si je tudi znal v današnjih hudih časih pridobiti zaupanje prebivalstva. Carinarnica na Rakeku ima razen upravnika še sedem uradnikov. Ker je administracija carinarnice zelo obsežna, zlasti spričo velikega tranzitnega prometa in vzdrževanja zvez s sosednimi carinarnicami, je število uslužbencev premajhno. V korist same službe in ugleda obmejne carinarnice bi bilo, da se zgradi samostojno carinsko poslopje na Rakeku.

Naročniki ponedeljskega „Jutra“ prejemajo revijo „Življenje in svet“ zastonj.

Domače vesti

* **Poziv vojnim dobrovoljcem, ki so bili v Dobrudži odlikovani s Karadjordjevo zvezdo.** Glavni odbor Zveze vojnih dobrovoljcev je interveniral pri vojnem ministrstvu, da bi oni vojni dobrovoljci, ki so bili med strašnimi borbami v Dobrudži 1916. odlikovani z redom zlate ali srebrne Karadjordjeve zvezde z meči, dobili naknadno od pisarne kraljevskih redov in odlikovanj predpisane listine, s katerimi bi bili deležni ugodnosti zakona o Karadjordjevi zvezdi kakor tudi popusta na državnih železnicah. Vojni minister je obljubil pravilno rešitev tega vprašanja. Glavni odbor zveze vojnih dobrovoljcev pa potrebuje čimprej točne podatke od vseh vojnih dobrovoljcev, ki so v Dobrudži l. 1916. dobili Karadjordjevo zvezdo, a o odlikovanju nimajo potrebnih listin. Odlikovanih je bilo tedaj 19 dobrovoljcev z zlato, 39 dobrovoljcev pa s srebrno Karadjordjevo zvezdo z meči. Da ne bo pomote, se posebej poudarja, da ne pridejo v poštev oni dobrovoljci, ki so bili za tako odlikovanje predlagani, a ga niso dobili, ali pa oni, ki so bili odlikovani z zlato kolajno Miloša Obilića. Dobrovoljci, ki so bili kot podoficirji, kaplarji ali redovi odlikovani z zlato ali srebrno Karadjordjevo zvezdo, naj javijo takoj pristojni organizaciji vojnih dobrovoljcev ali pa njenemu glavnemu odboru v Beogradu naslednje podatke: 1. primerek, očetovo in krstno ime odlikovanca, 2. čin in vrsta orožja odlikovanca v Dobrudži, 3. kraj rojstva in datum rojstva, 4. ime edinice, oziroma kateremu vodu, četi, bataljonu in polku je odlikovanec pripadal in katera edinica (četa, bataljon, polk) ga je za odlikovanje predložila, 5. s katerim redom je odlikovan, tj. ali z zlato ali srebrno Karadjordjevo zvezdo z meči in če je odlikovanje sprejel, kdaj, kje in od koga, 6. katere izmed svojih bivših poveljnikov in vojnih tovarišev lahko odlikovanec navede kot priče, ki so mu odlikovanje osebno izročili, ali so bili prisotni pri njegovem odlikovanju, ali pa jim je drugače v resnici znano, da je bil odlikovan. Te prijave so zelo nujne!

DANES IN VSAKO SOBOTO

KONCERT *vojaške godbe na vrtu hotela* UNION

JUTRI IN VSAKO NEDELJO

KONCERT *vojaške godbe na vrtu hotela* BELLEVUE

* **Priznanje slovenskemu šolniku.** Naša javnost je le malo informirana o slovenski pedagoški književnosti, saj se nekdaj ni mogla dvigniti preko domačega obzorja. Pedagoški list »Popotnik«« se od leta do leta pod uredništvom oblastnega šol. nadzornika g. Mateja Senkoviča v Mariboru razvija bolj na višino svetovne pedagoške miselnosti. Srbske pedagoške revije štejejo naše pedagoške pisatelje (dr. Ozvalda, dr. Gogalo i. dr.) za stalne sotrudnike. Lani je vodilna pedagoška revija v Beogradu »Učitelj« objavila projekt učnega načrta za narodne šole v Jugoslaviji slovenskega učitelja Ernesta Vranca iz Studencev pri Mariboru. Projekt je v vseh pedagoških krogih zbudil veliko zanimanje. — V zadnji številki je vodilni češkoslovaški pedagoški list »Vestnik pedagogicky« v Pragi (uredniki dr. Keprta, dr. Stejskal in Dyk) povzel iz letošnjega »Popotnika« razpravo E. Vranca »O šolski kazni«. Je to prvi primer, da vodilna češkoslovaška pedagoška revija posveča pozornost v taki meri tudi slovenskemu šolsko-reformnemu pokretu, v katerem se poleg Ljubljančanov posebno odlikujejo Mariborčani: prof. Šilih, urednik Senkovič Matej, A. Žerjav, med učitelji osnovnih šol pa E. Vranc, ki ga je sedaj priznalo tudi inozemstvo.

* **Holandski geograf in publicist prof. W. Valk** se je mudil te dni na Bledu in v Ljubljani, včeraj pa v Mariboru, odkoder je preko Dunaja odpotoval na Češkoslovaško. Prof. Valk je edini holandski propagator prirodnih lepot in turističnih zanimivosti Jugoslavije. V holandskih listih in revijah je priobčil večje število ilustriranih člankov o posameznih krajih naše zemlje. Njegova zasluga je, da se Holandci v zadnjem času zanimajo za Jugoslavijo in prirejajo zlasti v Dalmaciji turistične izlete. Prof. Valk je pripravil prvo holandsko monografijo o Jugoslaviji, ki pa še ni mogla iziti. V Ljubljani se je tokrat s svojo gospo soprogo ustavil le mimogrede in se v razgovoru z večletnim dobrim znancem, urednikom B. Borkom informiral o naših razmerah. Največji del letošnjih počitnic je prebil v Rumuniji, pri nas pa je obiskal Banjo Luko, Jajce in še nekatere kraje, ki jih doslej ni poznal. O njegovem, za Jugoslavijo tako zaslužnem delu bo »Jutro« priobčilo izčrpnejši članek.

* **Otvoritev kongresa mednarodne studentske konfederacije.** V velikem amfiteatru vseučilišča v Sofiji je bil v sredo zvečer slovesno otvorjen 18. kongres mednarodne studentske konfederacije. Studente je pozdravil v imenu bolgarskega prosvetnega ministra rektor vseučilišča Arnaudov. Otvoritvi so prisostvovali predstavniki vlade, člani diplomatskega zbora, predsednik sofijske mestne občine, profesorji vseučilišča in delegati studentskih zvez, ki so člani konfederacije.

* **Prošnje akademikov za sprejem v Oražnov dijaški dom in za podelitev brezplačnega obeda.** Po sklepu upravnega odbora Oražnovega dijaškega doma v Ljubljani dobi tudi v zimskem semestru šolskega leta 1936/37 večje število siromašnih akademikov ljubljanske univerze brezplačen obed v akademskem kolegiju, odnosno v javni kuhinji pri Delavski zbornici. V prvi vrsti bi prišli pri tem oni akademiki v poštev, ki bi zaradi pomanjkanja prostorov ne mogli biti sprejeti v dom, vendar pa prosto stanovanje ne izključuje tudi brezplačnega obeda, če so gmotne razmere dotičnega akademika zelo neugodne. Prednost imajo v vsem medicinci in nezakonsko rojeni. Za obe ugodnosti (brezplačno stanovanje in obed) se prosi v eni prošnji, in sicer na predpisanem obrazcu, ki se dobi za 1 Din pri hišniku Oražnovega dijaškega doma g. Rostoharju Ivanu v Wolfovi ulici 12. Kdor želi, da se mu pošlje tiskovina po pošti, naj priloži za pošiljko potrebne znamke. Na obrazcih prošenj so natisnjena vsa potrebna navodila glede izpolnitve in glede potrdil in dokumentov, ki morajo biti prošnji priloženi. Nekolkovane prošnje, ki naj bodo naslovljene na upravni odbor Oražnovega dijaškega doma v Ljubljani (univerza), se bodo sprejemale do vštetega 2. oktobra. Opozarjamo da se bodo uvaževale samo prošnje, napisane na predpisanih obrazcih, ki bodo pravilno in točno po navodilih izpoljene in potrjene in opremljene z vsemi potrebnimi dokumenti. Nezadostno frankiranih ali nefrankiranih poštnih pošiljk, ki bodo vsebovale ali prošnje ali samo dokumente, uprava ne bo sprejemala.

* **Važno za posetnike jesenskega Ljubljanskega velesejma.** Če si pri postajni blagajni kupite celo vozno karto in si za 2 Din nabavite še rumeno železniško izkaznico, ki jo nato pustite na velesejmu potrditi, se z isto karto lahko zastonj vrnete domov. Ta vozna olajšava bo v veljavi za **potovanje v Ljubljano od 27. avgusta do 13. septembra vključno, a za povratek od 1. do 18. septembra 1936 vključno.** V Ljubljani se boste lahko vozili z električno železnico, ker boste na podlagi velesejemske legitimacije imeli znižano voznino. Z velesejemsko legitimacijo velja 50% popust tudi na progah Aeroputa, dokler traja velesejem, a prevoz ročne prtljage do 15 kg je v letalih brezplačen. Na parobrodih Jadranske plovidbe se vozite z velesejemsko legitimacijo in karto nižjega razreda v višjem razredu v Ljubljano od 20. avgusta do 10. septembra, vrnete se pa lahko od 3. do 20. septembra 1936, pri Dubrovački parobrodski plovidbi pa velja enak popust za prihod v Ljubljano od 20. avgusta do 13. septembra, za vrnitev pa od 1. do 20. septembra.

* **Ker so cigarete Vardar brez nikotina** doživele zelo dober sprejem pri kadilcih, je uprava državnih monopolov dala zdaj v promet še cigarete Drina brez nikotina. Po dolgih in skrbnih proučevanjih in preizkušnjah so našli način, kako se tobaku za izdelavo teh cigaret vzame nikotin, tako, da ga ostane le še prav malo, zraven pa cigaretam prav nič ne ostane prikrajšan njihov naravni okus in vonj. Prodaja cigaret Drina brez nikotina se začne v Beogradu 22. t. m., v ostalih krajih pa v začetku septembra.

* **Zborovanje slovenskega koroškega dijaštva.** 15. in 16. t. m. je bilo v Št. Jakobu v Rožu vsakoletno zborovanje slovenskih dijakov, ki se ga je letos udeležilo nad 50 slovenskih koroških srednješolcev in akademikov. Zborovanje je bilo živa slika težkega položaja naše narodne manjšine v Avstriji, obenem pa je pokazalo narodno zavednost in voljo mladine. Sestanku so prisotvovali tudi člani Starešinske organizacije Sloge iz Celja, na večerni prireditvi pa je pozdravil zbrano dijaštvo in domačine iz Št. Jakoba akademik Tugomer Prekoršek iz Celja.

* **Nova arheološka najdba pri Petrovgradu.** V okolici Petrovgrada so odkopali že mnogo starodavnih spomenikov, v nekaj dneh pa imajo tam že drugo pomembno najdbo iz prazgodovinske dobe. V velikem koruznem polju je arheolog Aleksić, kakor znano, pred nekaj dnevi odkril temelje velikega predzgodovinskega naselja. Temelje bodo temeljito preiskali strokovnjaki, ko bo s polja pospravljena koruza. Petrovgrajski odbor Rdečega križa je v okolici mesta zdaj kopal zavetišče proti plinskim napadom in pri kopanju so delavci odkopali neko starodavno grobišče iz kamenite dobe.

* **Nevihta v Hercegovini.** V sredo popoldne so po Hercegovini divjale nevihte s plohami in točo. Najhujše je bilo v okolici Mostarja po vaseh okrog Širokega brega. Hudourniki so razorali cesto in je bil prekinjen promet na progi Mostar — Split. Avtobus, ki prihaja vsak dan ob 15. iz Splita, je prispel v Mostar šele malo pred polnočjo. Tudi nekatere druge ceste so močno poškodovane. S pobočij so se rušile na nje velike skale, hudourniki pa so nanesli mnogo prsti in kamenja. Največjo škodo pa je siromašnemu okolišu povzročila toča.

* **Nevaren požar v bližini Škofje Loke.** V gosto naseljeni vasi Formah, ki je 3 km oddaljena od Škofje Loke proti Sv. Duhu, je v četrtek dopoldne okrog 9. ure nastal pri nekem kmetu požar. Goreti je začelo na podu in kmalu so bili hlevi z gospodarskim poslopjem vred v ognju. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Kranja, Žabnice, Škofje Loke, Godešča, Virmaš in od drugod in so bili neutrudno na delu do 17. ure. Potok, iz katerega so črpali vodo, je daleč stran, gasilce pa so si prizadevali, da požar omejijo in obvarujejo vas pred katastrofo. Gospodarsko poslopje z vso zalogo sena in slame je pogorelo, enako tudi sadje naokrog, toda hiše so bile obvarovane. Škoda je zelo občutna.

Fizična preutrujenost

Znanstveno je ugotovljeno, da regulira **»KALEFLUID«** delovanje vseh žlez, krepi ves organizem in uravnoveša živčni sistem tako, da postane človek zopet močan, aktiven v življenju in sposoben za delo in borbo za svoj obstanek. — **Brezplačno** detajlna literatura, zahtevajte: Beograd, Masarykova 9. Miloš Marković.

»KALEFLUID« se prodaja v lekarnah in drogerijah. Reg. S. br. 10537/33

* **Troje otrok je zgorelo v goreči hiši.** V hiši kmeta Jefte Karalića v vasi Ivanjski v banjaluškem okraju se je pripetila strašna nesreča. Kmet Karalić je odšel proti večeru po opravkih v sosednjo vas, doma pa so ostali žena in troje otrok. Ob goreči sveči so zaspali. Po nesrečnem naključju se je od sveče vnela postelj in kmalu je bila vsa notranjost hiše v plamenih. Ko so prihiteli na pomoč sosedje, so bili vsi trije otroci že mrtvi, mati pa je tako hudo opečena, da je njeno življenje v veliki nevarnosti.

* **Hmelj so kradli.** V Grajski vasi pri Gomilskem je bila pretekli teden posestniku Ivanu Šlandru iz njegovega skladišča ukradena večja množina letošnjega hmelja. Nepridipravi so že izsledeni in pridejo pred sodišče. Tatvina je toliko bolj obsojanja vredna, ker ima posestnik bolno ženo in pet otročičev.

* **V Sisku je spet gorelo.** Te dni je sredi Siska spet gorela neka hiša, ki je bila precej visoko zavarovana. V zadnjem času gori v Sisku ne samo po večkrat na teden, marveč tudi po večkrat v eni sami noči. Toliko požarov ni menda v nobenem kraju. Oblasti uvajajo preiskave, sumljive požare raziskujejo na svojo roko tudi zavarovalne družbe, gori pa še vedno teden za tednom, noč za nočjo. V zadnjih dneh so zaprli nekaj oseb, ki so osumljene požigov. Med zaprtimi je neki posestnik, pri katerem je že dvakrat gorelo in je že dvakrat dvignil lepo zavarovalnino. Moža imajo na sumu, da je po naročilu in za primerno nagrado tudi drugim pomagal, da so prišli do zavarovalnin. To pa so samo sumničenja, ki jih bo težko dokazati. Preiskovalni organi sami zatrjujejo, da se udejstvujejo v Sisku pravi požigalski mojstri.

* **Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite** zjutraj na prazen želodec kozarec naravne Franc Jožefove grenčice.

* **Tovarna JOS. REICH sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izdelavo.**

PRI OSEBAH, KI JIM NI MOGOČE MNOGO KRETATI, PA ZARADI TEGA TRPE NA ZAPEKI IN MOTNJAH V PREBAVI, SPREMLJANIH NA ISTOČASNEM POMANJKANJU TEKA, nudi večtedenska kura z naravno

FRANZ - JOSEFOVO

grenčico zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno ena cela čaša

FRANZ - JOSEFOVE

vode zjutraj na tešče in zvečer, predno ležete spat.

Ogl. reg. S. br. 15485/35

Z Jesenic

s— **Zvočni kino Radio** predvaja danes in jutri v nedeljo ob pol 9. zvečer (v nedeljo ob 15. uri samo ob slabem vremenu) velefilm »Moj dragi je lovec« Dodatki: Paramountov in »Univerzum« zvočni tednik ter krasen kulturni film »Jelen, kralj gozdov«. — Sledi velefilm »Napoleonovih 100 dni«.

Iz Trbovelj

t— **Vode primanjkuje.** Zaradi suše je pričelo primanjkovati vode in stanovalci v višje ležečih kolonijah je že nekaj tednov ne dobe več. Ni pa temu kriva suša, temveč brezobzirna potrata vode od strani nižje ležečega prebivalstva. Apeliramo na prebivalce po dolini, da štedilo z vodo in jo privoščijo tudi onim, ki stanujejo višje. Upamo, da naš apel ne bo zaman.

★

DOMŽALE. Občinske volitve. Pod gorenjim naslovom je prinesel »Slovenec« z dne 15. avgusta t. l. dolgovezen članek. Pisec se izraža tako, kot da bi v Domžalah ne bilo drugih Slovencev razen pristašev bivše SLS ter da so bivši župani, ki so bili dosedaj vsi iz naprednih vrst, odkar obstoji Jugoslavija, zatirali slovenstvo! Komentar k temu je nepotreben, ker vsak ve, kdaj se gospoda, ki je postavila listo z nosilcem Vrečarjem, poslužuje takih in podobnih volilnih š l a g e r j e v. Mnogi kandidati »Gospodarsko delavske liste« so se borili za slovenstvo ko še prejšnjega dela kandidatov z liste g. Vrečarja še ni bilo v Domžalah in tudi pisec članka se tiste čase še ni boril za slovenstvo. »Slovenec« piše, da so bile Domžale slovenska trdnjava. Tako je. Toda ne trdnjava politike, ki jo predstavlja lista g. Vrečarja. Ta politika je marveč še pri vsakih občinskih volitvah doživela polom in ga bo tudi tokrat, navzlic temu, da se poslužuje vseh sredstev pri čemer ne prizanaša niti bolnikom. Naj navedem en slučaj: Vojni invalid se je vsako leto po svetovni vojni zdravil po nekaj tednov v zdravilišču za tuberkolozne na Golniku, katere stroške je nosila država. Kakor vsako leto tako je tudi letos vložil prošnjo. Dolgo že čaka na rešitev... Pred par dnevi pa pride k njemu pristaš Vrečarjeve liste in mu obljubi, da bo prošnja takoj rešena, če bo volil g. Vrečarja. Opozarjamo oblasti na to grdo zlorabo socialne bede.

Nadalje piše člankar, da skriva naša lista svoje pravo ime. Pri občinskih volitvah pa ne gre za politiko temveč je treba gledati, kateri ljudje bodo boljše upravljali občinske posle. Zato ima lista, katere nosilec je gospod Končan, ime *»Gospodarsko delavska lista«*. Razumemo, da to ne ugaja pristašem liste g. Vrečarja. — In sedaj zopet ubogi škropilni avto, za katerega je že toliko črnila poteklo, da se ne splača več pisati. Pravijo, da kdor dela grešil, vi ste bili pa stalno v opoziciji in niste nikoli nič delali, temveč samo kritizirali in metali polena pod noge, da se res ni moglo vse storiti, kar se je hotelo. Isto je z nakupom zemljišča, ki po piščevi ugotovitvi obremenjuje občinsko blagajno vsako leto za 3000 Din. Gospodje roko na srce in odgovorite: Kdo pa je kriv, da se je zemljišče kupilo? Mogoče se boste še spominjali, kdo je hotel v najbolj kritičnih časih zidati meščansko šolo? To so bili tisti gospodje, ki danes najbolj kričijo in kritizirajo! Tako so pač vajeni. Sicer se pa volilci še tega dobro spominjajo in ne bodo kar tako nasedli obrekovalcem. Kdo bo imel prvo besedo v Domžalah bodo pa odločili v nedeljo občani. Kakor je iz vsega »Slovenčevega« članka razvidno, je lista g. Vrečarja strankarsko-politična. Mi pa kar nas je občanov, ki ne maramo v občinskem odboru politike, temveč resnega dela za procvit in napredek občine, bomo volili »Gospodarsko delavsko listo«, katere nosilec je g. Končan.

Nova Marijina kapela v Planici

V nedeljo 23. t. m. bo za Rateče—Planico in za vse prijatelje naših planin slavnosten dan. Knezovškof g. dr. Gregorij Rožman bo blagoslovil v Planici novo Marijino kapelo in Marijino podobo, ki je zelo posrečena kopija podobe Matere božje na Brezjah. Kapela je 9.50 metra dolga in 6 metrov široka. Kolikor nam je znano, je to največja kapela v naših planinah. Nad njo se dviga zvonik s piramidalno streho. Zvon, ki se bo oglašal iz lin, tehta 54 kg in ima glas a.

K slovesnosti so vabljeni vsi prijatelji planin, saj je Planica, obkrožena s skalnatimi vršci, znana po svoji lepoti. Začetek blagoslovitve bo ob 10.30 s sveto mašo. Ker dohaja turistovski vlak na postajo Rateče—Planico ob 8.35 bo dospel lahko vsak udeleženec pravočasno do kapele, stoječe prav ob vznožju glasovitega Jalovca, slovenskega Matterhorna. Za okrepčanje bo dobro preskrbljeno.

Iz Ljubljane

u— **Nj. Vel. kralj Peter II. krstni boter desetemu otroku.** Javili smo že, da je Nj. Vel. kralj Peter II. blagovolil sprejeti boterstvo 10. otroku služitelja državnih železnic g. Josipa Ziherla iz Štepanje vasi. Krst bo jutri v nedeljo ob 11. v šentpeterski župni cerkvi. Pri slovesnem obredu bo vladarja — botra zastopal g. polkovnik Mihajlo Bakić, pomočnik komandanta 40. pešpolka, botra pa bo g. Pavla Miklavčičeva, uradnica državnega tožilstva.

u— **Zaslužnemu učitelju v spomin.** Pri Sv. Križu so 12. t. m. položili v grob uglednega upokojenega učitelja g. Andreja Tomažiča, ki je imel mnogo prijateljev v mestu, zlasti med svojimi primorskimi rojaki. Rodil se je leta 1870. v Morskem pri Kanalu ob Soči kot sin premožnega posestnika. Služboval je v domačih krajih na Srednjem-Klambreškem, v Levpi-Zavrhu in mnogo let v Lokavcu pri Ajdovščini. Po vojni je prišel k nam in je služboval do svoje upokojitve v D. M. v Polju. Bil je dober oče svoji družini. Za njim žalujejo vdova ga. Alojzija, poštna upraviteljica v pokoju, sinova Darko, višji kontrolor železnice, in Boris poročnik bojnega broda, in štiri hčerke. Kjerkoli je služboval, povsod je bil vesten in blag vzgojitelj mladine. Bil je tudi dober družabnik in zvest narodnjak. V zadnjih letih je bil odbornik Zveze jugoslovenskih emigrantskih združenj v Beogradu. Naj mirno počiva v svobodni zemlji!

u— **Počastitev najstarejšega učitelja.** Društvo upokojenih učiteljev napravi v četrtek 27. t. m. popoldne izlet k Devici Mariji v Polju, da počasti 90letni jubilej nadučitelja v p. g. Franca Kavčiča. Vabljeni vsi tovariši (-ce) in vsi drugi njegovi prijatelji in častilci. Sestanek v gostilni gosp. Kuharja (pri Gustelnu) v Vevčah ob 15. Avto ne vozi, treba je peš ali z vlakom.

u— **Pevci, pevke!** Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« sprejme nove pevke in pevce (začetnike). Vpisovanje se vrši v torek 24., sredo 25., četrtek 26. in petek 27. t. m. vsakokrat med 18 in 20. uro v društvenih prostorih v Mestnem domu, desno, I. nadstr. Odbor.

u— **Oblastni odbor elektromonterjev v Ljubljani** priredi v nedeljo 23. t. m. prvi skupni izlet elektromonterjev iz vse dravske banovine na Ljubljanski grad, kjer se bomo mogli ob prijazni postrežbi v restavraciji našega tovariša g. Pirnata pri pogrnjenih mizah pogovoriti o naših stanovskih zadevah. Obenem se bomo dogovorili tudi glede naše ekskurzije v elektrarno na Fali. Na razpolago sta priznano dobra pijača in jed, med drugim tudi pečen prašiček, ražnjiči in čevapčiči. Vabimo ponovno vse tovariše, da se tega izleta zanesljivo udeleže, da moremo na ta način pogiobiti stike med vsemi po dravski banovini zaposlenimi tovariši in s tem utrditi svojo organizacijo, saj moramo le z močno organizacijo utemeljevati svoje zahteve. Vabljeni so tudi vsi prijatelji elektromonterjev!

u— **Na I. drž. realni gimnaziji** (Vegova ulica) se prično popravni izpiti v ponedeljek 24. t. m. po razporedu, ki visi v šolski veži. Vpisovanje učencev za šolsko leto 1936-37 bo za I. razred 1. in 2. septembra v ravnateljevi pisarni. Lanski učenci se bodo vpisovali 3. septembra od 9. do 12. v lanskih učilnicah. Vpisovanje učencev z drugih zavodov bo 4. septembra dopoldne v ravnateljevi pisarni. Natančnejša navodila za vpisovanje so razglašena v šolski veži.

u— **Drž. II. dekliška meščanska šola.** Vpisovanje bo 1., 2. in 3. septembra. Popravni izpiti pa so 29. in 31. t. m. Vsa podrobna pojasnila so v letošnjem izvestju in na oglasni deski v šolskem poslopju.

u— **Strokovna nadaljevalna šola za mehansko-tehniške obrti na Ledini v Ljubljani.** Vpisovanje za šolsko leto 1936-37 bo v nedeljo 23. t. m. od 8. do 12. K vpisu za I. razred je prinesti zadnje šolsko izpričevalo in učno pogodbo, a za II. in III. razred zadostuje zadnje šolsko izpričevalo obrtne nadaljevalne šole. Pri vpisu je plačati 2 Din vpisnine in 20 Din kot prvi mesečni prispevek, torej skupno 22 Din.

u— **Na Cojzovi cesti** dovažajo na obe strani velike kupe drobnih kock, s katerimi bodo v kratkem pričeli tlakovati to državno cesto prvega reda od šentjakobskega mosta dalje.

u— **Zatvoritev prehoda skozi Lattermanov drevored.** Zaradi prireditve velesejma bo prehod skozi Lattermanov drevored, ki vodi od spodnjega dela otroškega igrišča mimo velesejmskih paviljonov proti pivovarni Union od 27. avgusta do 18. septembra t. l. zaprt.

u— **Prodaja zelo cenenega kmečkega sadja na Trgu sv. Jakoba.** Zaradi pomanjkanja prostora na Vodnikovem trgu in zaradi poživitve živilskega trga pri Sv. Jakobu bodo od danes naprej prodajali kmečki prodajalci svoje sadje na Trgu sv. Jakoba. **Opozarjamo gospodinje, da bodo cene zelo nizke.**

u— **Žena rabi mnogo zraka** in gibanja in se ne more ves dan mučiti s kuhinjskim delom, ko ji je vendar tudi potreben počitek in vsak dan sprehod v zeleno naravo. Na razstavi pohištva na jesenskem velesejmu vam bodo naši iznajdljivi mizarski mojstri od 1. do 13. septembra pokazali mnogo praktičnih novosti za pomoč gospodinjam pri delu v kuhinji. Lepo, praktično in za malo denarja lahko opremite svoje kuhinje, da bo ob mrzlih zimskih popoldnevih tudi v njih prijetno bivati in bo žena imela vedno takoj vse pri roki.

u— **Vpisovanje v enoletno trgovsko šolo znani »Christofov učni zavod«, Ljubljana,** Domobranska 15, dnevno v pisarni (tudi pismeno). Zahtevajte nove brezplačne prospekte.

u— **Putnikov dnevni avtoizlet na Sušak – Opatijo v 3 urah 60 Din.**

Iz Celja

c— **Hmeljsko tržno nadzorstvo.** Iz Žalca nam pišejo: Na občnem zboru Hmeljarskega društva za dravsko banovino, ki se je vršil letos 25. marca v Žalcu, je društveni poslovodja g. Anton Petriček omenil tudi ustanovitev mesta hmeljskega tržnega nadzornika. To mesto je bilo leta 1935. poverjeno sreskemu kmetijskemu referentu g. Wernigu, ki je izvrševal svojo težko nalogo z energičnim in poštenim nastopom v zadovoljstvo vseh hmeljarjev. Hmeljarskemu društvu in narodnemu poslancu g. Ivanu Prekoršku, ki je ustanovitev mesta hmeljskega tržnega nadzorstva dosegel, je bila izrečena topla zahvala. Omenjamo to, ker smo Savinjčani imeli letos priliko, da smo čitali v listih že razna modrovanja o hmelju in hmeljarski trgovini, pa smo čitali tudi to, da hmeljarskega nadzornika ni bilo verjetno vse do tedaj, dokler niso nastopili res pravi predstavniki in zaščitniki hmeljarstva Savinjske doline gg. Vovk, Mihelčič in Dolinar. Hmeljarski specialni strokovnjak, ki ga vodi nedvomno samo skrb za naše hmeljarstvo, je pa na žalost pozabil omeniti, koliko hmelja je njegova proslavljena nakupovalna in prodajalna zadruga od producentov v vseh letih svojega obstoja že pokupila in prodala. Pozabil je tudi na zaslugo te zadruge, da si je priborila zastopstvo inozemske tovarne brizgaln za škropljenje hmelja, ko imamo v Žalcu domačo tvrdko.

c— **Na drž. rudarski šoli** bodo popravni izpiti 12. in 14. septembra od 8. dalje. Vpisovanje bo 14. septembra, redni pouk se bo pričel 15. septembra. Ravnateljstvo pošlje na željo sprejemne pogoje.

c— **Strelsko okrožje** vabi člane strelskih družin, da se v čim večjem številu udeležijo v nedeljo 23. t. m. otvoritve novega strelišča v Šoštanju. Ob tej priliki bo priredila strelska družina Šoštanj-Ravne nagradno streljanje.

c— **Dragocen klavir** je razstavljen še danes v sejni dvorani Mestne hranilnice. To je velik koncertni klavir berlinske tvrdke Förster, ki ga je dobavil celjski strokovnjak g. Ladislav Ropas upravi drž. zdravilišča v Rogaški Slatini. Klavir ima sijajno mehaniko ter čudovito poln in čist zvok v vseh legah in jakostih. Ta klavir je izvrstna glasbena pridobitev za Rogaško Slatino.

c— **Davčna uprava razglaša, da se bodo** potrdila o višini predpisanih davkov v svrho odmere šolnine izdajala od 24. do 29. t. m. Prizadeti se pozivajo, da dvignejo potrdila v tem roku.

c— **Ne igrajte se s patronami! V nedeljo** zvečer je našel 7letni sin delavca v kemični tovarni Avgust Koštomaj s Teharja na veseličnem prostoru na Teharju več majhnih patron. Ko je udaril po eni izmed patron, ki je bila slučajno polna, je eksplodirala in je svinčenka zadela dečka v desno koleno. Dečka so prepeljali v bolnišnico.

c— **Popravi!** V včerajšnji notici o sokolskem olimpijskem telovadcu br. Grilcu iz Celja je tiskarski skrat povzročil dve napaki. Grilcu je ime Konrad in ne Karel, bil je pa prvi v jugoslovenski telovadni vrsti in ne v prvi jugoslovenski telovadni vrsti.

c— **Kino Union.** Danes ob 16.30 in 20.30 velefilm »Sto dni Napoleona« in dve zvočni predigri.

Iz Maribora

a— **Novi upravitelj II. deške meščanske šole.** Kakor znano, gradijo zdaj novo magdalensko meščansko šolo in bodo deško meščansko šolo v Mariboru razdelili v I. in II. deško meščansko šolo. Za upravitelja druge šole je bil imenovan dosedanji učitelj na I. deški meščanski šoli v Mariboru g. Viktor Rode. Hkratu so premestili s I. na II. meščansko šolo učitelje Josipa Rndeža, Franca Zomerja, Alberta Žerjava, Ivana Mateliča in Alojzijo Verasovo.

a— **Rotovške novice.** Mestni župan g. dr. Juvan se je vrnil iz Beograda ter spet prevzel svoje posle. O svojih intervencijah v Beogradu je povedal tole: Zadeva zamenjave vojašnic napreduje, ker se z zamenjavo strinjata notranje in finančno ministrstvo in je potrebna le še odobritev vojnega ministrstva. Od ministrstva trgovine in notranjih zadev so že odobrena nova pravila M P in je treba čakati samo še na odobritev finančnega ministrstva. Mestna občina je prosila Hipotekarno banko za posojilo v znesku 18 milijonov dinarjev, da bi znižala svoj dolg pri Mestni hranilnici, ki bi na ta način postala likvidna. Hipotekarna banka bo v prihodnjih dneh poslala svojega uradnika v Maribor, da bo pregledal poslovanje mestne občine, nakar bo Hipotekarna banka izplačala mestni občini 18 milijonov. G. župan upa, da bo imela mestna občina ta denar že v teku prihodnjega meseca.

a— **Letno gledališče Sokola Ruše** ponovi v nedeljo 23. t. m. ob 15. Vekoslava Janka ljudsko igro v 3 dejanjih »Od pohorskih pavrov vam hočem zapet«, ki je ob krstni predstavi 9. t. m. dosegla zelo velik uspeh ter imenitno zabavala občinstvo katerega je bilo čez 1000 oseb. Gotovo bo s ponovitvijo ustreženo marsikomu, ki zaradi številnih prireditev ob krstni predstavi ni mogel v Ruše. Mariborčane opozarjamo na slike, posnete pri krstni predstavi ki so razstavljene v izložbenih oknih hotela Orel, tvrdke Macun in Babič v Gosposki ulici. Ugodne železniške zveze na vse strani. Pridite! Ruše vabijo!

a— **Protituberkulozni dinar** za zgradbo azila jetičnim bolnikom v Mariboru je dosegel v mesecu juniju vsoto 239.352 Din, v mesecu juliju pa 241.377 Din. Zreb za PTL nagrado je določil go Kurnik Rozo.

a— Nesreča češkega motociklista. Anton Duvič iz Jindrihovega Hradeca (ČSR) je vozil s svojim motociklom na cesti med Slovensko Bistrico in Konjicami in je bil namenjen v Split. Ker je po cesti vozil v istem času tudi neki avto, sta se vozili tako približali, da je blatnik avtomobila zadel Duviča v desno nogo in mu jo zlomil. Motorno kolo se je pri padcu Duviča precej poškodovalo. Duviča samega pa so morali takoj odpremiti v bolnišnico. Neprevidni šofer je po karambolu odbrzel najprej in poizvedujejo sedaj za njim oblastva.

a— Tudi priroda ima svoje muhe. Na Činžatu nad Falo je zacvetela te dni v sadovnjaku g. Matija Blažeta jablan kakor v najlepši pomladi.

a— Drava izroča svoje žrtve. V Ragoznici pri Ptuju je Drava naplavila truplo 15 letnega dijaka Jožeta Cojhterja, ki je utonil pretekli ponedeljek v bližini Mariborskega otoka.

a— Trije na enega. Pred neko gostilno v Studencih so okoli polnoči navalili trije fantje na zidarskega polirja Alojzija Esiha ter ga premikastili. Na tleh ležečemu so vzeli še denarnico s 300 Din. in samokres. poškodovali njegovo dvokolo ter nato izginili v noč. Grožniki so ugotovili. da so fantje in polir ves večer bili skupaj v gostilni. Napadalci so pri zaslišanju izjavili. da jim je Esih grozil s samokresom, zaradi česar so mu odvzeli samokres. Zadeva pride pred sodišče.

a— Rokomavhi strašijo po Pohorju. V Logu na Pohorju ima trgovec Miloš Oset svojo lovsko kočo, ki je bila te dni izropana od neznanih rokomavhov. Iz koče so odnesli vsa okna s šipami in dve železni peči ter so odmontirali vse ključavnice. Škodo cenijo na 1300 Din.

a— Izpuščen iz zaporov. Dan pred znanim shodom JRZ v Ljudskem vrtu je bil v Mariboru aretiran g. Ivan Kreft, urednik »Ljudske pravice«, ki ne izhaja več. Aretiran je bil zato. ker je baje nakupil večje število trakov v slovenskih barvah in jih hotel razdeliti med pristaše ljudske fronte. Pri sodišču je bil zaradi tega ponovno zaslišan. Včeraj pa je prispela iz Beograda odredba. da ni nikakega razloga za nadaljni postopek proti njemu. Zato so ga takoj izpustili.

a— Nekega obešenca so našli včeraj okrog 17.30 v Streliški ulici v Novi vasi. Njegove identiteto doslej še niso dognali. Samomor je izvršil 21-letni brivski pomočnik Maks Luks, uslužben pri brivskem mojstru Schmiermaulu na Ruški cesti. Popoldne je kar v delavnici popil večjo količino lizola in je na mestu obležal. Nemudno so ga prepeljali v bolnišnico. kjer so mu rešili življenje. Nihče ne ve, zakaj je obupal.

To sicer ni postranska zadeva, GLAVNO PA JE

NIVEA

Kako dolgo še?

Nivea naredi Vašo polt lepo rjavo in deluje prijetno osvežujoče, če ste v vročih dnevih zbiti in utrujeni.

Jugoslav. P. Beiersdorf & Co., d. s. o. j., Maribor.

Iz sodne dvorane

Dve tajni razpravi

Že na vse zgodaj zjutraj je bilo na hodnikih sodišča precej živahno. Pred razpravno dvorano št. 79. v drugem nadstropju se je zbralo precej radovednega občinstva z Ižanskega, ki je v živahnih pomenkih pričakovalo razprave in sodbe senata o dogodku, ki je prebivalce iz tega, že slavno vročekrvnega okoliša razdelil v dva tabora. Pomešani med številnimi pričami, od katerih so prijateljske zasedle eno klop na enem koncu hodnika, neprijateljske s svojimi priganjači pa na drugem, so naveličani že doma in sedaj še tu do dobra premletega krvavega dogodka, posvetili pozornost razpravam, ki so se tajno vršile v dvorani za zaklenjenimi vrati tako dolgo, da se jih je lotevala že nestrpnost. Ko so se prvič odprla neprestano naskakovana vrata, so bili tudi oni deležni malo te skrite senzacije, ko so zvedeli, da je bila obsojena na *1 leto robije neka ljubljanska babica,* ki se je obrtno posvečala prepovedanim in strogo kaznivim odpravam sadov skritih ljubezni.

Z njo vred pa sta bili deležni pogojne kazni tudi dve ljubljanski služkinji, ki sta se v svoji stiski zatekli k njej po pomoč. Za njih usodo so se najbolj zanimala zbrana ižanska dekleta, ki so z zadovoljstvom vzela na znanje, da zakon milo sodi pregreške mladih nezakonskih mater, ki se v strahu za skorjo kruha in pred zaničevanjem znancev in neznancev posegajo po skrajnih sredstvih, da bi rešile še zadnje bore ugodnosti, ki jih sedaj imajo. Precejšnje pozornosti je bilo deležno tudi čedno, komaj doraslo dekle iz ljubljanskega predmestja, kateremu sicer ni bilo treba sesti na trdo zatožno klop, pa je prejel neki ljubljanski šofer za kazen 8 mesecev strogega zapora, ker se je nad dekletom spozabil, ko še ni dovršilo 14. leta.

Nekoliko manj zanimanja so posvečali zbrani deželani prav tako tajni razpravi proti bivšemu osmošolcu, 20-letnemu Antonu Žerjalu in njegovemu tovarišu bivšemu dijaku srednje tehnične šole, 21-letnemu Karlu Gorjanu, ki sta bila *obtožena protizakonite komunistične propagande* po čl. 1. točka 2. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Veliki kazenski senat, ki mu je predsedoval s. o. s. Ivan Brelih in v katerem so fungirali kot prisedniki sodniki gg. Kovač, Lederhas, Orožen in Javoršek, je oba obtoženca v smislu § 280 k. p. oprostil obtožbe z utemeljitvijo, da sicer obstoja utemeljen sum, da sta širila in podpirala komunistično propagando, da pa za to ni nobenih dokazov.

Z nožem je soseda položil v grob

Z enourno zamudo so se po teh razpravah odprla vrata nestrpnim Ižancem, ki so zasedli vse razpoložljive sedeže in tudi »stojišča« v razpravni dvorani, ki si je čez poletje, razen v deževnih in Graškovih dnevih, komaj opomogla od zatohlega vzdušja.

Prisrčno pozdravljen od prijateljev je prišel v razpravno dvorano v spremstvu jetniškega paznika že nekoliko pomeščanjen 23-letni posestnikov sin Miha Tavželj iz Matene pri Igu, kateremu je državni tožilec g. Branko Goslar posvetil kar dve obtožnici. Prva mu je očitala, da je 17. maja letos zagrešil prestopek proti osebni varnosti in prostosti sosedovega sina 17-letnega Antona Kumšeta, ko mu je grozil, da ga bo ubil, pa če tudi bi ga moral poiskati prav v postelji, ko bo spal. Druga obtožnica pa ga je že dolžila zločinstva uboja istega Kumšeta, katerega je v neki gostilni v Iški Loki 21. maja zabodel z nožem v levo stran med rebra tako, da je poškodovani umrl v ljubljanski bolnišnici.

Tavželj, ki ga je zagovarjal advokat dr. Švigelj, je priznal, da je Kumšetu grozil, da pa ga je k temu navedlo dejstvo, da je pokojni prejšnji večer pretepel njegovega brata Franceta. Usodnega dne, ko je pokojnemu prizadejal smrtno poškodbo, pa da ga je pokojni v gostilni izzval k prepiru in ga nekajkrat udaril z boksarjem, nakar šele je on potegnil iz žepa nož, da bi se obranil napadalca. H koncu svojega zagovora je še pristavil, da ves dogodek iz srca obžaluje in da je pripravljen, v slučaju da bi sodišče spoznalo njegovo krivdo le v prekoračenju silobrana, plačati tudi primerno odškodnino pokojnikovim svojcem.

Pokojnikov oče Anton je podrobno opisoval jutranji dogodek, ko sta neke nedelje Miha in njegov brat France Tavželj, oborožena s kamni in poleni lovila pokojnega po domačem dvorišču in mu grozila s smrtjo, da se je morala vsa družina v strahu za svoje življenje skriti v hišo za trdno zaklenjena vrata in je pritekla tudi Tavžljeva mati mirit svoje sinove. Po očetovem opisu dogodka je kazalo, da so Tavžljevi fantje uprizorili napad na sosedovo hišo, vendar si Miha še ni z njim ohladil razgrete krvi in se je še istega dopoldneva povrnil, ko je stari Kumše opravljal živino v hlevu. Znova je grozil, da mora »njegovega smrkovca v enem tednu spraviti s sveta«. To svojo napoved je tudi izpolnil, še predno je teden minil.

Za očetom pokojnega je bilo v teku dopoldanske razprave zaslišanih še šest prič, med temi pokojnikova mati in brat Jakob ter nekaj sosedov, iz katerih je predsednik senata s. o. s. Ivan Brelih s težavo izvabljal le polovične izjave. Zmigovali so z rameni, da je bilo jasno videti, kako se boje zamere tega in onega soseda. Mnogo več in s pogumom so vedele pripovedovati številne priče, ki so se v pričakovanju zaslišanja utaborile na dveh krajih zunaj na hodniku. Eden teh je vedel povedati, da se je Miha učil v Ljubljani mesarske obrti: odtod seveda njegov že nekako meščansko uglajeni nastop, katerega je bil deležen senat z neprestanim naslavljanjem »slavni,« v nemali meri pa si je Miha v mestu izvežbal tudi roke za spretno ravnanje z nožem. Zelo obremenilna je bila izpoved gostilničarjevega sina Antona Kosija, ki je zatrjeval, da pokojni niti ob prihodu v gostilno, niti kasneje ni izzival obtoženca, ki se je brez vsakega povoda zapodil vanj in ga večkrat udaril s pestjo v obraz ter silil za njim, ko so jih domači in drugi gostje ločili. Ko pa je pokojni po Tavžljevem odhodu iz gostilne mislil, da je nevarnost že minila in se je s svojo tovarišijo na gostilniškem dvorišču pripravljal za odhod proti domu, ga je po izpovedi te in drugih prič Tavželj nenadno napadel in zabodel z nožem.

Na popoldanski razpravi, ki se je pričela ob 16.30 uri, je bilo zaslišanih še okrog 20 ostalih prič, katere pa se po večini niso mogle postaviti s kaj prepričljivo verodostojnostjo. Ob 19.45 se je senat umaknil k posvetovanju.

Ob 20. je predsednik Brelih razglasil sodbo: 3 leta in 15 dni robije, na 3 leta izgube častnih državljanskih pravic in na plačilo odškodnine očetu. V kazen se mu šteje preiskovalni zapor. Tavželj si je pridržal rok za premislek.

Spomenik kuharju

Pariški kuharski mojstri, ki slovijo po svojih jedeh po vsem svetu, so se čutili že davno za prave umetnike. Nič čudnega ni, da postavljajo njihovi rojaki najboljšim med njimi tudi spomenike.

Tako so lansko leto ovekovečili s spomenikom v njegovem rojstnem mestu na Rivieri slovitega Escoffiera. Zdaj pa so sklenili prominentni kuhinjski šefi najboljših pariških restoranov, da postavijo spomenik Caremu, ki se je proslavil kot kuhar kneza Talleyranda. Careme pa je služil tudi raznim vladarjem, tako avstrijskemu cesarju Francu I., ruskemu carju in angleškemu kralju. Umrl je vseeno kot reven mož in so ga pokopali v množestvenem grobu na montmartrskem pokopališču. Šele sedaj, po sto letih, bo dobil na tem pokopališču spomenik.

Gospodarstvo

Slovenske hranilnice in kmečka zaščita

Hranilnice zahtevajo glede kmečke zaščite izenačenje z zadrugami — 110 milijonov znašajo dolgovi kmetov pri hranilnicah

Od Zveze jugoslovenskih hranilnic v dravski banovini smo prejeli:

Pozdravljajoč namen kraljevske vlade, da pristopi k definitivni rešitvi kmečke zaščite, smatra Zveza jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani kot zastopnica vseh 29 samoupravnih hranilnic v dravski banovini, ki upravljajo 1.050 milijonov Din vlog, za potrebno, izjaviti v interesu definitivne rešitve kmečke zaščite in v interesu mobilizacije denarnih zavodov ter obnovitve kmetove kreditne sposobnosti sledeče želje:

1) **K razpravam** o rešitvi kmečke zaščite naj se pritegneta tudi obe **hranilniški organizaciji,** t. j. Savez štedionica kraljevine Jugoslavije v Zagrebu ter Zveza jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani, kajti za mnoge, zlasti podeželske hranilnice je rešitev kmečke zaščite naravnost življenjskega pomena, ker so nekatere posodile kmetom do 90% vseh svojih vlog. Skupno **znašajo kmečka posojila slovenskih hranilnic okrog 110 milijonov dinarjev.**

II) **Zaščita naj bo individualna in naj se** podeli le onim dolžnikom-kmetom, ki so **zaščite potrebni. Od nje naj se izvzamejo:** 1) dolžniki katerih dolgovi **ne presegajo zneska 2.000 Din,** 2) dolžniki, katerih zadolžitev **ne presega 20% njihove imovine,** 3) **inozemci,** ki imajo dohodke iz inozemstva in naše davčne uprave nimajo v evidenci njihovih dohodkov. 4) dolžniki, katerih obdavčeni **dohodki iz kmetijstva** znašajo manj kakor 75% vseh njihovih obdavčenih dohodkov. 5) dolžniki, ki bi mogli **odplačati** ves **dolg** ali del dolga z **odprodajo** dela svojega posestva, v koliko se s tako prodajo ne ograža njihova eksistenca.

III) Zaščite naj bodo deležni le oni dolžniki, ki predložijo potrdilo o tem, da so kmetje, in sicer v prekluzivnem roku največ 6 mesecev po uveljavljenju predpisov o kmečki zaščiti. Zaščita naj se odvzame vsem dolžnikom, ki na kakršenkoli način na škodo upnika devastirajo svoje posestvo, zlasti gozdove. V sporu naj izda pristojno sodišče sklep, da dolžnikom, navedenim v t. II in III, ne pritiče zaščita.

IV) Ker so hranilnice enako kakor zadruge ustanove občekoristnega značaja, ki odvajajo ves svoj čisti dobiček po predpisani dotaciji rezerv za občekoristne namene in so nudile kmetom vedno zelo cenena posojila na dolgo dobo (15 do 25, pred vojno celo na 35 in več let), tako da so dejanski njihovi dolžniki-kmetje pri njih že vedno uživali zaščito, **naj se hranilnice glede kmečke zaščite zenačijo z zadrugami,** zlasti tudi, ker bi ev. za hranilnice neugodna rešitev kmečke zaščite zahtevala le žrtve od javnih korporacij, ki jamčijo za hranilnico. Zato naj se hranilnicam dovoli, da smejo izterjevati kmečka posojila po odplačilnih načrtih, katere predpišejo za nje teritorialno pristojne zveze, vendar z omejitvijo, **da ne smejo obresti posojil presegati 6%** in da mora znašati odplačilni rok vsaj 12 let, kolikor ni dogovorjen z dolžnikom že sedaj daljši odplačilni rok.

V) Ker je glavni namen kmečke zaščite zaščititi kmeta pred dražbo njegovega posestva, ki mu grozi največ, ako ne more pravočasno izpolniti svojih kratkoročnih, zlasti meničnih obveznosti, naj se tudi v novo uredbo odn. zakon prevzame določba čl. 11. sedanje uredbe o zaščiti kmetov od 30. 9. 1935, da se ne smatrajo kot dolgovi kmetov »dolgovi, kolikor so pokriti z zastavo« Z ozirom na določbe srbskega gradjanskega zakonika (§§ 304 in sl.) kakor tudi avstrijskega državljanskega zakonika (§§ 447, 448) se ima smatrati za zastavo tako ročna zastava kakor tudi zastava nepremičnine ali hipoteke. Vsaj dolgoročna hipoteka (na več kakor 10 let) naj bi bila izvzeta od zaščite.

VI) Glede na obljubo, ki jo je dala kralj. vlada, da bo rešena kmečka zaščita na tak način, da bo ostala nedotaknjena vrednost dinarja in da bodo obvarovane pravice vlagateljev, prosimo kraljevsko vlado, **da reši obenem s kmečko zaščito tudi vprašanje mobilizacije denarnih zavodov s konverzijo kmečkih dolgov,** tako da prevzame kmečke terjatve od denarnih zavodov kak državni ali privilegirani denarni zavod, ki naj izplača denarne zavode v gotovini. S tem bo storjen velik korak naprej k zopetni mobilizaciji naših denarnih zavodov, od česar bo imelo velike koristi vse zasebno kakor tudi javno gospodarstvo.

Francoski izvoz se nadalje krči

Gospodarske reforme, ki jih je uvedla francoska vlada nacionalne fronte, zlasti z zvišanjem mezd, uvedbo plačanih dopustov delavstva in 40-urnega delavnika, so povzročile občutno dviganje cen, ki grozi še bolj zmanjšati konkurenčno sposobnost francoskega blaga na inozemskih tržiščih in dovesti do usodepolnih posledic. Zaradi teh reform so se produkcijski stroški v industriji povečali za 20% in še več. Francoska konfekcijska industrija je za september napovedala povišanje cen za 25%, in sicer neobvezno glede nadaljnjih poviškov. Tvornice čevljev so dvignile cene za povprečno 20% in pri luksuznem blagu celo za 35%. V splošnem računajo, da bodo življenjski stroški povprečno narasli za 30%. Francoska vlada je padla v usodepolno zmoto, češ da se da kupna moč prebivalstva dvigniti s povišanjem mezd in plač in ni upoštevala, da bodo višje cene paralizirale končni efekt. Kako bo francoska vlada rešila vprašanje izvoza pri povišanih cenah, je danes še uganka. Napovedujejo sicer uvedbo izvoznih premij, vendar je dvomljivo, ali bo mogoče najti za to potrebna znatna sredstva. Končni efekt bo vsekakor povečana nujnost devalvacije franka, kar se kaže tudi v predlogu, da se uvede poseben izvozni frank, ki bi bil za 25% cenejši nasproti zlati pariteti, kar pa ne bi pomenilo nič drugega nego devalvacijo.

Čeprav je bil v juliju obseg povišanja cen še neznaten, zaznamuje najnovejša statistika zunanje trgovine v tem mesecu ponovno nazadovanje izvoza tako v primeri z junijem kakor tudi v primeri z lanskim julijem. V juliju je znašal francoski izvoz le še 1.1 milijarde frankov, uvoz pa se je povečal na 1.85 milijarde frankov, tako da izkazuje trgovinska bilanca v tem mesecu visoko pasivnost 750 milijonov. V prvih sedmih mesecih letošnjega leta je znašal francoski izvoz le 8.3 milijarde frankov (lani 9.1), dočim se je uvoz povečal na 13.8 milijarde frankov (lani 12.3). Tako je bila letos francoska trgovinska bilanca v 7 mesecih pasivna za ogromni znesek 5.5 milijarde frankov, dočim je lani znašala pasivnost le 3.3 milijarde frankov.

Kakor smo že poročali, kaže francoski frank zadnje tedne zopet občutnejšo slabost in je prišlo znova do izvoza zlata. Francoska banka je pravkar objavila svoj izkaz od 13. avgusta, kjer je po večtedenski pavzi zabeležen prvikrat zopet odtok zlata, in sicer za 140 milijonov frankov.

Povišanje prispevka v nezgodnem zavarovanju

Ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je na podlagi bilance za leto 1935, ki izkazuje v nezgodnem zavarovanju nov deficit v višini 9.2 milijona Din, skupaj z deficiti prejšnjih let pa 60 milijonov, stavil ministru za socialno politiko in narodno zdravje predlog, da se poviša tedenski prispevek zavarovanja za slučaj nesreče od 7 na 8% dnevne zavarovane mezde pri odstotku nevarnosti 100. Ta predlog je minister za socialno politiko usvojil in so »Službene novine« dne 14. t. m. objavile naredbo o povišanju prispevka od 7 na 8%.

Za vso državo bo znašal finančni efekt tega povišanja 8 in tri četrt milijona Din, torej nekaj manj, nego je znašal lanski deficit nezgodnega zavarovanja, za dravsko banovino pa pomeni novo obremenitev za 1.4 milijona Din, kajti lani je znašal nezgodni prispevek v dravski banovini 9. milijona Din, sedaj pa se bo povečal na 11.2 milijona Din. Stalni deficiti našega delavskega zavarovanja so doslej imeli za posledico le ponovno poviševanje prispevkov bodisi v bolniškem ali nezgodnem zavarovanju, medtem ko ni bilo pravega prizadevanja, da se upravni stroški, ki so še vedno zelo visoki, primerno znižajo. Tu ne bo drugega izhoda, nego decentralizacija vsega delavskega zavarovanja. Pri večini okrožnih uradov dosežejo upravni stroški 20% vseh prispevkov in se celo dvignejo pri skopeljskem uradu na 29%. Na drugi strani pa vidimo, da so pri privatno društvenih blagajnah, čeprav imajo glede dajatev enake obveznosti kakor okrožni uradi, upravni stroški neprimerno manjši. Pri bolniški blagajni Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani znašajo na primer upravni stroški le 10%. Tudi bratovske skladnice izhajajo z neprimerno manjšimi upravnimi stroški nego okrožni uradi. Pri ljubljanskem okrožnem uradu so upravni stroški sicer pod povprečjem za vso državo (znašajo nekaj manj nego 18%), vendar bi se tudi pri tem uradu dalo še marsikaj prištediti.

Gospodarske vesti

= Spremembe v izkazu Državne hipotekarne banke. V »Službenih novinah« objavlja Državna hipotekarna banka svoj izkaz za 31. julij t. l. Ta izkaz zaznamuje znatnejše povečanje zadolžitve finančnega ministrstva po tekočem računu, in sicer od 551.7 milijona Din ob koncu junija na 641.8 milijona Din ob koncu julija, tako da se je **zadolžitev finančnega ministrstva v primeri s prejšnjim mesecem povečala za 90.1 milijona Din.** Ob koncu julija 1934 je dolg finančnega ministrstva po tekočem računu znašal 351.8 milijona Din, lani ob koncu julija 437.5 milijona Din, letos pa 641.8 milijona Din. Tudi posojila na doklade in dohodke (komunalna posojila) so od junija na julij narasla za 41.2 na 831.9 milijona Din. V primeri s koncem lanskega julija pa **so se komunalna posojila povečala za 195 milijonov Din.** Ostale postavke ne kažejo večjih sprememb. Hipotekarna posojila nadalje polagoma nazadujejo. Večja izplačila posojil pa so imela za posledico, da se je zmanjšala vsota razpoložljivih gotovinskih sredstev od 624 milijonov Din ob koncu junija na 565 milijonov Din ob koncu julija (lani od koncu julija 700 milijonov). Privatne hranilne vloge kažejo v zadnjem času naraščanje le v manjšem obsegu in so se v teku julija povečale za 5 milijonov na 1197 milijonov Din, kar pa je le za 54 milijonov več nego lani ob tem času. Znatnejše povečanje pa vidimo pri vlogah na tekoči račun, ki so v teku julija narasle za 47.2 na 442.6 milijona Din.

= Nazadovanje kliriških terjatev v Nemčiji. Tudi v tednu od 13. do 20. t. m. se je saldo naših kliriških terjatev v Nemčiji ponovno zmanjšal za 0.4 na 19.5 milijona mark. Od 21. julija je saldo nazadoval za 2.2 milijona mark ali za skoro 30 milijonov Din (zadnji izplačan avizo: št. 10.170 od 29. VII. 1935). — Saldo v kliringu z Italijo se je skrčil za 0.5 milijona lir na 38.8 milijona lir. — V kliringu s Turčijo je saldo ostal skoro nespremenjen na višini 1.3 milijona fr. frankov, v kliringu z Bolgarijo pa se je ponovno dvignil od 306.000 na 431.000 Din.

= Rudarsko-socialni prispevek od uvoza premoga. Na vprašanje carinskih oblastev je minister za šume in rudnike odločil glede pobiranja rudarsko-socialnega prispevka (za sanacijo bratovskih skladnic) naslednje: Ako carinski organ pri uradnem pregledu premoga ugotovi, da je v pošiljki premoga ali antracita poleg kosov s premerom preko 30 mm še drobnejši premog ali prah, je treba vendar celo dotično pošiljko obremeniti s prispevkom 25 Din za tono, kakor velja za premog v kosih preko 30 mm.

= Primat povišuje cene pšenici. Iz Beograda poročajo, da je Privilegirana izvozna družba sklenila že sedaj plačevati za pšenico cene, ki jih je prvotno določila za september, to je 3 Din pri metrskem stotu več nego doslej. Tako bo plačevala odslej za potijsko pšenico v ladji 132.50 odnosno 133.50 Din (doslej 129.50 do 130.50), za baško in banatsko pšenico v vagonih pa 125.50 do 127.50 (doslej 122.50 do 124.50). To predčasno povišanje cene je v zvezi z naraslimi cenami v inozemstvu, ki so prekoračile Prizadove cene glede na izvozno pariteto.

= Mojstrski izpitni tečaj za mizarje. Zavod za pospeševanje obrti pri Zbornici TOI v Ljubljani bo priredil poseben tečaj za kandidate, ki nameravajo delati mojstrski izpit za mizarje. Predavanja bodo trajala 10 do 15 ur, (o tehničnih in kemičnih lastnostih lesa, njegovi uporabi, napakah in ohranjevanju, o brusilih, lužilih, politurah, orodju, strojih in varnostnih napravah). Tečaj se bo vršil če bo dovolj prijavljencev v septembru. Predavanja bodo 5 do 6 dni ob večernih urah. Obisk bo brezplačen. Kdor se želi udeležiti tečaja naj se prijavi Zavodu po dopisnici z navedbo točnega naslova najkasneje do 10. septembra t. l.

= Najzanimivejše razstave bodo letos gotovo na jesenskem ljubljanskem velesejmu od 1. do 13. septembra. Velika, vso državo upoštevajoča propagandna razstava »Za naš les« bo privabila obiskovalce iz vse Jugoslavije. Pokazala nam bo naše lesno bogastvo v primeri z drugimi državami in tudi produkcijo lesa ter stranskih produktov. Najvažnejši del razstave bo pa gotovo oddelek, kjer bo nazorno z načrti in modeli prikazana uporaba lesa v stavbarstvu in za najrazličnejše druge namene ter za razne izdelke industrije in obrti, zlasti pa kemične izdelke. Razstavi bo priključen skoraj 10.000 m² obsegajoč živalski park z vsem živalstvom naših gozdov. Prirejena bo tudi mikavna razstava »Naš sodoben vrt« z večjimi posebnimi razstavami cvetja, raznimi modernimi vrtovi ter vsem, kar zanima našega prijatelja vrtov. Seveda na tej razstavi ne bo manjkalo tudi najlepšega sadja in najboljše zelenjave. Razstava malih živali bo spet nudila priliko, da si rejci izberejo za pleme kunce, perutnino in golobe, a za razvedrilo bo skrbel veseličnі prostor z velemestnim varietejem. Za ljubljanski velesejem veljajo 50% popusti na železnicah, ladjah in letalih. Uspeh je velesejmu zagotovljen z vsemi temi razstavami, zlasti bo pa spet privlačna sijajna razstava pohištva.

= »Štampa« d. d. v Beogradu, ki je do lanskega leta izdajala list pod istim imenom, je sklenila zaradi odpisa izgub znižati glavnico od 3 na 1.5 milijona Din. V tej zvezi poročajo, da bo družba ponovno pričela izdajati dnevnik.

Borze

21. avgusta

Na ljubljanski borzi so oficielni tečaji deviz ostali v glavnem nespremenjeni. V privatnem kliringu so se trgovali avstrijski šilingi po 8.63, angleški funti pa notirajo 238—238.50. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.5650 in v grških bonih po 30, medtem ko je bilo za angleške funte povpraševanje po 238. Nemški kliriški čeki so se trgovali v Ljubljani po 13.46, v Beogradu po 13.34 in v Zagrebu po 13.36.

Na zagrebškem efektnem tržišču notira Vojna škoda 364—365.50. Zaključek je bil zabeležen le v 7% stabilizacijskem posojilu po 83.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2967,79—2982.39, Berlin 1754.91—1768.78, Bruselj 736.69—741.75, Curih 1424.22—1431.29, London 219.37—221.43, Newyork 433.22—4369.53, Pariz 287.71—289.15, Praga 180.47—181.58.

Curih. Beograd 7, Pariz 20.20375, London 15.4325, Newyork 306.875, Bruselj 51.7750, Milan 24.1750, Amsterdam 208.3750, Berlin 123.40, Dunaj 57.05, Stockholm 79.60, Oslo 77.55, Kobenhavn 68.90, Praga 12.6750, Varšava 57.70, Budimpešta 61, Atene 2.90.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 364—365.50, za sept. — okt. 362 den., 4% agrarne 47.50 den., 6% begluške 69—69.50, 6% dalm. agrarne 66.50 den., 7% invest. 83.50 den., 7% stabiliz. 82.50—83.50, 7% Drž. hip. banka 86 den., 7% Blair 73.50—73.75, 8% Blair 82.75; delnice: Narodna banka 6250 den., PAB 232.50—234.50, Trboveljska 130 den., Šećerana Osijek 135 bl.

Beograd. Vojna škoda 364—365, 4% agrarne 48.75 bl., 6% begluške 69—69.25, 7% invest 84—84.50 (84.25—84.40), 7% stabiliz. 83.50 bl., 7% Drž. hip. banka 86—86.50, 7% Blair 73.50—73.75, 8% Blair 83—84, Narodna banka 6325 bl. (6295), PAB — (233.25).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 21. avgusta. Začetni tečaji: pšenica: za sept. 112.50, za dec. 111.875, za maj 110.50; koruza: za sept. 112.50, za dec. 97.50, za maj 93.50.

+ **Winnipeg,** 21. avgusta. Začetni tečaji: pšenica: za okt. 100, za dec. 98.50, za maj 100.

+ **Novosadska blagovna borza** 21. t. m. Tendenca mirna. — Pšenica (cene Prizada«): potiska, šlep, 79 kg, 2% 127.50 — 128.50; gornjebaška in gornjebanatska, 79 kg. 2% 122.50; baška in banatska, 79 kg. 2% 120.50; sremska in slavonska, 78 kg 3% 114.50. Rž: baška nova 105 — 107.50. Ječmen: baški in sremski novi, 64 kg 90 — 92. Oves: baški, sremski, slavonski 80 — 85. Koruza: baška in banatska 92 — 93. Moka: baška, sremska, slavonska in banatska »0g« in »0gg« 202.50 — 212.50; »2« 182.50 — 192.50, »5« 162.50 — 172.50; »6« 142.50 — 152.50; »7« 122.50 — 132.50; »8« 95 — 100. Otrobi: baški 71 — 73; banatski 69 — 71; sremski 70 — 72. Fižol: baški in sremski beli 162.50 — 165. — 155.

BOMBAŽ

+ **Liverpool,** 20. avgusta. Tendenca mirna. Zaključni tečaji: za okt. 6.19 (prejšnji dan 6.25), za dec. 6.12 (6.19).

+ **Newyork,** 20. avgusta. Tendenca dobro vztrajajoča. Zaključni tečaji: za sept. 11.72 (11.59), za dec. 11.68 (11.60).

Kako je nastala Wildeova „Saloma“

Vincent O' Sullivan poroča v svoji novi knjigi spominov na Oskarja Wildea, kako je nastala »Saloma«. Pesnik je obedoval nekoč v družbi nekaterih mladih francoskih pisateljev, med katerimi je bil tudi Andre Gidé, v Parizu in je začel govoriti na svoj živi način o novem odrskem delu, ki bi ga hotel napisati. Ko se je vrnil v svojo hotelsko sobo, je na mizi zapazil beležnico in svinčnik, pa je začel pisati to, kar je bil svojim prijateljem pravkar pripovedoval.

Sredi dela, bilo je že pozno zvečer, se je domislil, da ni že od poldne nič jedel. Odšel je v Grand Cafe ob Kapucin bulvaru. Takrat je vodil v tej kavarni ciganski orkester Rigo, ki je bil pobegnil s princeso Chimay. Pesnik ga je pozval k sebi in dejal: »Pravkar pišem delo o neki ženski, ki pleše bosa v krvi moža, ki si ga je poželela in ga je dala ubiti«. Rigo je igral nato tako divjo in grozno muziko, da so vsi navzoči utihnili in se spogledovali z bledimi obrazi. Wilde je nato odšel domov in dokončal »Salomo«.

Francoski film o Beethovnu

Pod režijo Abela Gancea vrtijo ta čas francoski film o Beethovnu, v katerem igra Harry Baur, francoski filmski traged, ulogo velikega skladatelja. Film se bo imenoval menda »Velika Beethovnova ljubezen«.

Gance pravi, da se ta film ne izdeluje po nobenem izmed neštetih Beethovnovih romanov in tudi ne po kakšnem izročilu. Sam je prebral vso biografsko literaturo o Beethovnu in sestavil scenarij, za katerega je napisal znani francoski dramatik Steve Passeur dialoge. Zgodba se odigrava med l. 1805. in 1827. Od Beethovnove muzike bodo uporabili Patetično, Sonato v mesečini in Apassionato.

Duša španskega upora

General Franco in njegovi nasprotniki — Sposoben častnik, toda politik in monarhist — Madrid je založen z vsem in nezavzeten

Polkovnik Romero, prej vojaški poveljnik laraškega okrožja v španskem Maroku, je eden izmed redkih častnikov, ki so se v tej španski koloniji uprli pozivu generala Franca na boj proti madridski vladi. Pobegnil je v francoski Maroko in zbira sedaj z nekaterimi drugimi častniki republikansko misleče Špance iz kolonij, da jih povede legalni španski vladi na pomoč. General Franco ima v njem najsposobnejšega nasprotnika na afriških tleh in ni čudno, da je na njegovo glavo razpisal visoko nagrado. Prej mu je bil ponudil poveljstvo nad uporniškimi vojnimi silami v Sevilji. Polkovnik Romero je odgovoril: »Osvojili si bomo Seviljo in vas bomo dali z vsemi izdajalskimi častniki ustrelitiˮ. Nato mu je dal Franco na kratko odgovoriti: »Prepričan sem o nasprotnem in mi bo v zadoščenje, da vas bom mogel pomilostiti«. Navzlic temu pa je, kakor rečeno, na njegovo glavo razpisal nagrado.

Neki časnikar je imel priliko, da je govoril s polkovnikom v Casablanci in pripoveduje, kakšno sovraštvo vlada med častniki vladi zvestih čet in skupinami generala Franca. »Ne morete si predstavljati, kako dolgo je ta boj razsajal neočitno, preden je planil na dan«, mu je dejal polkovnik Romero na vprašanje o nastanku tega spora in je nadaljeval: »Pred petimi meseci je začela madridska vlada pripravljati vse potrebno, da bi izbruh revolucije, ki so jo smatrali že za neizogibno, zadržala in da bi nasprotnika, to je nezadovoljno častništvo, ki se je pripravljal za napad, oslabila. Sumljive častnike so polagoma poslali v španski Maroko, ker so mislili, da jih bodo napravili na ta način še najprej neškodljive. To pa je bila težka pogreška. V Tetuanu, v Cevti, Larašu so začeli takoj pripravljati vstajo. General Franco je prispel 17. julija z angleškim letalom v Casablanco, napravil je »inšpekcijski obhodˮ po španskem

General Franco

Maroku in je izjavil pet dni pozneje, da mu je dana naloga osvoboditi špansko ljudstvo pred komunisti in postaviti vlado, ki bo uživala zaupanje zapadnih sil. Le malo častnikov je odklonilo predlog, da bi se udeležili Francove akcije. Jaz sem spadal med opozicijo in sem ostavil svoje mesto. Sledili so mi nekateri tovariši. Vemo, da je bilo več častnikov prisiljenih stopiti na Francovo stran. Dva izmed njih sta izvršila samomor«.

Na vprašanje, kaj misli o generalu Francu, je polkovnik odgovoril: »Poznam ga že deset let. Kot častnika so ga zelo cenili, očitali so mu le, da se bavi s politiko in da je naklonjen monarhiji. Lansko leto se je bil sestal z bivšim kraljem Alfonzom. V Parizu se je mudil delj časa in tu so mu bivši španski politiki postavili različne predloge za rešitev notranje politične krize na Španskem. Samega sebe je že lansko leto imenoval »rešitelja Španijeˮ in je v nekem govoru v madridskem častniškem krogu prerokoval, da se bo španska republika kmalu končala in se bo vrnila monarhija. Njegova častihlepnost je znana. Generalu Moli je pisal pred izbruhom upora: »Kaj so napravili politični zločinci, vemo. Državljanska vojna je edini pripomoček, da rešimo Španijo teh svinj. Špansko ljudstvo nam bo pozneje za to hvaležno«.

V Španiji bo stopil polkovnik Romero kot letalski častnik spet v službo vladne vojske. »Čete v matični deželi so dosti boljše nego oddelki v Maroku«, je dejal. »Afriške čete so se mudile dolgo časa v garnizijah. Imajo sicer mnogo discipline, toda pri vojakih, ki se borijo proti upornikom, vlada navdušenje. Če dosežemo Granado, tedaj ni za upornike nobene rešitve več. Iz Granade bomo korakali proti Seviliji in naša velika letala se bodo pojavila nad Melilo in Tetuanom. Madrida ni mogoče zasesti. Tu je kakšnih 150.000 mož, vojakov in miličarjev ter ogromno vojnega materiala«.

»Kakšen pa bo konec te strašne državljanske vojne?« se je zanimal časnikar za polkovnikovo mnenje.

»Prav gotovo bomo zmagali« je odvrnil polkovnik s prepričanjem. »Toda boj bo še dolg in težak«.

»General Franco se izdaja za republikanca«, je menil časnikar.

»Vemo za gotovo«, je dejal polkovnik, »da hočejo uporni generali soglasno dati Španiji stanovsko ustavo in obnoviti kraljestvo. Upajo, da bodo Anglija, Francija in Italija sprejele to rešitev v smislu dobrohotne nevtralnosti.«

Paderewski o gramofonu in radiu

V Londonu se mudi ta čas slavni poljski klavirski virtuoz in bivši državni predsednik Paderewski, ki bo sodeloval v nekem filmu. Časnikarji so ga intervjuvali in jim je med drugim povedal svoje mnenje o filmu in drugih modernih pridobitvah.

Dejal, je, da ima film poleg tiska največji vpliv na široke mase. Ali je to za muziko dobro ali ne, ne more povedati. To zavisi od vrste muzike in načina njene produkcije Gramofonske plošče so mnogo pripomogle k temu, da se je muzika razširila v najširše plasti. Reprodukcijska tehnika pa še vedno ni popolna. Razlika je tu kakor med kakšno radiranko in oljnato sliko: črte, pa nič barv. V radiju pa, pravi slavni umetnik, ne bo sodeloval, ker smatra to reprodukcijsko tehniko za nezadovoljivo.

„Zlato grlo“ čez 500 let

Pred kratkim so v Londonu uvedli govorečo uro, ki napove vsakemu telefonskemu naročniku točni čas, če naravna na številčnici črke TIM. Ta ura se v marsičem razlikuje od podobnih priprav po drugih deželah. Pred vsem so tu prvič uporabili steklene plošče po načinu gramofonskih plošč za sprejemanje in oddajanje zvoka. Posledica je ta, kakor pravijo strokovnjaki, da bo slišati »zlato grlo« gdč. Jane Cainsove, ki napoveduje čas, še po 500 letih popolnoma jasno. Kako je pošta Londončanom ustregla z uvedbo govoreče telefonske ure, je najbolj razvidno iz tega, da je bilo že prve tri dni po uvedbi 248.848 klicev.

Zamorski poslanec

Šele pred nekoliko dnevi so potrdili v francoski zbornici senegalskega poslanca Galanduja Djufa, tistega črnega politika, ki igra pred svojimi nasprotniki tako rad »divjega moža«, in ki v svojih govorih v najčistejši francoščini tako rad ponavlja besedo: »Moja uboga, umazana zamorska glava . . . «

V zadnje času so črnca ponovno vprašali, kako je prav za prav z njegovim mandatom. Dejal je, da ga ta ne skrbi:

»Če ga razveljavijo«, je dejal, »se vrnem takoj v Senegal in postanem ljudožrc. Svoje nasprotnike bom tedaj kratkomalo pobil. Nato me bodo morali znova izvoliti. Vidite torej, da ni mogoče, da bi se me iznebili.«

Galandu Djuf je pravilno ocenjeval svoje šanse.

Teniška žoga povzročila otrokovo smrt

Na nekem igrišču v Arlesu v južni Franciji so igrali tenis. Eden izmed igralcev je žogo udaril z vso silo, pa je zgrešila cilj in je zadela nekega 10letnega otroka, ki je pomagal kot pobirač žog, v čelo Deček je padel na tla in si pri tem razbil lobanjo. Za posledicami te poškodbe je umrl. Preiskava je dognala da igralca ne zadene nobena krivda.

Amiralova vnukinja in ribič

V Londonu zbuja ta čas mnogo pozornosti ljubezenska zgodba Lene Pearsonove, vnukinje admirala Woodsa, ki je bil svoj čas svetovalec turškega sultana Abdula Hamida. Pearsonova se je poročila navzlic ugovorom svojih sorodnikov s preprostim ribičem nekega angleškega brodovja za lov na slanike. Poroka se je izvršila tiho na nekem majhnem otoku. Ribič se imenuje Sidney Hicks in šteje 29 let. Kakor je mlada žena izjavila nekemu časnikarju, gre za ljubezen na prvi pogled.

Mussolini kosi žito

Te dni je odpotoval Mussolini v Littorijo, kjer je pokosil žito, ki so ga bili lani v decembru vsejali na neki ondotni kmetiji. Duce je obiskal mesti Sabaudia in Littoria ter je sedel k mizi, na katero so mu prinesli jed iz pridelkov na ozemlju, ki je bilo še pred nekaj leti nerodovitno in pusto. Ko je pokosil, se je ob navdušenju ljudstva vrnil zopet v Rim.

ANEKDOTA

Med francosko revolucijo so vprašali sodniki markija de St. Cyre za ime. Začel je: »Marki...« — »Naslovi so odpravljeni!« — »De . . .« — »Plemstvo je odpravljeno!« — »Saint...« — »Svetniki so odpravljeni!« — »Cyre...« — »Nagovor sire je odpravljen!« — »Tedaj mi ne preostane drugo, nego da vas zaprosim za drugo ime!« je dejal marki.

VSAK DAN ENA

»Saj sem vedno pravila, da je dedec nemuzikaličen, sicer se ne bi vsaj delal, kakor da spi...«

(»Tidens Tegn«)

Vojna v liberijskem pragozdu

Vlada hoče izstradati upornike — Ženske in otroke mečejo zverem, vojščake pa morajo rojaki pojesti

United Press poroča iz Kap Palmasa v Liberiji, da je ondi izbruhnila huda državljanska vojna. Divjaki se z največjo grozovitostjo uničujejo med seboj. Upor proti liberijski vladi je popoln, udeležujejo se ga moški, ženske in otroci. Vlada je poslala proti upornikom svoje čete, toda do sedaj niso opravile nič.

V Kap Palmas vsak dan dospevajo transporti ranjenih vojakov iz divjine. Ranjenci pripovedujejo strašne stvari. Vojska liberijske vlade je dobila nalog, da mora vsako selo, kjer se je dvignila sulica proti vladi, požgati do tal. Ta ukaz se dobesedno izvršuje. Živila uničujejo sproti, da se ne bi mogel okoristiti z njimi kakšen uporniški rod v sosedstvu.

Vlada kani upornike izstradati. Vojaki se poslužujejo proti nasprotnikom tudi metode, ki je mogoča samo v Afriki. Prisilijo jih namreč da morajo trupla padlih vojščakov iz lastnih vrst speči in pojesti, medtem ko mečejo ženske in otroke divjim zverem. Središče nemirov je v Sasstownu, kamor je vlada poslala primerno ojačenje, da izsili mir.

Unamuno proti madridski vladi

„Oče republike“ je razočaran nad špansko svobodo

Vsi španski listi, ki izhajajo v območju uporniških mest podčrtavajo važnost izjav, ki jih je dal sloviti španski filozof Miguel de Unamuno ameriškemu novinarju. Unamuno, ki mu pravijo tudi »duhovni oče španske republike«, se je javno priznal k uporniškemu gibanju ter ni odklonil naslova častnega svetnika mestne občine v Salamanci. Svoj prestop na stran uporniške akcije utemeljuje takole:

Španska državljanska vojna ni, kakor se često zmotno trdi, borba med liberalizmom in fašizmom, to je boj med civilizacijo in anarhijo. To, kar danes predstavlja Madrid, ni niti socializem niti demokracija, najbrže niti ne komunizem; to je z eno besedo povedano anarhija z vsemi pospremnimi pojavi.

Španiji vladajo danes anarhisti, ki nimajo nobene ideje. Njih edini smoter je uničevanje. Jaz ne stojim ne na levici ne na desnici, je pristavil učenjak. Madridska vlada je storila, da je moj sen o liberalni in svobodni republiki sprhnil v nič. O sebi lahko rečem samo to, je zaključil filozof, da se nisem prav nič spremenil, pač pa se je preobrazil madridski režim.

Postani in ostani član Vodnikove družbe !

Najmanjša knjiga na svetu

je nedvomno »Zgodovina Windsorskega gradu«, z roko napisano delo, ilustrirano s 60 akvareli. Velikost knjige doseže komaj obseg poštne znamke in je manjša od angleškega novca v približni vrednosti našega kovača

Sportniki sprejemajo svoje drage

Burni prizori ob povratku danskih olimpijcev v domovino

Iz Kodanja poročajo: Olimpijske borce je sprejela v prestolnici množica kakšnih 30 tisoč ljudi, ki so naskočili brzi vlak iz Berlina. Vlak se je moral na zahtevo ljudi že prej ustaviti na vsaki majhni postaji. Vse policijske kordone je masa predrla.

V Kodanju se je veselje zaradi prihoda kmalu spremenilo v divjo zmešnjavo. Otroke so trgali materam in očetom iz naročja in jih teptali po tleh. Mnogo žensk se je zaradi tega onesvestilo in so jih morali odnesti v ambulance nad glavami pobesnelega občinstva. Policija je bila proti ljudem brez moči. Dvanajstletno plavalko Inge Sörrensonovo so našli po razidu mase z razcefranim šopkom rož in strto lutko v naročju. Reva je jokala, ker so jo skoro zmečkali. Regenhilda Hvegarjeva se je zatekla na neko ranžirno lokomotivo, da je ušla divjaškim naporom množice. V njenem domačem kraju Helsingörsu pa se je kaos nadaljeval. Pod učiteljem, ki je imel pozdravni govor, se je zrušila tribuna in le srečno naključje je hotelo, da ni bilo pri tem človeških žrtev.

Televizijski top z berlinske olimpiade

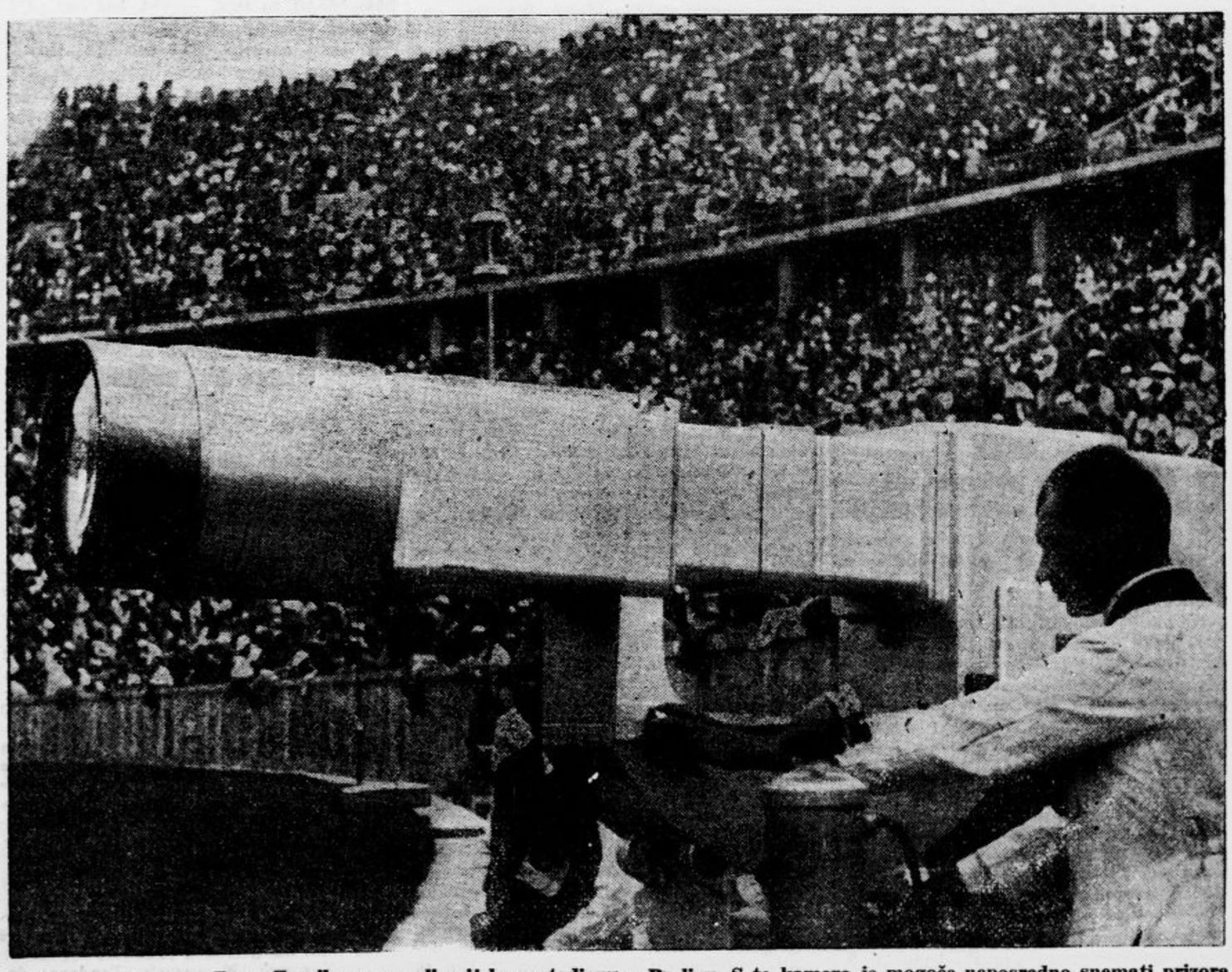

Televizijska kamera Rusa Zvorikyna na olimpijskem stadionu v Berlinu. S to kamero je mogoče neposredno snemati prizore in jih prenašati na televizijsko oddajno postajo

Owens diskvalificiran

Kakor poroča tajnik ameriške amaterske atletske zveze Daniel J. Ferris v »Völkischer Beobachterju«, so čudežnega ameriškega tekača Owensa, ki si je na olimpijadi sam priboril tri zlate kolajne, diskvalificirali za nadaljnje nastope na amaterskih tekmovanjih. Owens, ki se mudi ta čas v Londonu, bi moral odpotovati v Stockholm, kjer se bodo vršile neke tekme. Njegov trener Snider je telefonično sporočil, da se je Owens odločil proučiti kontrakte, ki ga čakajo v Zedinjenih državah in ki bi mu vrgli 25.000 dolarjev. To pomeni, da ni nenaklonjen ideji postati profesionalec. Po določbah ameriške atletske amaterske zveze so ga morali zavoljo tega avtomatično diskvalificirati.

Smrt grofa Sylve-Tarouce

Na svojem posestvu gradu Schweigernu pri Stuttgartu je umrl v starosti 78 let bivši avstrijski kmetijski minister grof Sylva-Tarouca. Pokojnik je igral v nekdanji Avstriji veliko politično vlogo. Bil je strokovnjak posebno za agrarna vprašanja. Pripadal je češkemu konservativnemu klubu, katerega člana sta bila princ Schwarzenberg, grof Clam-Martinic in drugi. V Pruhonicah pri Pragi je imel krasno posestvo. Tam ga bodo tudi pokopali.

85.000 vdov in sirot

Radio agencija poroča iz Lizbone, da so našteli v Španiji doslej 25.000 vdov in 60 tisoč sirot. To je vsa bilanca sedanje krvave državljanske vojne.

Kulturni pregled

Miguel de Unamuno

Iz meteža španske državljanske vojne prihajajo kaj protislovne vesti. Ali je res, da je padel kot žrtev bratomornega klanja Miguel de Unamuno, svetovni predstavitelj sodobne španske kulture? Ne glede na možnost, da bo vest o nasilni smrti 72letnega filozofa danes ali jutri prav tako prekucana, kakor je bila vržena v valove etra, je ta velika postava Španije vredna, da v sedanjih težkih dneh mislimo nanjo in na njen pomen v španski kulturi.

Dolgoletni častitljivi rektor slavne univerze v Salamanci je gotovo občutil vso usodnost opredelitve za eno izmed bojujočih se front, in čeprav je baje s podpisom posojila podprl upornike, bi bilo njegovo mesto ob strani vlade, če ne bi stali za njo strahovi komunizma in anarhizma. Zlasti anarhizma. Še pred nekaj dnevi je dejal dopisniku internat. News Servica: »Ne pozabite, da je Španija edina dežela, ki v nji obstoji pravno priznana anarhistična stranka s stotisoči organiziranih pristašev. Celo Trockij je bil osupel, ko se je mudil na Španskem. Vprašal je anarhiste ali bi hoteli ustanoviti proletarsko državo? »Ne«, so mu odgovorili, »ne maramo nobene države«! Ko jih je bil vprašal, kako si zamišljajo na pr. železniški promet v takih neurejenih razmerah, so mu rekli, da je tak promet nepotreben. Blaznost, čista blaznost — in ti ljudje prihajajo sedaj do besede! Nimajo ne idej ne idealov, v njih je samo slep, nezmiseln nagon uničevanja«.

Ta izjava bi utegnila biti poslednji glas velikega španskega misleca in pesnika. Potomec starodavnega rodu Baskov, leta 1864 v Bilbao rojeni Miguel de Unamuno je že dolga leta v ospredju španskega kulturnega življenja. V zadnjih desetletjih velja za vodilno glavo naprednih struj v Španiji; stremi po zgraditvi duhovnih temeljev nove Španije, ki naj bi svojsko nacionalno bistvo in izbrano tradicijo združila z vzori duhovne naprednosti. Je najizrazitejši izpovedovalec po špansko pojmovanega humanizma. Španska reakcija je že dolgo videla v njem nevarnega nasprotnika, zato je moral preživeti dobo diktature Prime de Rivera v izgnanstvu. Šele po zmagi demokracije se je bil lahko vrnil v Salamanco in zopet prevzel rektorat na univerzi, ki je nekoč štela med svoje najslavnejše učitelje njegovega predhodnika avguštinskega meniha, pesnika in učenjaka Louisa de Leona, enega izmed žrtev Svete inkvizicije.

Tu, v senci kipa renesančnega mistika, je lahko Miguel de Unamuno v neizmerno viharnem španskem poletju 1936 melanholično nadaljeval svoja premišljevanja o agoniji krščanstva. Zakaj, kateri drugi Španec bi mogel tako silno kakor Miguel de Unamuno občutiti strahotno razklanost španske nature, ki se izravnava v ogorčeni, neizmerno kruti borbi dveh skrajnostnih svetovnih nazorov? Kdo drugi kakor ta največji španski filozof, bi bil mogel v teh črnih dneh s takim občutjem za tragičnost človeškega življenja razmišljati o kričečem paradoksu, da se najbolj katoliški narod Evrope, ki je bil še prav do zadnjih let vzgajan v katoliškem duhu, s tolikim zverstvom pobija med seboj in uničuje v slepi strasti zaklade svoje umetnosti in kulture? Ali niso tudi za Pireneji vstali »besi«, ki jih je dogledal Dostojevskij v pokristjanjeni ruski duši, mar tudi tu ne odgovarja stoletnemu silovitemu pritisku na človeške duše nič manj siloviti upor in odpor? Kje so duševni vrelci anarhizma, če ne v mračnih legah med skrajno konservativnostjo in razuzdanim svobodnjaštvom? Kdo drugi je bolj kakor pisec »Agonije krščanstva« občutil v metežu sedanje revolucije silovitost živalskih nagonov v človeku in nemoč evangeljskega nauka o ljubezni do bližnjega? Kdo je v tej revoluciji z večjo otožnostjo kakor on vohal krvavi cvet katoliške sensibilnosti? Zanj se krščanska vera izživlja v večnem boju. Toda — ali je hotel tak boj, tako besnitev »izrinjenih gonov«, ki so planili na dan izpod verske krinke in pokazali v vsej groziti Kretcehmerjev »schizotymni značaj španskega katoličanstva«?!

V tem goyevsko strašnem pustošenju v sredi »los desastres de la guerra«, je nemara že ugasnila ta velika luč španskega naroda, »heroj duha«, kakor je nazval Miguela de Unamuna Romain Rolland »največja postava španskega duha«, kakor pravi o njem E. R. Curtius, ki je spisal predgovor nedavni nemški izdaji njegovih filozofskih spisov.

V ostali Evropi so komaj še mogoči ljudje takega formata kakor je Miguel de Unamuno, ki nas po obsegu svojega znanja in dela spominja enciklopedičnih piscev 18. in 19. stoletja. Vseučiliščni profesor grškega jezika, kritik, lirik, esejist, pripovednik, dramatik, sociolog, filozof in žurnalist — to so polja njegovega udejstvovanja kakor jih našteva Curtius. Že to je dokaz, kako malo je v njem tistega suhoparnega učenjakarskega duha, ki se zapira v učilnice in laboratorije in ki proizvaja debele bukve neprebavljene in neprebavljive učenosti.

Unamuno ne pozna nasprotja med mislijo in akcijo. Kakor v srednji Evropi Masaryk, predstavlja Unamuno v Španiji izrazito življenjskega filozofa, ki skuša s svojimi idejami problikovati življenje. Kajpak Unamuno je ostal pri tem korenit Španec in vsa nalika z Masarykom obtiči le pri nekaterih vnanjih oblikah in stičnih točkah. To, kar izpolnjuje Unamuna, sta večstoletna španska tradicija, vsa prežeta z »voljo do tragičnega« in vroč južnjaški temperament, ki mu je dalo baskiško poreklo še posebne odtenke.

Miguel de Unamuno je zrasel vzporedno z dve leti starejšim, a že l. 1898. umrlim prerokom španske Moderne Angelom Ganivetom, čigar spis »Idearium español« je imel na Unamuna velik vpliv O tem spisu pravi dr. H. Petriconi, da je »prvi veliki in genialni poskus zgodovinsko psihološkega raziskavanja v sodobnem t. j. Nietzschejevem smislu in sicer z izrazito aktivističnim namenom«. Ganivet skuša obnoviti močno oslabljeno špansko narodno zavest z idealom novega duhovnega preporoda. Je to obenem prvi poizkus svojskega španskega narodnega socializma, slonečega na čudnem spajanju gotične estetike, socialnih in verskih idej, romantične mržnje do športa in tehnike kot izrazov »civilizacije«. Iz teh idej se je razvilo gibanje, ki je znano pod »hombres del 98« (leto 1898 je leto Ganivetove smrti in španskega poraza pri Santiagu de Cuba); blizu mu je tudi kasticizem, španska oblika nekakega rasizma, gibanje, ki ga označuje stremljenje po stilno čistem kastilianskem tipu in izrazu.

Nacionalnemu simbolu Španije don Quijotu je Unamuno posvetil svojo prodorno knjigo »Vida de Don Quijote y Sancho«, ki v nji postavlja »smešnega viteza« kot vtelešenje španskega idealizma in tragičnega življenjskega občutja. V tej knjigi je posebno zanimiva primerjava Cervantesovega junaka z Ignacijem de Loyolo. Eden najpomembnejših njegovih filozofskih spisov je »Del sentimiento trágico de la vida« (O tragičnem življenjskem občutju), ki v njem, prav kakor v spisu »Agonija krščanstva« (nastalem v izgnanstvu l. 1924) obravnava svoje osebne religiozne nazore in izkušnje.

Miguel de Unamuno je religiozni individualist, ki priznava večno vrednost osnovnih krščanskih spoznanj in krščanske tradicije, vendar pa se v svojem verovanju in mišljenju ne podreja službeni teologiji in cerkveni avtoriteti. Njemu je krščanstvo v večni agoniji, t. j. v borbi in samo v borbi dobivajo večne resnice svojo časovno podobo, ki je človeku najdostopnejša. Kakor Nietzsche, oznanja tudi de Unamuno potrebo neprestanega boja za višje vrednote. »Moram ponavljati vedno znova«, piše v uvodu »Agonije krščanstva«, »da človeštvo združujejo samo njegove nesloge in spori«. Njegovo pojmovanje Boga in krščanskega nauka je izrazito tragično: kakor se v španskih cerkvah najčešče upodabljajo Kristove muke, groza, trpljenje in smrt, kakor se španski dobri kristjani iz čudne potrebe po doživljanju muk in krvi navdušujejo za bikoborbe, tako se celo njihov najbolj prosvetljeni filozof ne more izmotati iz vekovite privlačnosti španskega tragizma. Iz zemeljske doline solz vodi tudi zanj ena sama pot: osebna nesmrtnost. Življenje je muka in boj, tavanje dona Quijota za raznimi prividi, varljivo iskanje minljivih slasti. Odtod boj zoper tisto lahko, meseno, iluzionistično civilizacijo, ki s tehniko, medicino in drugim napredkom olajšuje človeku boj. Njegovo življenjsko modrost bi lahko izrazili z nekaj besedami kot priznanje trpljenja in bolečine, ki mu ni negativni, marveč pozitivni življenjski tečaj. Preko te zapletene filozofije pada temačna senca smrti, stalne navdihovalke sleherne metafizike.

»Španija, dežela mistikov, dežela protireformacije, varuje v Evropi in za Evropo čut nadzemeljskega. Njeno poslanstvo ni namenjeno dnevu, marveč večnosti. Unamuno je poslednji veliki verski bojevnik španske nacije« (Curtius). Njegovo obsežno delo (zbirka pripovedne proze je izšla pred leti v Zagrebu, pesmi najdeš v sleherni antologiji španskega pesništva) ima težišče prav v filozofskih spisih: tu je sloveči rektor iz Salamance — španske Mekke — pokazal vso težo osvobojevanja španske misli in njenega izravnavanja s tisočletno tradicijo, vso razklanost in zbeganost španskega življenjskega občutja. Sedanja revolucija daje temu poveličevanju boja in tragike težke, temnokrvave ilustracije, goyevske, polne golgotskih senc. —o.

Zapiski

»Življenje in svet« prinese v prihodnji številki, ki izide kot priloga ponedeljskega »Jutra«, konec zdravstvene razprave drja Maksa Kremžarja »Malarija«, nadaljevanje potopisa dr. Milana Šijanca »Po bolgarskih planinah in dolinah« in Dumasovih »Treh mušketirjev« z Nörretrandersovimi ilustracijami ter konec dr. Vl. Travnerja razprave »Celjski grofi in židi«. A. D. je prispeval kratko »Špansko legendo«. V rubriki iz literarnega sveta piše A. Debeljak o Julienu Ochsu, o Kalevali v niponščini, in o novem romanu argentinskega pisatelja Manuela Galveya »La noche toca a su fin« (Noč gre h koncu). V rubriki Človek in dom je objavljen članek »Kako si uredimo bivalnico«, marsikaj zanimivega pa najdeš tudi v rubrikah »Iz politične medicine«, Radio, Praktične novote i. dr.

Zamenjan naslov. V včerajšnjem kulturnem pregledu je tiskarski škrat članku, čigar naslov se glasi: »Shakespeare — skrivnostna osebnost svetovnega slovstva« podtaknil nalov drugega, še neobjavljenega članka »Razstava simbolizma v Parizu.« — V članku »Gradovi in graščine v narodnem izročilu« je treba »poglablja« popraviti v »razglablja«.

Lovričeva igra na praškem odru. Vinohradsko gledališče v Pragi bo v prihodnjih dneh otvorilo novo sezono z igro srbskohrvatskega, v Pragi živečega pisatelja in »Jutrovega« sodelavca Boža Lovrića »Kapitan Niko«. O tej igri, ki se dogaja v krogih dalmatinskih pomorščakov, je priobčilo »Jutro« pred letom dni obsežnejši literarni feljton.

»Pariška Comédie francaise, ki je eno izmed reprezentativnih francoskih gledališč, je po odredbi novega ministra za narodno vzgojo in lepe umetnosti dobila novo upravo. Ravnatelj je postal dramatik Edvard Bourdet njegovi svetovalci pa Gaston Baty, Jacques Copeau, Charles Dullin in Louis Jouvet. Listi označujejo to spremembo kot pravi gledališki prevrat, kajti Comédie francaise je bile doslej izrazito konservativno gledališče, novi ravnatelj in njegovi ožji sodelavci pa so izraziti bojevniki za nove smeri. Bourdet sam je pisec nekaterih komedij, ki jih zaradi drzne »nemoralne« vsebine doslej niso smeli igrati na deskah gledališča, katero bo posihmal podrejeno njegovemu vodstvu.

Propagandna brošura o esperantu. V založbi ljubljanskega kluba esperantistov je pravkar izšla 32 strani obsegajoča brošura Damjana **Vahna** »Esperanto je last vsakogar in vseh!« V lahko umljivem jeziku in slogu razpravlja pisec o pomenu in idejni vrednosti esperanta ter opisuje kratko tudi postanek novega umetnega jezika. V drugem poglavju označuje vzgojno vrednost esperanta, nato kaže v luči esperantizma, problem narodnost — mednarodnost, se zavzema za uvedbo tega pomožnega jezika v šole, poudarja pomen esperanta za mednarodno trgovino ,obrt in promet, vidi v njem silo, ki »uravnoveša sloje in narode«, se bežno zaustavlja pri argumentih nasprotnikov in odpira vidike v bodočnost esperanta. V času, ko stremimo po mednarodni vzajemnosti in mednarodnem sodelovanju, sprejmimo tudi mednarodni jezik, ki bodi esperanto — v tem smislu končuje Vahen svoj zagovor Zamenhofovega umetnega jezika.

ČITAJTE
„LJUBLJANSKI ZVON“

Iz življenja na deželi

Iz Zagorja

z— **Na novo ustanovljeni državni meščanski šoli v Zagorju** se bo začelo šolsko leto 1936/37 dne 1. septembra. Vpisovanje bo 1., 2. in 3. septembra od 8. do 12. v I. nadstropju topliške šole v pisarni upravitelja meščanske šole (letos le v prvi razred meščanske šole). Vpisati se morejo učenci, ki so dovršili najmanj četrti razred osnovne šole brez slabe ocene in niso starejši od 14 let. K vpisovanju naj prinese vsak učenec zadnje šolsko izpričevalo, krstni list in potrdilo davčne uprave o višini neposrednega davka radi odmere šolnine. V sredo 9. septembra ob 8. bo otvoritvena sv. maša. Redni pouk se začne v četrtek, 10. septembra ob 8.

Iz Ptuja

j— **Drava naplavila truplo.** V Vičavi je naplavila Drava truplo okrog 15letnega dečka. Identiteta se doslej še ni mogla dognati. Truplo so prepeljali v mrtvašnico okoliškega pokopališča.

j— **Kino.** V soboto in nedeljo »Bolerot«. V glavnih vlogah Georg Raft in Karola Lamberdova.

KRIŽE PRI TRŽIČU. (Ostavka občinskega odbora.) Že pred leti se je sprožila misel, da bi se ustanovila nova občina Golnik iz več vasi, ki bi bile odcepljene od občine Preddvora, in nekaj vasi skupno s krajem in zdraviliščem Golnikom od občine Križ. Takrat pa je vendar odločilno oblastvo spoznalo neresnost tega predloga in ga je odločno zavrnilo. Kljub temu pa se je po prizadevanju nekih oseb zadeva v letošnjem letu obnovila, toda akcija je bila ponovno zavrnjena od banske uprave glede na odločni odpor obeh prizadetih občin, kakor tudi zaradi dejstva, ker ni bilo zakonske osnove. Zasnovatelji tega predloga pa še niso mirovali. Predložili so zdaj nov predlog, spremenjen v toliko, da bi se od sedanje občine Križ odcepil samo kraj Golnik z zdraviliščem. Ker znamenja kažejo, da se hoče ta poguben načrt res izvesti, je občinski odbor na svoji zadnji seji, ko bi moral o predlogu sklepati, odločil, da poda ostavko. Občinski odbor ni hotel in ne more prevzeti odgovornosti in dopustiti, da bi se cepil teritorij tako idealno ležeče in gospodarsko močne občine. Mišljenja smo, da bi bila velika napaka snovati novo občino samo radi zdravilišča. Absurdno bi bilo ustanavljati iz dveh močnih tri šibke občine, katere ne bi mogle v nobenem pogledu zadoščati svojim nalogom, ne da bi se občani prekomerno obremenjevali. Res je, da so se vaščani Golnika v predlogu izjavili za novo občino, vendar so bili k temu indirektno prisiljeni, ker so vezani poslovno z zdraviliščem, ter bi jim nasprotovanje predlogu pač utegnilo v tem oziru škodovati.

VOJNIK. Na državni meščanski šoli v Vojniku bodo popravni in dopolnilni izpiti 28., 29. in 31. t. m. dopoldne. Kdor zamudi rok, bo moral razred ponavljati. Vpisovanje v vse štiri razrede bo 1., 2. in 3. septembra dopoldne. Brez položitve predpisanih taks in dokumentov se ne sme nihče vpisati. Ravnati se je po naznanilu letošnjega šolskega izvestja. Ostale podrobnosti so razvidne na objavah v šolski veži in izložbah g. Pušnika v Vojniku in g. Canka v Škofji vasi.

Radio

Točne sporede vseh domačih in inozemskih oddajnih postaj na kratkih, normalnih in dolgih valovih najdete v ilustrirani tedenski reviji za radio gledališče, film »Naš val«. Mesečna naročnina Din 12. Zahtevajte brezplačno in brezobvezno na ogled en izvod. Uprava: Ljubljana, Knaflijeva ulica 5.

Izvleček iz programov

Sobota, 22. avgusta

Ljubljana 12: Plošče. — 12.45: Poročila, vreme. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošče. — 14: Vreme, borza. — 18: Za delopust igra radio orkester. — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Wagner »Siegfriedova idila« (plošče). — 20.10: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Prenos koncerta italijanske glasbe iz Turina. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Prenos koncerta vojaške godbe iz Uniona.

Nedelja, 23. avgusta

Ljubljana 8: Harmoniko igra 14letni Mirko Remškar. — 8.45: Čas, poročila, spored. — 9: Plošče. — 9.15: Prenos iz franč. cerkve. — 9.45: Verski govor (g. Jože Jagodic.) — 10: Koncert radijskega orkestra. — 11.30: Nekaj za šalo in nekaj za res (plošče). — 12.20: Slovenski vokalni kvintet. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.20: Plošče po željah. — 17: Kmetijska ura: Dvorišče na kmetih, zvočna slika, napisal inž. Oto Muck, igrajo člani rad dram. druž. — 17.30: Koncert vojaške godbe (iz hotela Bellevue) — 19: Čas, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Otroška ura: Pesmi o živalih (ga. Milena Štrukelj-Verbičeva, pri klavirju prof. Marjan Lipovšek). — 20.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Dobrne. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Valčkova ura, radijski orkester.

Beograd 17: Vojaška godba. — 17.45: Humor. — 18.50: Narodne melodije. — 19.50: Mešan program. — 22.20: Lahka in plesna muzika. — **Zagreb** 20: Violinski koncert. — 20.30: Recitacije. — 20.45: Orkestralen in pevski koncert. — 22.15: Lahka glasba. — **Praga** 19.05: Robinzonade. — 20: Parada melodij. — 21.15: Zvočne slike. — 22.35: Koncert orkestra in solistov. **Varšava** 19: Lahka glasba. — 21: Plošče. — 21.30: Orkestralen in pevski koncert. — 23: Plošče. — **Dunaj** 11.45: Muzika pokrajine. — 12.55: Lahka godba orkestra. — 15: Komorni koncert. — 17.30: Koncert orkestra. — 19.10: Koroške in tirolske narodne pesmi. — 20.05: Balada preteklosti in poštni voz (zvočna igra). — 22.20: Klavirski koncert. — 23.10: Plesni orkester. — **Berlin** 19.10: »Natakar v jedilnem vozu«. — 20: Orkestralen koncert. — 22.35: Lahka glasba. — 24: Ples. — **München** 20: Koncert zbora solistov. — 22.30: Plesna muzika. — **Stuttgart** 20: Nemška narodna glasba. — 22.30: Iz Münchena. — 24: Komorna glasba rokokoja.

SPORT

Nedeljski nogometni spored

SK Ljubljana se pripravlja za državno prvenstvo — Na Kodeljevem se bo vršil zanimiv brzoturnir SK Sparte

V nedeljo bodo ljubitelji nogometnega sporta lahko prišli na svoj račun. Že dopoldne se bo pričel na igrišču Mladike na Kodeljevem nogometni brzoturnir, ki ga priredi mladi SK Sparta z Ježice. Popoldne pa bodo lahko prisostvovali na igrišču Primorja zanimivi tekmi našega ligaša SK Ljubljane, ki je povabil znano moštvo Čakovčanov. Bo torej dovolj izbire.

Ljubljana—ČSK

V nedeljo je na sporedu ta tekma. Sicer je treba lojalno priznati, da po svoji pomembnosti ne doseza nedavnih dveh mednarodnih tekem z Admiro in Vienno, pač pa bo dala gotovo dober nogomet, ker nastopita dva nasprotnika, ki znata zaigrati.

Moštvo Ljubljane je v zadnjih tekmah dokazalo svojo zrelo kakovost. Proti Krajišniku so fantje obe tekmi sigurno odločili v svojo korist, z Bskom so sicer zgubili, toda na uspeh tedaj ni nihče računal; pač pa je kritika v Beogradu in potem doma ugotovila znatno višino moštva, ki se je potem še stopnjevala v tekmi z Admiro. Z Vienno je nato stvar že malo šepala, sicer pa je to bilo že v upadu sezone. Sedaj pa je treba pričeti znova.

Čakovčani gojijo predvsem tehnično igro z nizko kombinacijo: Po potrebi so tudi borbeni. V podsaveznem prvenstvu igrajo zadnja leta ves čas vidno vlogo in jih je doma težko ukrotiti. Manj sreče imajo sicer na tujih igriščih, pa so le protivnik, ki ga je treba vzeti vedno zelo resno.

Tekma torej gotovo ne bo kar tako. Moštvo Ljubljane bo že moralo napeti svoje sile in pokazati vse svoje znanje, če bo hotelo doseči pozitiven uspeh. In ker gre koncem koncev za naš lokalni prestiž, smemo to od našega moštva upravičeno pričakovati. Zato bo tekma zanimiva.

Tekmo bo sodil g. Vrhovnik, upajmo, da bo kos nalogi. Pričetek je določen na 17. uro, predtekma prične ob 15.30.

Brzoturnir Sparte

Za svoj brzoturnir na igrišču Mladike je SK Sparta povabila Jadrana, Marsa in Mladiko.

Začetek turnirja je ob 10. uri. Kot prvi par bosta nastopila Mladika in Mars, po tej tekmi pa mladi prireditelj in Jadran.

Ob 16.15 nastopita premaganca iz dopoldanskih tekem, nato pa zmagovalca.

Zmagovalca bosta dobila lepa darila, ki so razstavljena v sportni trgovini Sport Kmet na Aleksandrovi cesti.

Olimp (Celje) : Slovan

V nedeljo ob 17. bo poslednja kvalifikacijska tekma za vstop v podsavezno ligo med imenovanima na igrišču S. K. Slovana v Mostah za Kolinsko tovarno.

Olimp, favorit tega tekmovanja, nastopi v Ljubljani tako rekoč samo še formelno, kajti Slovanu verjetno ne bo uspelo popravih svojega celjskega debekla, ki ga je utrpel pred 14 dnevi navzlic veliki korekturi svojega moštva.

Predtekmo igrajo rez. Hermesa in Slovana ob 15.30.

Tekmo vodi g. Maccorati.

Službene objave LNP

(30. seja u. o. dne 19. VIII. 1936)

Slavija - Pobrežje in Savica - Stražišče sta zadostila pogojem za sprejem v. članstvo JNS in se predložita JNS v sprejem.

Za izredno skupščino JNS dne 9. avgusta t. l. so se pozivu u. o. LNP, naj dostavijo svoje poverilnice, odzvali razen dveh vsi klubi LNP in jim u. o. za izkazano zaupanje izreka svojo zahvalo. Obenem se vzame na znanje referat delegata LNP g. Kralja o poteku izredne skupščine JNS, iz katerega sledi, da je SK Ljubljana po skupščini uvrščena v nacionalno ligo. U. o. jemlje z zadovoljstvom na znanje sklep JNS, po katerem igra prvak LNP naravnost v finalu kvalifikacijskih tekem za vstop v ligo.

Po § 58 k. p. se kaznujejo z globo po 25 Din: Bratstvo, Radeče, Celje, ker niso oddali postav moštev na predpisanih tiskovinah, odnosno ker jih sploh niso oddali: obenem se ti klubi pozivajo, da v roku treh dni po objavi naknadno dostavijo postave moštev naravnost na naslov LNP.

Na podlagi sodniškega poročila o tekmi Reka - Mars dne 16. t. m. se uvede postopek proti članu k. o. J. Strahu.

Na prošnjo Slovana se dvigne suspenz Riharju Ivanu, ker je umaknil tožbo proti službujočemu Kralju. S tem v zvezi se ves odnosni kazenski material da sa.

Jesenski del prvenstvenega tekmovanja 1936/37 se prične 20. septembra t. l., v kolikor se klubi sporazumejo, lahko prične prvenstvo tudi prej.

Skupščina podsaveza bo 30. t. m. v Ljubljani ,v dvorani Delavske zbornice. Pričetek ob 8.30. V smislu § 16, b) podsaveznih pravil izpadejo iz u. o.: predsednik dr. Köstl, podpredsednik II Kralj, tajnik II Vrhovnik, blagajnik II Hartman in odborniki Dorčec, Benedetič, Buljević, inž. Debeljak, Kern, Malovrh. Pooblasti se predsedstvo, da po svoji uvidevnosti na skupščini predloži ostavko celokupnega odbora.

Službeno iz poverjeništva SO LNP Trbovlje. Za nog. turnir Hrastnika dne 23. t. m. v Hrastniku na igrišču Hrastnika ob 13.30 se delegirajo gg. sodn. kandidatje: Puntar, Stepišnik in Gracer. Sodn. kandidati Gracer Slavko, Stepišnik Robert, Krhlikar Ivan iz Trbovelj in Spiesz iz Litije naj se takoj zglasijo po nalogu S. O. pri poverjeniku v svrho izpopolnitve prijavnice in izjave. Ss. Arhar Franc se poziva, da pošlje poverjeništvu tele svoje podatke: ime in priimek, poklic, stanovanje, rojen, izpit položil, imenovan stalnim, številka sodniške izkaznice, je član kluba, vodil od 24. 2. 35 do 31. XII. 35 tele tekme: a) internacionalnih, b) prijateljskih, c) prvenstvenih, č) za drž. prvenstvo. Za vse savezne sodnike in sodn. kandidate v okrožju Trbovlje se odreja redni mesečni plenarni sestanek vsak prvi ponedeljek v mesecu eno uro pred sejo o. o. LNP. Trbovlje, t. j. ob 17. v kmečki sobi rudniške restavracije. Prvi sestanek bo 7. septembra v kmečki sobi rudniške rest. Vsi sodn. kandidatje se obveščajo, da morajo biti izpitne takse poravnane do 1. jan. 1937. Dalje se pozivajo vsi sodn. kandidatje, da morajo odslej takse s poročili in taksami moštev oddajati vsak ponedeljek do 18. poverjeniku.

SK Ljubljana. Postave za nedeljsko tekmo proti ČSK kakor tudi za predtekmo so objavljene na oknu tajništva. Lah I. in II. ter Rožič sigurno.

SK Mars. V nedeljo 23. dopoldne naj se javi I. moštvo točno ob 9. na Mladiki. Igra se na brzoturnirju Sparte. Opremo naj vsak prinese s seboj.

SK Sparta. Danes ob 20. sestanek celokupnega članstva v restavraciji Derenda na Rimski cesti. Važno radi nedeljskih tekem. Lado, Emil sigurno.

Kolesarsko društvo Sava v Ljubljani priredi v nedeljo 4. oktobra 1936 medklubske kolesarske dirke ob vsakem vremenu na progi Ljubljana — Novo mesto in obratno.

Sokolstvo

Pol leta prosvetnega dela novomeške župe

Novo mesto, 20. avgusta.

Naša številčno najmanjša savezna župa s svojimi vidnimi uspehi stremi iz leta v leto vedno više. V največji harmoniji s tehničarji se od župnega načelstva preko okrožnih načelništev in prosvetarjev do zadnje župne edinice razvija prosvetno delo prav zadovoljivo. Kljub hudim razmeram, v katerih se bore naši podeželski sokolski delavci, se sokolska misel jača in prehaja počasi v srca našega kmečkega človeka, ki se vse bolj otresa tutorstva in se oprijemlje po samostojnem, svobodnem prepričanju Tyrševe ideje.

Naš ŽPO se je sestal po zboru prosvetnih edinic 3krat in sestavil obširen program, ki se je začel sprovajati v okrožjih in v vseh edinicah. Obe okrožji (novomeško in mirensko) sta pod vodstvi br. okrožnih prosvetarjev Vidmarja in Rainerja v skupnem kontaktu z ŽPO in okrožnimi načelništvi. Novomeško okrožje je imelo v tem času že dva okrožna zbora društvenih prosvetarjev, a mirensko dne 25. marca svoj redni prvi okrožni prosvetni zbor. Storjen je bil načrt za vse leto.

V prvem poletju je bilo v vseh edinicah župe 29 predavanj, 148 nagovorov s 4025 poslušalci, društvenih prireditev pa je bilo 280. Nasproti lanskemu letu zaznamujemo majhen padec prosvetnih enot, kar pa je pripisati že omenjenim težkim prilikam, v katerih se pri nas razvija Sokolstvo. Poleg izletov, ki so v zvezi z nastopi, je bilo 25 dramatskih prireditev, ki jih je priredilo 8 edinic, zlasti so bile marljive v igranju: Mokronog, št. Janž, št. Lovrenc, Prečna in Trebnje. Marljivo sokolsko društvo Žužemberk pa je vršilo v 56 večerih tečaj za ženska ročna dela in priredi v okviru VI. okrožnega zleta mirenskega sokolskega okrožja dne 8. septembra I. razstavo sokolskih ženskih ročnih del, ki bo prva te vrste v naši župi. Sokolsko društvo št. Jernej pa je priredilo več mladinskih popoldnevov, nazvanih: pravljični dnevi. V župi je 17 javnih sokolskih knjižnic, ki štejejo 9546 za članstvo, 327 za naraščaj in 95 za deco, skupaj 9968 knjig. Čitateljev je bilo 3523, ki so prečitali 5667 knjig. Pohvalno je poslovanje novomeške sokolske knjižnice, ki je najmodernejše urejena. Sokolski tisk števili le 347 izvodov saveznega sokolskega tiska, kar je vse premalo in bo treba število dvigniti. Tudi poročanje še vedno ni zadovoljivo. V vseh naših edinicah je organiziranih 26 odsekov in to 3 pevski, 1 glasbeni, 8 dramskih, 3 kino, 2 tamburaška, 1 lutkarski ter 8 mladinskih, v katerih deluje 240 članov(ic). Med delavnimi edinicami naj navedem ob zaključku marljive edinice: Novo mesto, Toplice, Bela cerkev, Žužemberk, št. Janž, Mokronog, št. Lovrenc, Trebnje, Kostanjevica, št. Jernej in Šmarjeta. Malomarne pa so: Bučka, Mirna peč in Mirna. — Ob vstopu v drugo polletje bo treba v nastopajoči jesenski in zimski seziji izvršiti sklepe: tečaji po okrožjih, okrožna prosvetna dneva, mladinske duhovne tekme, tako, da bo naše prihodnje župno prosvetno poročilo boljše in lepše! Zdravo! Župni prosvetar.

Sokolsko društvo Ljubljana-Vič priredi v nedeljo 30. t. m. v zvezi z ostalimi sokolskimi društvi izlet v Koprivnik pri Kočevju. Društvena uprava vabi svoje članstvo, da se udeleži izleta v čim večjem številu. Na izlet se odpeljemo z avtobusom in bo stala vožnja 25 Din. Kdor se namerava izleta udeležiti, naj se prijavi in plača voznino pri br. Maksu Rozmanu, Ljubljana, Tržaška cesta 38 (poleg tovarne Golob na Glincah) ali pa v torek in sredo od 18. do 20. v pisarni Sokolskega doma na Viču. Ostala navodila se dobe pri br. Rozmanu. Uprava.

ZANE GREY: 52

BETTY ZANE

Zgodovinski roman iz ameriške revolucije

»Huronska skvô je pogumna,« je rekel Sejalec. »S kakšno pravico hoče osvoboditi mojega ujetnika?«

»V rod Vájendotcev je sprejet.«

»Zakaj se potika belokožec kakor lisjak okoli Sejalčevega tabora?«

»Na begu je bil; zašel je bil s poti, ki ga je vodila v trdnjavo ob reki.«

»Sejalec jemlje ujetnike, da jih ubija, ne pa da bi jih izpuščal.«

»Če ga ne izpustiš, si ga Majira vzame,« je odvrnila in pokazala na dolgo vrsto svojih konjenikov. »In če bi se zgodilo Tarhovi hčeri kaj hudega, jo bo oče maščeval.«

Sejalec je pogledal Hudournega oblaka. Dobro je poznal tega glavarja, kako drzen je bil v bitki. Oko mu je zletelo po nemih, čakajočih Huroncih in se nato vrnilo k mrkemu obrazu njihovega vodje. Hudourni oblak je togo sedel na konju, z visoko dvignjeno glavo, z vsako mišico napeto in pripravljeno za takojšnje dejanje. Nared je bil komaj čakal, da bi udaril; vedel je, da se bo sleherni njegovih vojščakov kakor tiger boril za svojo knežno — zanjo, ki je bila ponos ponosnega rodu Vájendotcev. Sejalec je videl vse to in začutil, da tik pred važnimi vojnimi pohodi ne sme žrtvovati niti enega svojih vojščakov za kako postransko stvar, nikar že za brezpomembnega bledokožca; a misel, da naj izpusti ujetnika, je bila ošabnosti seniškega glavarja neznosna.

»Dolgi nož ni vreden niti življenja najslabšega mojih psov,« je rekel z izrazom sovraštva v globokem glasu. »Če bi Sejalec hotel, bi lahko pognal Huronce čez polje kakor veter velo listje. Naj odvede Majira bledokožca v svoj vigvam in ga tam krmi in naredi iz njega skvôjo. Ko te bo pičil kakor kača v travi, se spomni glavarjevih besed. Sejalec se odvrača od huronskega dekleta, ki je pozabilo svojo kri.«

Ko se je vzpelo solnce na vrh neba, je zrlo na dolgo vrsto indijanskih konjenikov, ki se je v gosjem redu nalik velikanski kači vila po ozki stezi med gozdi in po ravnini.

Sredi vájendotskih vojščakov je jahal Izak Zane. Zdaj, ko je bil rešen strašne usode, ki mu je grozila, in je vedel, da je spet na poti v huronski tabor, se je bil vdal v usodo in se nehal prepirati z voljo nebeških moči. Neizrekljivo je bil hvaležen za svojo rešitev in poln ganjene nežnosti do nje, ki ga je bila odvezala od mučilnega kola.

Ko so prišli do čiste, bistre reke, so vojščaki razjahali in se oddahnili, med tem ko so konji žejno lokali hladno vodo. Neki Indijanec se je dotaknil Izakovega komolca in molče pokazal na velikansko javorjevo drevo, pod katerim sta sedela Hudourni oblak in Majira. Izak je okrenil konja in zajahal k njima. Ko se je približal, je videl, da je stala Majira zraven svojega ponija in ga z eno roko objemala okoli vratu. Ozrla se je vanj; njene oči so bile trudne in žalostne, toda v globinah jim je ponosno plapolal ogenj plemenitega sklepa.

»Beli orel, ta reka teče naravnost proti trdnjavi ob reki,« je kratko, toliko da ne hladno dejala. »Drži se je, in ko pride solnce do vrha onegale griča, boš pri svojih ljudeh. Idi, svoboden si.«

Tako je rekla in odvrnila obraz. Izaku se je zvrtilo od gluhe osuplosti. Sam svojim ušesom ni verjel. Ostro jo je pogledal; čeprav so bile njene črte mirne, ji je vrat drgetal, in roka, ki je ležala poniju na vratu, je v silnem razburjenju stiskala vajete. Izak se je ozrl na Hudournega oblaka in po vseh Indijancih na okoli. Sedeli so kakor brez čustev, njih obličja so imela vekomaj isti skrivnostni izraz.

»Kaj naj to pomeni, Majira?« je vprašal Izak.

»Sejalčeve besede so segle Majiri do dna srca,« je grenko odgovorila. »Resnične so. Orel Majire ne ljubi. Ne bo ga več zadrževala v kletki. Prost je, naj odleti.«

»Orel noče prostosti. Ljubim, te, Majira. Rešila si me, in zdaj sem tvoj. Ako hočeš iti z menoj in se poročiti z menoj po šegi mojega ljudstva, sem voljan, da se vrnem s teboj v vas Vájendotcev.«

Majirine oči so se zmehčale v neizrekljivi ljubezni. Z naglim vzkrikom se mu je vrgla na prsi. Po nekaj trenutkih popolne pozabe se je Majira obrnila k Hudournemu oblaku in pokazala z roko proti zahodu.

Glavar se je vzpel na konja, kriknil povelje in zajahal nizdol po bregu in v vodo. Vojščaki so krenili za njim in pognali konje skozi plitvo brest, ne da bi se le enkrat ozrli. Ko je izginil zadnji jezdec v vrbovem grmovju, sta zaljubljenca obrnila svoji živali proti vzhodu.

10. poglavje.

Zgodnje poletje je bilo; dan se je nagibal h koncu. Majhna skupina ljudi je obdajala polkovnika Zana, ki je sedel na svojem hišnem pragu. Zdaj pa zdaj je vzel dolgo indijansko pipo iz ust in si pihnil velik oblak dima nad glavo. Podpolkovnik McColloch pa stotnik Boggs sta bila pri njem. Silas Zane je ležal v travi. Polkovnikova žena je stala med vrati, in Betty je sedela na spodnji stopnici, z glavo naslonjeno na bratovo koleno. Vsi so imeli resne obraze. Jonatan Zane se je bil ta dan po treh tednih vrnil v trdnjavo in je zdaj odgovarjal na mnogoštevilna vprašanja, s katerimi so ga obsipali.

»Nehajte me vpraševati, pa vam povem vso zgodbo.« Obrisal si je potno čelo; obraz mu je bil prepaden, brada kosmata in nepočesana, vsa vnanjost je kazala, da je na koncu moči. »Zgodilo se je takole: polkovnik Crawford je imel pod seboj štiri sto osemdeset ljudi pa Sloverja in mene za vodnika.

Radijska patrulja — Roman v slikah.

61.

Copyright »Pantheon« & »Jutro«.

Vojvoda je z etrom osvestil Tomyja. V tem trenutku je nekdo potrkal na vrata. Ko jih je vojvoda z veliko nejevoljo odprl, je zagledal na pragu Sama.

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo ori, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.- v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra", Ljubljana.

G. Th. Rotman:

Miha Klapouh in njegovi prijatelji

117

Med tem, ko so šejk in njegovi možje spet zajahali konje, da bi zapodili Beduine kar moči daleč v puščavo, kajti v soseščini ni bilo nikjer dovolj velike ječe za toliko ljudi, je gospod Habberton izročil svojim mladim prijateljem vrečo z zlatom. »Le pazite, da je spet ne izgubite!« je dodal.

118

Miha in njegova prijatelja so prespali tisto noč v šejkovi hiši. Drugi dan jih je hotel Mr. Habberton z letalom spraviti k roditeljem. »Ne, ne, to storim sam!« je zaklical Mr. Plumstake. »Kdo ve, ali bi drugače še kdaj videl letalo!« Naj je bila našim malim prijateljem ločitev od psa, slikarja in vseh ostalih še tako težka, so bili vendar veseli, da se vrnejo domov!

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trgovski pomočnik
dobi takoj službo, s kavcijo ca Din 30.000, mesečno plačo in od denarja dobi procente prometa. — Isto lahko kompanjon pri usnju. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Sigurnost 888«. 16912-1

Poslovodja
samostojna moč za trgovino s mešanim blagom, mlinskimi izdelki in deželnimi pridelki, s kavcijo — dobi mesto. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samostojen poslovodja«. 18781-1

Kontoristinjo
ki ima veselje v trgovini z mešanim blagom sodelovati, veščo nemške in slovenske stenografije, sprejme tvrdka Norb. Zanier & sin, Sv. Peter, Savinj. dolina. Prosim le pismene ponudbe katerim naj se priložijo slike in spričevala. 16779-2

Kovače
širjače (Breitere) in planirarje, sprejme takoj večje podjetje. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod »Kovač«. 19024-1

Šiviljo za steznike
sprejmem. — Ponudbe pod šifro »Izvežbana« na podružnico Jutra Maribor. 19044-1

Pleskarske in slikar. pomočnike
sprejmem takoj. Hlebš Jakob d. z o. z., Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 21. 19049-1

Sedlarski pomočnik
dobi službo. Ponudbe poslati na ogl. odd. Jutra pod »Sedlar«. 19008-1

Pošteno dekle
vajeno vseh hišnih del — sprejmem. Šiška, Galetova ulica prva hiša. 19005-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par; davek 3 Din, za dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 12 Din.

Mesto prodajalke
v modni trgovini išče gospa, zmožna perfektno nemščine. Nastopiti more takoj. Ponudbe pod šifro »Resna, simpatična moč« na ogl. odd. Jutra. 18898-2

Gospodična
z mešč. in trg. šolo, želi mesto kot pisarniška moč, blagajničarka ali slično. — Gre kamorkoli. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hvaležna«. 19030-2

Trgovski pomočnik
vojaščine prost, dobro izvežban v vseh panogah trgovine, z dobrimi spričevali, želi premeniti službo v večjo trgovino. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Izvežban«. 16913-2

Dajenci (ke)

Pekovskega vajenca
poštenega, pridnega, zdravega, po možnosti takega, ki se je že učil, iščem. — Hrana in oskrba vsa v hiši. Ljubljana, Sv. Petra c. 48. 19018-44

Učenca
za trgovino z meš. blagom v industrijskem kraju, — iščem. Prednost z znanjem nemškega jezika. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Pošten«. 18982-44

Prodam

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Košnjo otave
7 jobov travnika, prodam. Naprodaj tudi zemljišče. — Vpraša se Rimska cesta 9/II, vrata 16. 19033-6

Naprodaj
pulti, stelaže, nacionalka — blagajna, 2 izložbeni okni z roloji, to je celotna trgovska oprema skupno ali posamezno. Ogleda se Drogerija Gregorič, Prešernova ulica 5. 19021-6

Šolske torbice
aktovke, nahrbtnike in peresnice — vse v veliki izbiri priporoča — IVAN KRAVOS, Maribor, Aleksandrova 13. 19040-6

Prodam
po ugodni ceni 1 blagajno, železno, veliko »Wertheim« original, razne vozove, razne dire, razne tehtnice, decimalke in balančne, petrolejske sode, železne pocinkane male in velike. — Večja količina praznih zabojev. Poizve se v trgovini I. Perdan nasledniki Krekov trg 14. 18996-6

Avto, moto

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Wanderer
lahka motorna kolesa s Sachs motorji 98 ccm, samo Din 5.500. Ivan Savnik, Kranj. 18910-10

Za izlete
v tu in inozemstvo Vam nudim 7-sedežen odprt avto. Telefon 31-87. 19035-10

Kolesa

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kolesa
poniklana in pokromana vseh vrst nemških znamk radi direktnega uvoza iz Nemčije naprodaj po neverjetno nizkih cenah. Nova trgovina Tyrševa 36. 18855-11

Oblačila

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Nov suknjič
št. 48, zamenjam za moško kolo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19002-13

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Stružnico
kompletno, za železo, kupimo. — Ponudbe na Tekstilno tovarno Beer Hribernik & Comp., St. Vid nad Ljubljano. 18978-7

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Hranilne vloge
podeželskih zavodov članice Zadružne zveze in Zveze slovenskih zadrug do zneska Din 100.000.- kupim takoj proti gotovini. Alojzij Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ul. 14/I. 18901-16

Hranilne vloge
vrednostne papirje kupuje in prodaja najbolje
Al. Planinšek
ag. bančnih kredit. poslov. Ljubljana, Beethovnova ul. štev. 14/I. 17356-16

Bančno kom. zavod
Maribor, Aleksandrova 40, izvršuje najbolje nakup in prodajo HRANILNIH VLOG vseh denarnih zavodov. — Za odgovor Din 3 znamk. 17678-16

Vlogo
Ljubljanske kreditne banke ca Din 8.000 kupim ali še rajši zamenjam za rezan les. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Podružnica Celje«. 16983-16

INSERIRAJ V „JUTRU"!

Lokali

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hotel na otoku Krku
skoro nov, 50 popolnoma urejenih tujskih sob, ves inventar nov in kompleten: perilo, porcelan, steklo, srebro; terasa, plaža, kopališče, čoln, v polnem obratu, naprodaj iz proste roke. Informacije: Fr. Hočevar, Zagreb, Radišina ul. 11. 18980-10

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Novo hišo
6 sob 2 kuhinji, s pritiklinami, 500 kv. m ograjenega vrta, prodam poceni proti gotovini za 140.000 Din v Ljubljani. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 19017-20

Stanovanje odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

V novi hiši
oddam stanovanje na Ižanski cesti. Ilovški štradon. 18976-21

Stanovanja iše

Opremljeno stanovanje
2—3 sob in kopalnice — iščem. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro plačam«. 19001-21a

2-sobno stanovanje
s pritiklinami, v centru, išče čista in snažna stranka za mesec september - oktober. Plača 2 meseca naprej. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Šajovic«. 18924-21a

Dijaške sobe

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Dijakinjam boljših rodbin
nudimo prvovrstno oskrbo. Nova vila, kopalnica, park, skrbno nadzorstvo. Pišite: Krištof D., Ljubljana, Povšetova 4a. 18296-22

Profesor
sprejme nižješolca na stanovanje. Dobra oskrba, pomoč pri učenju, klavir, nemščina, francoščina, angleščina. Prijave na ogl. odd. Jutra pod »Mala matura«. 18974-22

V Celju
sprejmem dijaka na stanovanje in dobro hrano v Gosposki ulici 26. 16968-22

Dijakom boljših rodbin
nudim prvovrstno oskrbo v lepi vili. Pomoč pri učenju. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 18932-22

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, solnčno in zračno, v novi vili poleg tivol, gozda, oddam. Cesta na Rožnik 47. 19009-23

Dopisi

Vsaka beseda 2 Din; davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 20 Din.

»Sorodna duša«
Dvignite takoj dopis v ogl. odd. Jutra Rudi 40. 19007-34

Razno

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

VSEM LETNIM OBLAČILOM PERILU itd. SMO ZNIŽALI CENE DO SKRAJNOSTI. Anton in Vladimir PRESKER Sv. Petra c. 14.

Informacije

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Svarilo
Objavljam, da nisem plačnik za dolgove, ki bi jih napravila moja žena Mencej Marija. — Tudi svarim pred nakupom premičnin od nje, katere so moja last. Mencej Ivan, hišni posestnik, Grablovičeva 12. 19023-31

KLIŠEJE ENO IN VEČBARVNE Jugografika SV. PETRA NASIP ST. 23

Pokojninski zavod za nameščence

odda v najem

LOKAL

v nebotičnikovem bloku in

3 sobno stanovanje

na Miklošičevi cesti 34.

Natančnejše pri upravi hiš Gajeva 3/II. soba 220.

PET KNJIG ZA 20 DIN vam da edino Vodnikova družba

†

Tužnim srcem naznanjamo, da nas je za vedno zapustil naš dobri soprog, oče, stari oče, stric, tast in svak, gospod

GAŠPER KUMELJ

telefonist mestnega gasilskega urada v pokoju

dne 20. t. m.

Na zadnji poti ga spremimo v soboto 22. avgusta 1936., ob 5. uri popoldne izpred mrtvaške veže zavetišča Sv. Jožefa (Vidovdanska cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Zagreb, Cirkovci, Dunaj, 21. VIII. 1936.

Globoko žalujoči:

Frančiška, soproga; **Frančiška, Gašper, Viktorija, Otmar in Silvo**, otroci; **Josipina Kumelj roj. Bajs**, sinaha; **Zdenka in Stanko**, vnukinja in vnuk ter vse ostalo sorodstvo.

Kupimo v dobrem stanju:

BAGER

na električni pogon, za kopanje zemlje v opekarniške svrhe, kapacitete 80 do 120 m³ dnevno.

Popolno montanistično

VRTALNO GARNITURO,

za globočinska vrtanja 100 do 150 metrov.

Obširne obvezne ponudbe, s točno navedbo cene poslati pod »Za gotovo« na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

...eluje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za uredniški del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani